

Kuvat: Visit Tampere / Laura Vanzo

TAMPEREEN KESKUSTAN ASIOINTITUTKIMUS 2021

Tutkimusraportti
1.12.2021

TAMPERE

TAMPERE TUNNETUKSI

RAMBOLL

Sisällysluettelo

Esipuhe	3	5.4 Kulutus toimialoittain	32
Keskeiset tulokset	4	5.5 Edellisen asiantikerran kulutus	33
Päätelmiä tuloksista	6	5.6 Kertakulutus toimialoilla kulkutavoittain	34
1 TAVOITTEET JA AIEMMAT SELVITYKSET	7	5.7 Asiantimatkojen kulkutavat ja määrät	35
1.1 Tavoitteet	8	5.8 Kerta- ja vuosikulutus kulkutavoittain	36
1.2 Aiempia selvityksiä Tampereen keskustasta	9	5.9 Kulkutavan osuus kokonaiskulutuksesta	37
1.3 Aiempia selvityksiä asiainnin ja kulkutavan yhteyksistä	10	5.10 Kulkutavan osuus toimialoittain	38
2 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	11	5.11 Rahankäyttö toimialoittain	39
2.1 Tutkimusaineistot	12	6 KESKUSTA ASIOINTIPAikkANA	55
2.2 Kyselyn toteutus	13	6.1 Keskustan elinvoima	56
2.3 Vastaajien taustatiedot ja otoksen edustavuus	14	6.2 Arvosana Tampereen keskustalle	57
3 KÄYNNIT TAMPEREEN KESKUSTASSA	15	6.3 Arvosanat ja asiantialueen valintakriteerit	58
3.1 Kävijämäärät ja lähtökunnat	16	6.4 Asiantialueen valintaperusteet	59
3.2 Koronan vaikutus keskustakäynteihin	17	6.5 Harvoin ja usein keskustassa käyvien valintakriteerit	60
3.3 Keskustakäyntien useus	18	6.6 Ketkä eivät käy tai käyvät harvoin Tampereen keskustassa?	61
3.4 Miksi keskustassa käydään?	19	6.7 Syyt olla asioimatta Tampereen keskustassa	62
3.5 Keskustan palvelujen käyttöuseus	20	7 KESKUSTAN KEHITTÄMINEN	63
3.6 Asiantikäyntien kohdistuminen	21	7.1 Ehdotettujen toimien vaikutus	64
3.7 Asiantimatkat ja nettikauppa	22	7.2 Harvoin keskustassa käyvien näkemykset	65
4 LIKKUMINEN KESKUSTAAN JA KESKUSTASSA	23	7.3 Keskustasta puuttuvat palvelut	66
4.1 Keskustan liikkumis- ja pysäköinti-indeksit	24	7.4 Keskustan viihtyisyys ja turvallisuus	67
4.2 Kulkutapa yleensä	25	LIITTEET	
4.3 Kulkutapa keskustaan ja keskustassa	26	1 Aiempia tutkimuksia ja selvityksiä	
4.4 Käytettävissä olevat kulkuvälineet	27	2 Kyselylomake	
5 RAHANKÄYTTÖ KESKUSTASSA	28	3 Kyselyn analyysien toteutus	
5.1 Toimialaluokitus	29	4 Keskustassa käynnit (Teliadata)	
5.2 Yritysten liikevaihdon kehitys	30	5 Liikkumis- ja pysäköinti-indeksien laskenta	
5.3 Rahankäyttö tyyppillisellä asiantikerralla	31		

Esipuhe

Tampereen kaupunki toteutti vuonna 2021 Tampereen keskustan asiointitutkimuksen. Asiointitutkimuksella haluttiin tarjota keskustan kehittäjille uudenlaista tutkimustietoa keskustassa käynneistä, asioinnista ja liikkumisesta. Tutkimusidean taustalla oli Helsingissä vuonna 2019 toteutettu vastaava selvitys.

Asiointitutkimuksella haluttiin selvittää, miksi Tampereen keskustaan tullaan, millä keskustaan tullaan, paljonko rahaa keskusta-asioinnilla käytetään ja kuinka usein keskustassa käydään. Lisäksi haluttiin selvittää kaupunkiseudun asukkaiden näkemyksiä keskustasta asiointi- ja liikkumisympäristönä sekä arvioita, miten keskustan kehittämistoimet vaikuttaisivat keskustakäyntien määrään tai keston. Erytyiskysymyksinä pyrittiin selvittämään syitä olla asioimatta keskustassa sekä sitä, mikä saisi keskustassa harvoin käyviä käymään useammin.

Tutkimus aloitti uudenlaisen liikkumista ja kulutusta yhdistävän tiedonkeruuserjan. Tarkoituksena on toistaa tutkimus 2–3 vuoden välein. Ensimmäinen tutkimuskerta ajoitettiin aikaan juuri ennen raitiotieliikenteen käynnistymistä ja kannen areenan valmistumista. Koronapandemian aikana toteutettu tutkimus tarjosi mahdollisuuden selvittää koronapandemian vaikutuksia ihmisten liikkumiseen, asiointiin, etätyöhön ja -opiskeluun sekä verkkokauppaan ja -asiointiin.

Tutkimus perustui verkkokyselynä toteutettuun asukaskyselyyn, vastausten tilastotieteelliseen analysointiin sekä tulosten arviointiin tutkimusta varten koottujen tai hankittujen tausta-aineistojen valossa. Vastaajina oli edustava otos Tampereen kaupunkiseudun asukkaita. Tausta-aineistoina käytettiin eri kulkutapojen liikennemääriä ja matkapuhelindataan perustuvia kävijämääriä keskustassa, keskustan seurantajärjestelmää sekä yritysten liikevaihtotietoja ja keskustan elinvoimalaskentaa.

Tutkimuksen tuloksia voivat omassa toiminnassaan käyttää kaikki Tampereen keskustan asiointiympäristön kehittämistä kiinnostuneet osapuolet - yrittäjät, yhdistykset, kiinteistöjen omistajat sekä Tampereen kaupungin päättäjät, kehittäjät ja suunnittelijat. Keskustan yrittäjät saavat käyttöönsä tutkittua tietoa asiakkaiden näkemyksistä sekä eri toimialojen asiakkaiden ja ostovoiman liikkumisesta. Tampereen kaupunki hyödyntää tutkimuksen tuloksia keskustan elinvoiman, vetovoiman, kaupunkiympäristön, liikennejärjestelmän ja kokonaisvaltaisen kehittämisen suunnittelussa.

Tutkimuksen tilasivat Tampereen kaupungin liikennejärjestelmän suunnittelu -yksikkö ja Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma. Työtä ohjasivat

- Katja Seimelä, Liikennejärjestelmän suunnittelu -yksikkö
- Minna Seppänen, Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma
- Noora Kumpulainen, Viiden tähden keskusta -kehitysohjelma
- Henna Puisto, Raitiotien kehitysohjelma
- Antti Haukka, Raitiotien kehitysohjelma
- Timo Antikainen, Elinkeinopalvelut -palveluryhmä
- Riikka Töytäri, Tampere tunnetuksi ry.

Työn toteutti Ramboll Finland Oy, jossa projektipäällikkönä toimi Anne Vehmas ja Eero Salminen vastasi työn kaupallisista osuuksista. Kyselyn tiedonkeruun hoiti Vesa Kause alikonsulttina toimineesta Suomen OnlineTutkimus Oy:stä.

Keskeiset tulokset

Keskustassa käynnin määrät ja syyt

Valtaosa kävi Tampereen keskustassa ainakin muutaman kerran edellisen vuoden aikana, keskustassa asuvat viikoittain. Keskustassa käynnin syynä oli useimmin ostokset sekä ravintola- ja hyvinvointipalvelut. Kävelijät ja joukkoliikennematkustajat, keskustassa asuvat, eläkeikäiset ja nuoret kävivät keskustassa useammin kuin muut. Naiset kävivät useammin ostoksilla, miehet tapahtumissa. Keskustassa käynnit ja keskustan liikennemäärät vähenivät koronan vuoksi. Voimakkaimmin korona vähensi tapahtumia.

Kulikutapa

Vastaajien yleisimmin arjessa käyttämä kulikutapa oli henkilöauto (45 %), mutta keskustan asiointimatkoilla käytettiin enemmän joukkoliikennettä (31-38 %) kuin yleensä arjessa (19 %). Keskustassa yli puolet käveli kohteesta toiseen.

Rahankäyttö

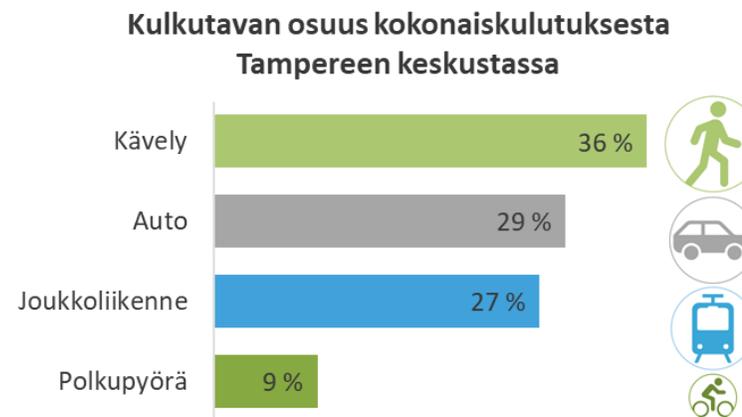
Tampereen keskustassa kulutettiin yhden toimialan tyypillisellä asiointikerralla keskimäärin 41 €. Yhdellä kerralla käytettiin eniten rahaa erikoistavaroihin, mutta useimmin tehdyistä päivittäistavaraostoksista kertyi vuositasolla suurimmat summat. Kahviloissa ja ravintoloissa kulutettiin vuositasolla enemmän kuin tapahtumissa, joissa taas kertakulutus oli suurempi.

Rahankäyttö ja kulikutapa

Suurimmat vuosikulutusmäärät kertyivät jalankulkijoille, joilla kertakulutus oli pienempi, mutta asiointikäyntejä usein. Autoilijoilla taas oli päivittäin kertakulutus oli suurempi, mutta vuosikulutus vähäisin, koska käyntikertoja keskustassa oli vähiten.

Tampereen keskustaan suuntautuvasta kokonaiskulutuksesta 36 % kulki kävelen, 29 % autolla, 27 % joukkoliikenteellä ja 9 % polkupyörällä. Asiointimatkoja kävelevien osuus vastaajista oli vain viidennes, mutta he toivat yli kolmanneksen keskustan kokonaiskulutuksesta.

Keskustan kokonaiskulutuksesta kävelijöiden osuus on suurimmillaan päivittäistavaraostoksissa, pyöräilijöiden tapahtumissa, joukkoliikenteen kahvila- ja ravintolapalveluissa sekä autoilijoiden erikoistavarakaupassa, harrastus- ja hyvinvointipalveluissa.

Keskusta asiointipaikkana

Myönteisimmät arviot Tampereen keskustalle annettiin joukkoliikenneyhteyksistä ja mahdollisuudesta hoitaa monta asiaa samalla matkalla. Myös kauppojen ja muiden palveluiden aukioloaikoja, lyhyitä välimatkoja sekä kauppojen ja palveluiden määrää ja monipuolisuutta pidettiin hyvinä. Kielteisimmät arvosanat saivat pysäköinnin hinta, auton pysäköintimahdollisuudet sekä autoliikenneyhteydet.

Asiointialueen valintaan vaikuttivat eniten mahdollisuus hoitaa monta asiaa samalla matkalla, hintataso sekä kauppojen ja muiden palveluiden määrä ja monipuolisuus. Lisäksi arvostettiin hyviä kävelyolosuhteita, lyhyitä välimatkoja ja mahdollisuutta nopeaan asiointiin. Näistä Tampereen keskusta sai hyvät arvosanat hintatasoa lukuun ottamatta. Harvoin Tampereen keskustassa asioimista perusteltiin eniten sillä, että muut asiointipaikat ovat lähempänä kotia.

Keskustan kehittäminen

Keskustakäyntien määrää tai kestoja lisäisi vastaajien mielestä eniten yleisen siisteyden ja viihtyisyyden parantaminen, nopean asioinnin kadunvarsipysäköinnin lisääminen sekä tilan lisääminen kävelylle ja oleskelulle. Viihtyisyyttä ja tilaa oleskelulle korostivat naiset, muut kuin autoilijat ja 25-34 -vuotiaat. Autoilijat ja kehyskuntalaiset taas painottivat pysäköintipaikkoja.

Alustavia päätelmiä tuloksista

Asiointitutkimuksen 2021 tulokset auttavat Tampereen kaupunkia ja muita keskustan toimijoita kehittämään keskustan asiointiympäristöä entistäkin paremmaksi, elävämmäksi ja elinvoimaisemmaksi. Huhtikuussa toteutettu asukaskysely kuvaa asiointia ja liikkumista koronapandemian aikana, ennen raitiotietä ja Kannen areenaa.

Lisää monipuolisuutta ja tarjontaa

Tampereen keskustaa pidetään jo nykyisin hyvänä asiointipaikkana. Jopa koronapandemian aikana kaupunkiseudun asukkaat kävivät Tampereen keskustassa erittäin paljon, keskustassa asuvat viikoittain ja kehyskunnistakin kuukausittain.

Ihmiset tulevat mielellään Tampereen keskustaan, koska voivat hoitaa monta asiaa samalla reissulla. Tampereen keskustan valikoitumiseen asiointiympäristöksi vaikuttavat myös kauppojen ja palveluiden runsaus ja monipuolisuus sekä aukioloajat. Erikoiskaupan hyvä tarjonta vetää asiakkaita Tampereen keskustaan kauempaakin. Kauppahalli, torit ja markkinat houkuttelevat asiakkaita omaleimaisella tunnelmalla. Tätä asiointiympäristön monipuolisuutta ja moniarvoisuutta kannattaa edelleen edistää Tampereen kaupunkikeskustan menestystekijänä.

Saapuminen ja liikkuminen helpoksi

Keskustaan saavutaan asioimaan kaikilla erilaisilla kulkutavoilla, riippuen siitä mistä ja kuinka kaukaa tullaan. Suurin osa keskustassa asuvista liikkuu kävellen ja yli puolet kauempaa eri kulkuvälineillä saapuvistakin kävelee perille päästyään paikasta toiseen. Tulos suhteellisen tasaisesti kaikilla kulkumuodoilla keskustaan virtaavasta kulutuksesta tukee keskustan kehittämiselle aiemmin asetettuja strategisia tavoitteita. Näiden mukaan keskustan tulee olla kaikilla

kulkumuodoilla hyvin saavutettava, ensisijaisesti kävelijän ehdoilla kehitettävä ja kooltaan kompakti kaupungin ydin.

Keskustassa harvoin tai ei koskaan käyvät asioivat Tampereen keskustan sijaan lähempänä kotiaan. Useimmat heistä liikkuvat enimmäkseen autolla, joten vähäisen keskusta-asiointin perusteluissa korostuivat luonnollisesti autoilun ja pysäköinnin näkökulmat. Myös keskustassa käyneet antoivat heikoimmat arviot autoliikenteen yhteyksille ja pysäköinnille. Raitiotietyömaiden nyt valmistuessa on hyvä kertoa uudistuneen keskustan ajoreiteistä ja pysäköintipaikoista sekä lisätä toimia pysäköintipaikan löytämisen helpottamiseksi.

Elinvoimaa ja elävyyttä ihmisistä

Keskustan elinvoima ja elävyys perustuvat ihmisiin. Mitä enemmän ihmisiä keskustassa liikkuu ja mitä pitempään he keskustassa viiptyvät, sitä enemmän siellä on ostovoimaa. Elinvoimaa kaupungin ytimeen tuovat sekä keskustan asukkaat että siellä vierailevat. Keskustassa asuvat ovat tärkeä asiakasryhmä erityisesti päivittäistavara- ja ravintoloille. Keskustan elinvoiman ja palvelutarjonnan kehittämiseksi asukas pohjaa kannattaa edelleen vahvistaa täydennysrakentamalla sekä luomalla paikkoja uudelle asuntorakentamiselle keskustan läheisyydessä tai hyvien kulkuyhteyksien päässä.

Keskustan asukkaiden lisäksi monet tulevat kauempaakin keskustaan varta vasten vain oleskelemaan ja viettämään vapaa-aikaa. Tutkimuksen mukaan keskustassa kävijät arvostavat viihtyisää ja turvallista kävely-ympäristöä, keskustan lyhyitä välimatkoja ja tunnelmaa. He toivovat keskustaan lisää oleskelupaikkoja sekä parannuksia viihtyvyyteen ja siisteyteen. Keskustaa asiointiympäristönä kannattaa kehittää tältä pohjalta, inhimillinen näkökulma huomioon ottaen ja ihminen keskiössä.

1 Tavoitteet ja aiemmat selvitykset

Tutkimuksessa selvitettiin, miksi keskustaan tullaan, millä keskustaan tullaan ja kuinka usein sekä paljonko rahaa keskustassa käytetään. Lisäksi kartoitettiin asukkaiden näkemyksiä keskustasta ja millaiset muutokset vaikuttaisivat keskustakäyntien määrään tai keston.

Tampereen keskustasta on tehty monenlaisia selvityksiä, mutta aiemmin ei ole selvitetty keskustassa kulutettujen rahasummien yhteyttä kulkutapaan.

Kuva: Visit Tampere / Laura Vanzo

1.1 Tavoitteet

Tampereen keskustaa kehitetään suunnitelmallisesti keskustan kehittämissuunnitelman, yleiskaavojen ja liikennesuunnitelmien mukaisesti. Tässä tutkimuksessa keskityttiin keskustan saavutettavuuteen ja houkuttelevuuteen; miten eri liikkumistavat ovat yhteydessä keskustassa käynteihin.

Tavoitteena oli selvittää

- **Syyt**, miksi keskustaan tullaan, mitä keskustassa tehdään sekä miksi keskustassa ei käydä
- **Kuljutavat**, millä keskustaan tullaan ja mistäpäin kaupunkiseutua
- **Rahankäyttö**, paljonko rahaa keskustassa asioitaessa käytetään
- **Useus**, kuinka usein keskustassa käydään
- **Kävijäprofiilit**, ketkä käyvät keskustassa ja ketkä eivät.

Näitä tavoitteita yhdistelemällä syntyi lisäkysymyksiä, kuten

- mikä on **eri kulkutapojen osuus Tampereen ydinkeskustaan virtaavasta kaupan ja palveluiden kokonaiskulutuksesta toimialoittain** – onko kulkutavalla yhteyttä kulutettuihin rahasummiin?
- **kaupallisen asioinnin vaikutusalue ja asiointitiheys** – miten asuinpaikka vaikuttaa Tampereen ydinkeskustassa tehtävien asiointien euromäärään ja käyntitiheyteen sekä kulkutapajakaumaan?

Asiointi määritettiin työssä laajasti kattamaan kaupalliset ja julkiset palvelut sekä harrastus-, kulttuuri-, liikunta- ja muut vapaa-ajan palvelut. Rahankäyttöä tarkasteltaessa mukana olivat vain maksulliset kohteet.

Lisäksi tavoitteena oli ennakoida liikkumis- ja asiointitottumusten muutoksia tulevaisuudessa. Miten etätyö ja –opiskelu, verkkokauppa, raitiotieliikenteen alkaminen ja muut keskustan muutokset vaikuttavat tulevaisuuden keskustakäynteihin. Ajankohtaisena asiana selvitettiin myös koronapandemian vaikutusta keskustassa käynteihin ja asiointiin.

Tutkimusajankohtana huhtikuussa 2021 koronapandemian poikkeusolot olivat jatkuneet yli vuoden. Menossa oli raitiotien viides rakentamisvuosi. Keskustassa raitiotietä rakennettiin vielä Hatanpään valtatiellä. Hämeenkadulla ja Itsenäisyydenkadulla ajettiin jo koeajoja, mutta koronan vuoksi vielä ilman matkustajia. Matkustajakoeliikenne alkoi toukokuussa 2021.

Tarkoitus on jatkossa toistaa vastaavanlainen tutkimus muutaman vuoden välein, jolloin saadaan seurantatietoa liikkumis- ja asiointitottumusten kehityksestä. Tämä ensimmäinen tutkimuskerta toimi tutkimussarjan pilottina, jossa selvitettiin eri tausta-aineistojen saatavuutta ja soveltuvuutta sekä kysely- ja analyysimenetelmien toimivuutta.

1.2 Aiempia tietoja Tampereen keskustasta

Tampereen keskustan seurantajärjestelmä

Tampereen keskustan seurantajärjestelmässä¹ seurataan keskustan kehittymistä tärkeimpien demografisten ja kaupunkikehittämiseen liittyvien tunnuslukujen ja tietojen avulla. Pääindikaattoreina seurantajärjestelmässä on keskustan väestön, työpaikkojen ja elinvoimaluvun kehitys. Ydinkeskustan asukasmäärä on kasvanut hitaasti vuodesta 2008 ja kasvun ennustetaan jatkuvan samankaltaisena. Valtaosa asuu yksin (60,5 %) tai kaksin (31,1 %). Ikäjakauman suuri huippu on parikymppisissä ja pienempi seitsemänkymppisissä. Ydinkeskustan työpaikkamäärä on pysynyt samassa suuruusluokassa vuodesta 2010. Keskustan kaupallista elävyyttä kuvaava elinvoimaluku oli noususuuntainen vuoteen 2018, jonka jälkeen suunta on ollut laskeva (tarkemmin 6.1 Keskustan elinvoima s. 55) .

Keskustan liikenne

Tampereen kaupunki on koontanut verkkosivuilleen tietoja liikennemääristä ja liikkumisesta Tampereella². Viimeisimpänä on julkaistu raportti ”Liikenteen kehitys Tampereella vuonna 2020”. Tarkastelualueena on yleensä ollut koko Tampere, mutta mukana on myös tietoja ydinkeskustasta. Ennen koronaa kävelyn ja pyöräilyn liikennemäärät pysyivät keskustan työmaa-alueiden ulkopuolella suunnilleen saman suuruisina useita vuosia. Keskustan katukohtaiset autoliikennemäärät vähenivät merkittävästi Tampereen rantatunnelin avaamisen ja raitiotien rakentamisen myötä.

Valtakunnallinen henkilöliikennetutkimus

Valtakunnallisella henkilöliikennetutkimuksella (HLT 2016) on kerätty perustietoja suomalaisten liikkumisesta vuodesta 1974 alkaen noin kuuden vuoden välein. Tutkimus on viimeksi julkaistu vuonna 2016 ja uusi tutkimuskierros on meneillään koko vuoden 2021.

Vuoden 2016 henkilöliikennetutkimuksen mukaan koko Tampereen sisäisiä matkoja tehdään henkilöautolla (42 %) tai kävellen (37 %), mutta seudun muissa kunnissa auto painottuu vahvemmin (57 %)³. Seudun kuntien väliset matkat tehdään valtaosin autolla (87 %). Kaupunkiseudun asukkaat tekevät yli puolet (58 %) ostos- ja asiointimatkoistakin henkilöautolla ja neljäsosan (26 %) kävellen.

Valtakunnallinen henkilöliikennetutkimus antaa yleiskuvan henkilöliikennematkojen väestöryhmistä sekä ajallisista ja alueellisista eroista kunta- ja seututasolla. Siinä tarkastellaan myös ostos- ja asiointimatkoja, muttei keskustan osalta eikä siinä selvitetä kulutettujen rahasummien yhteyttä liikkumiseen.

1. Lähde: Tampereen keskustan seurantajärjestelmä

https://public.tableau.com/app/profile/tampereen_kaupunki/viz/Keskustanseurantajrjestelm/Etusivu

2. Lähde: Tampereen kaupunki, liikennemäärät <https://www.tampere.fi/liikenne-ja-kadut/pyoraily-ja-jalankulku/suunnitelmat-ja-selvitykset.html>

3. Lähde: Henkilöliikennetutkimus (2016) <https://www.traficom.fi/sites/default/files/media/file/Seutuulkaisu-HLT2016-Tampereen-seutu.pdf>

1.3 Selvityksiä asioinnin ja kulutavan yhteyksistä muualla

Suomessa

Helsingin asiointiselvityksen (2019)¹ mukaan joukkoliikenne tuo keskustan kokonaisliiknevaihdosta noin 60-71 % riippuen kauppa- ja palvelutyypistä. Kävellessä ja pyörällä asiointimatkoja tekevät vastaavat Helsingin keskustan kokonaismyynnistä 14-29 % kauppa- ja palvelutyypistä riippuen. Autolla keskustaan tyypillisimmin asioimaan tulevien keskiostos on suurin. Autoilijat kuitenkin tekevät asiointimatkoja keskustaan suhteellisen harvoin. Autoilijoiden osuus Helsingin keskustan kaupan ja palveluiden liikevaihdosta on arviolta 8-18 % kauppa- ja palvelutyypistä riippuen. Helsingin asiointiselvitys 2019 on toiminut yhtenä tämän tutkimuksen lähtökohtana.

Jyväskylässä² on tutkittu keskustan kauppakeskusten asiakkaiden saapumistapoja keskustaan ja rahankäyttöä keskuksissa. Tutkimuksessa haastateltiin 3 404 kauppakeskusten asiakasta touko-kesäkuussa 2016. Keskimäärin autoilijat siis kuluttivat enemmän kuin muilla kulkumuodoilla saapuneet. Noin puolet tutkimuksessa haastatelluista henkilöistä käytti rahaa kauppakeskuksissa. Kävelijöistä rahaa käytti 50 %, pyöräilijöistä 53 %, bussilla liikkuneista 57 % ja omalla autolla liikkuneista 46 %.

Turussa³ on keväällä 2020 toteutettu kauppakorkeakoulun toimesta keskustan katugallup asiointeihin liittyen. Kulutavoittain tarkasteluna suurin keskiostos oli autolla saapuneilla: autoilijoiden osuus oli 43 % vastaajien ilmoittamasta kokonaisuromäärästä, jalankulkijoiden 26 % ja linja-autolla tulleiden 22 %.

Liitteessä 1 on esitelty tarkemmin muutamia erityisesti ostos- ja asiointimatkoihin liittyviä aiempia tutkimuksia ja selvityksiä Suomessa.

Muissa maissa

Suomalaisten tutkimusten lisäksi aiheesta löytyy kansainvälistä tutkimusaineistoa, joista on alla muutama esimerkki⁴:

- Lontoossa tehdyn selvityksen mukaan kaupunkien keskustoihin saavuttiin useammin joukkoliikenteellä, polkupyörällä ja kävellessä kuin autolla. Auton osuuteen todettiin vaikuttavan mm. keskustan joukkoliikennenyhteyksien laatu. Tutkimusta varten kerättiin tietoa kolmesta Lontoon alueen ostoskeskuksesta ja vertailukohtana käytettiin kolmea muuta eurooppalaista tutkimusta.
- Ulkomaisissa suurkaupungeissa (esim. Lontoo, New York ja Kööpenhamina) muut kuin autoilijat tuovat suurimman osan myymälöiden liikevaihdosta. Autoilijoiden kertaostokset ovat kuitenkin suurempia.
- Isossa-Britanniassa ja Ruotsissa tehtyjen tutkimusten mukaan nettiostokset eivät juurikaan vaikuttaneet ostosmatkojen kulutapoihin. Nettiostoksilla nähtiin niissä kuitenkin suuri potentiaali vähentää matkustamisen tarvetta.

1. Lähde: Helsingin keskustan asiointiselvitys (2019) <https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-22-19.pdf>
2. Lähde: Jyväskylän kaupunkifillari (2017) <https://jkl.kaupunkifillari.fi/blog/2017/01/20/pyorailyn-ja-muiden-liikennemuotojen-merkitys-jyvaskylan-keskustan-kauppakeskuksille-osa-2/>
3. Lähde: Turun Askura-tutkimus ja katugallup: <https://www.turku.fi/sites/default/files/atoms/files/askura-raportti.pdf>
4. Lähde: Liikennevirasto (2014) Liikkumisen ohjaus kaupan alalla https://julkaisut.vayla.fi/pdf8/lts_2014-16_liikkumisen_ohjaus_web.pdf

2 Tutkimuksen toteutus

Asukkaiden toimintaa ja näkemyksiä Tampereen keskustasta selvitettiin verkkokyselyllä. Vastaajina oli edustava otos Tampereen kaupunkiseudun asukkaita. Tausta-aineistoina käytettiin eri kulkutapojen liikennemääriä ja matkapuhelindataan perustuvia kävijämääriä keskustassa, keskustan seurantajärjestelmää sekä keskustan elinvoimalaskentaa ja yritysten liikevaihtotietoja.

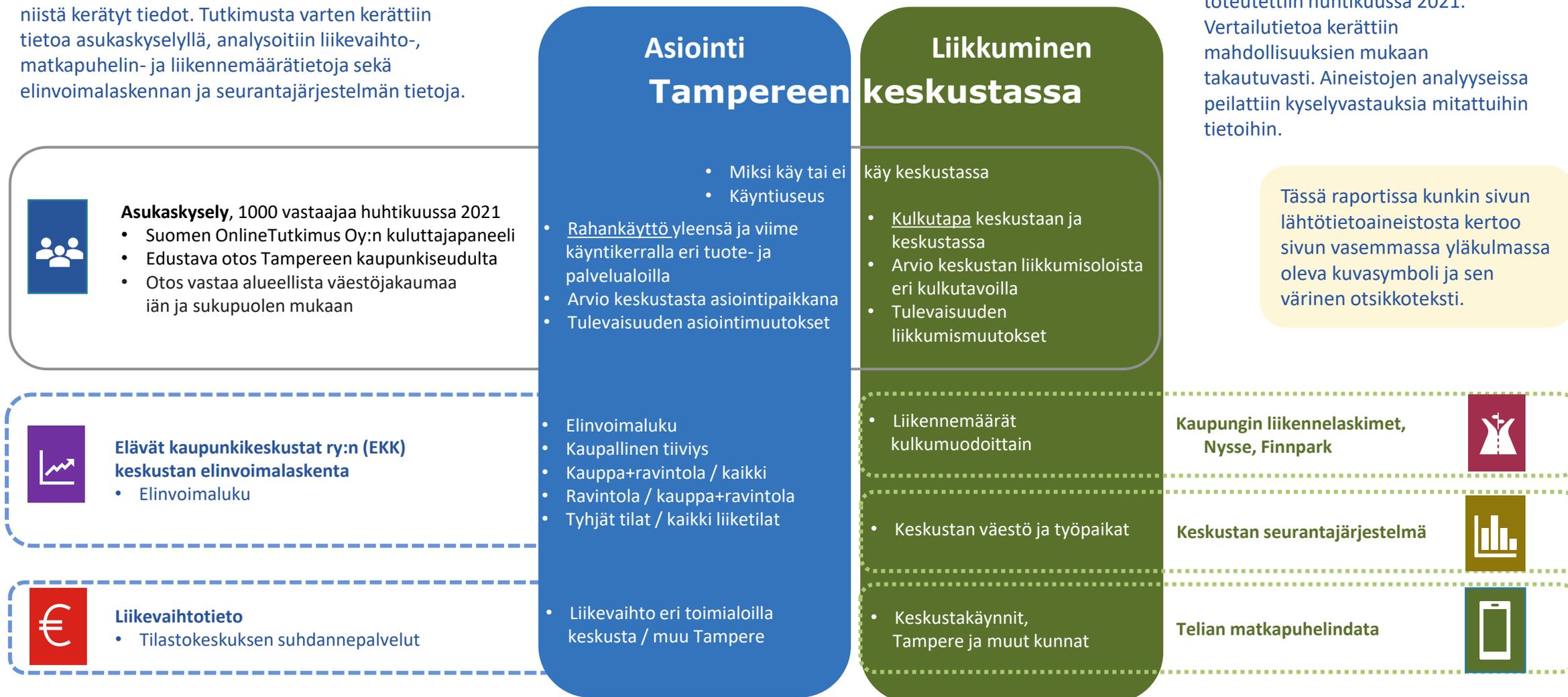
Kuva: Visit Tampere / Laura Vanzo

2.1 Tutkimusaineistot

Oheisessa kaaviossa on esitetty tutkimusaineistot ja niistä kerätyt tiedot. Tutkimusta varten kerättiin tietoa asukaskyselyllä, analysoitiin liikevaihto-, matkapuhelin- ja liikennemäärätietoja sekä elinvoimalaskennan ja seurantajärjestelmän tietoja.

Kysely ja muu tiedonkeruu toteutettiin huhtikuussa 2021. Vertailutietoa kerättiin mahdollisuuksien mukaan takautuvasti. Aineistojen analyysissa peilattiin kyselyvastauksia mitattuihin tietoihin.

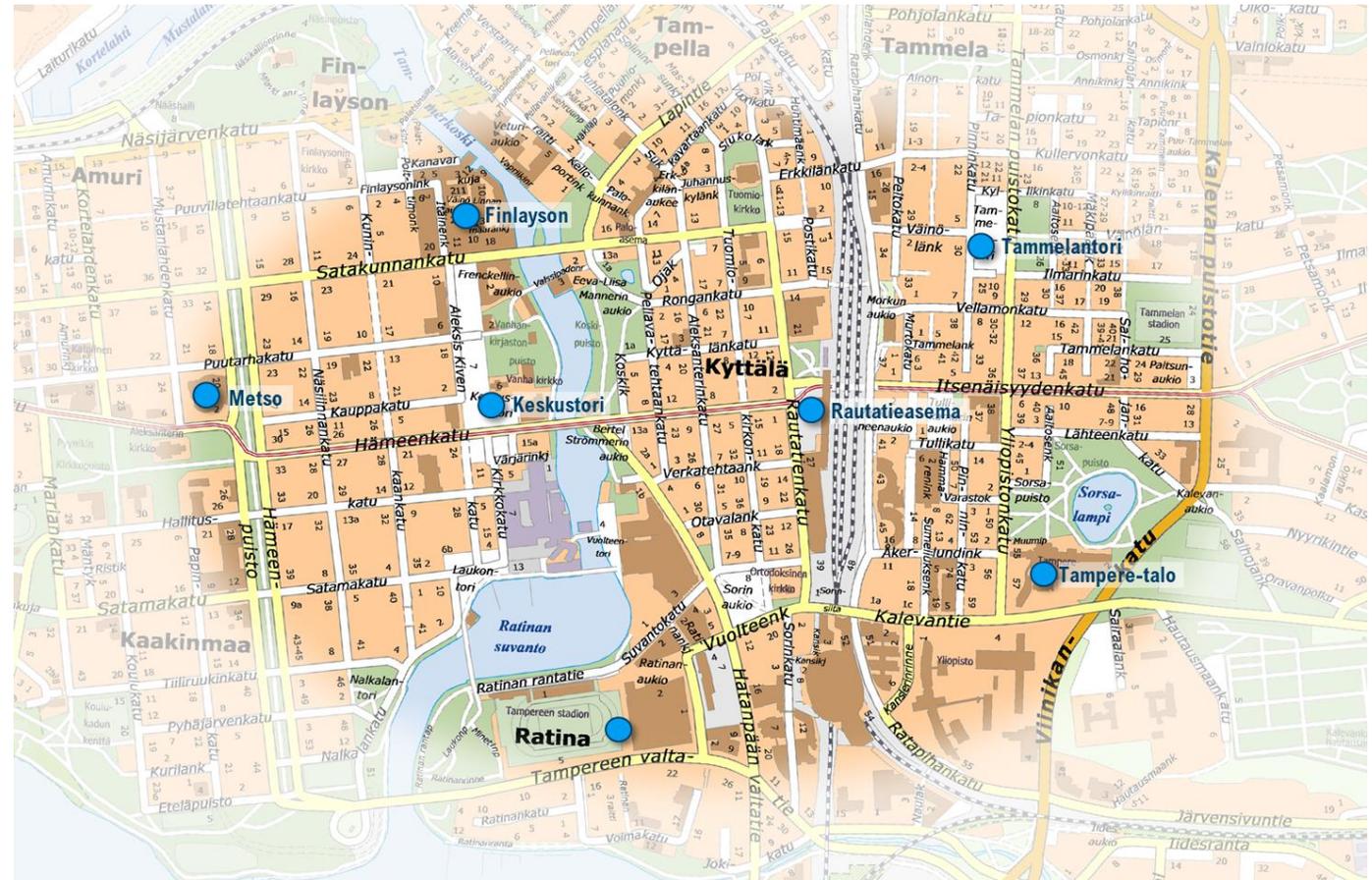
Tässä raportissa kunkin sivun lähtötietoaineistosta kertoo sivun vasemmassa yläkulmassa oleva kuvasymboli ja sen värinen otsikkoteksti.

2.2 Kyselyn toteutus

Webropol-työkalulla toteutettu verkkokysely oli avoinna 7.-26.4.2021. Kyselyssä selvitettiin asiointia ja liikkumista Tampereen keskustassa kyselyä edeltäneiden 12 kuukauden aikana (liite 2 kyselylomake). Kyselyssä käytettiin tätä aikarajoitetta, jotta vastaukset koskevat samaa aikaväliä, joka oli kokonaan korona-aikaa. Tavoitteena oli selvittää yhden vuoden tilannetta. Yrittäjäjärjestöjen, Tampere tunnetuksi ry:n, Tampereen kauppakamarin, Business Tampereen ja Visit Tampereen edustajia kutsuttiin keskustelemaan tutkimussuunnitelmasta ja kyselyn kysymyksistä.

Tampereen keskustalla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa keskustan ydinaluetta, joka on hahmoteltu likimääräisesti yllä olevalle kartalle. Verkkokyselyn otanta-alueena oli Tampereen kaupunkiseudun kahdeksan kuntaa, joissa on n. 390 000 asukasta (viereinen kartta).

Tiedonkeruussa käytettiin Suomen OnlineTutkimus Oy:n sähköistä kuluttajapaneelia, sekä täydennyksenä yrityksen käytössä olevia muita sähköisiä tietokantoja. Kyselyn vastaajat ovat Suomen kansalaisia, jotka ovat rekisteröityneet internet-paneelin jäseneksi osallistuakseen erilaisiin mielipide- ja kuluttajakyselyihin. Paneelissa on n. 30 000 kuluttajaa, joiden alikärajana on 15 vuotta. Lisätietoa paneelista <http://www.onlinetutkimus.fi/kuluttajapaneeli>.

2.3 Vastaajien taustatiedot ja otoksen edustavuus

Otoksessa on kaikkiaan 1148 vastaajaa.

Otokseen kerättiin tamperelaisia ja kaupunkiseudun muiden kuntien asukkaita (kehyskuntalaisia) näiden välisessä luonnollisessa väestösuhteessa.

Oheisista tiedoista näkyy, että otoksen ikä- ja sukupuoli-jakaumat vastaavat hyvin väestön luonnollisia jakaumia Tampereen kaupunkiseudulla. Otoksen kolme nuorinta ikäluokkaa on hieman yliedustettuna ja vanhin aliedustettuna, mitä voitaneen kuitenkin pitää siinä mielessä edullisena, että kyselyssä selvitetään tulevaisuuden näkymiä kaupungin kehityksen suhteen.

Tampereen sisäisen jaon ja kehyskuntalaisten osalta otoksen ja väestön jakaumissa on pieniä heittoja, mutta alueiden vastaukset yhdistettynä (Tampere/ kehyskunnat) erot tasaantuvat. Kyselyyn kerätty Tampereen kaupunkiseudun kokonaisotos vastaa hyvin alueellista väestöjakaumaa iän ja sukupuolen mukaan. Näin ollen kyselystä voidaan tehdä alueen kaikkia asukkaita koskevia tilastollisia yleistyksiä.

Kyselyyn vastanneet jakautuivat kolmeen osaan talouden koon mukaan. Yhdellä kolmanneksella vastaajista oli lapsia.

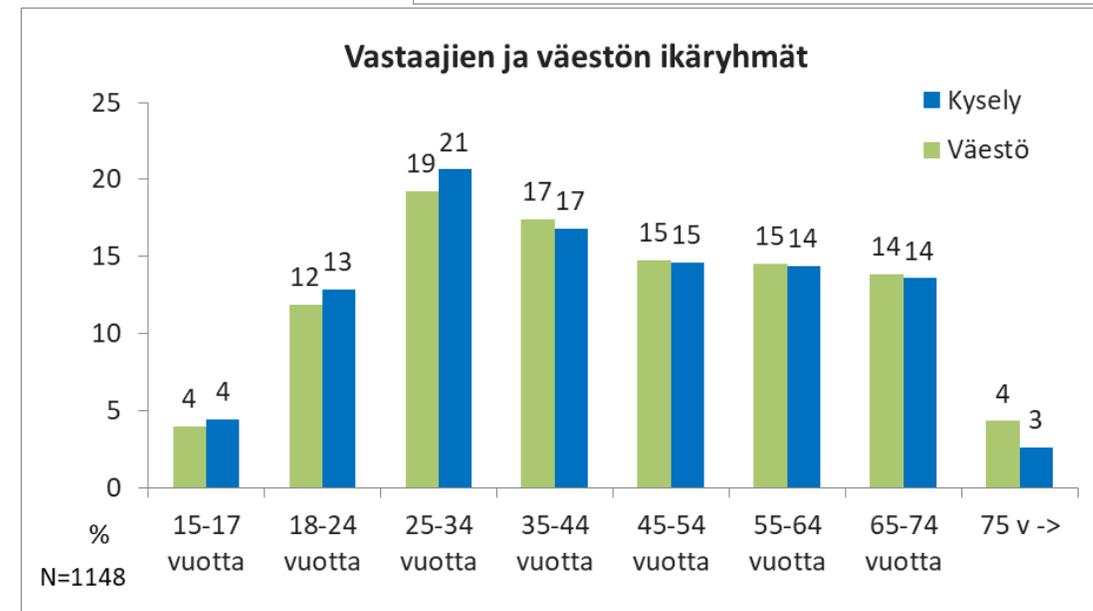
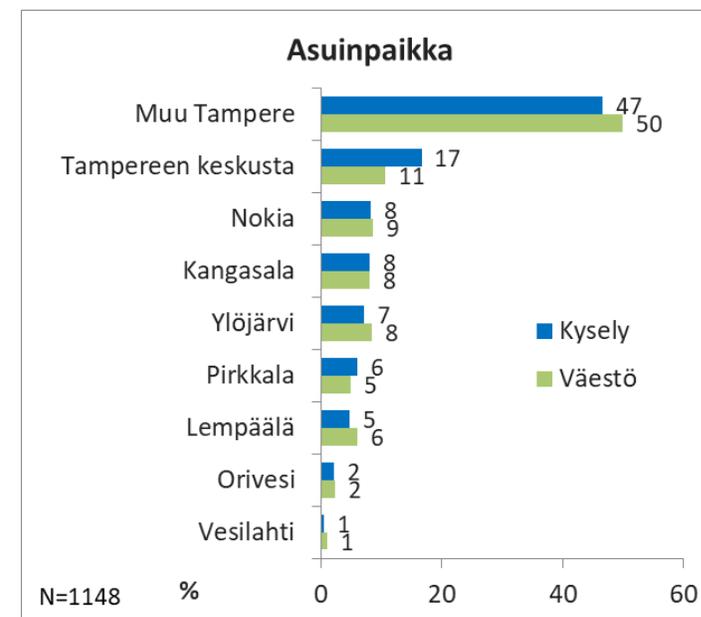
Kyselyvastausten tilastollisesta analyysistä, rahankäyttömuuttujien yhdistelystä ja selvitykseen liittyvistä epävarmuustekijöistä kerrotaan liitteessä 3.

Otoksen edustavuus
asuinpaikan ja
sukupuolen suhteen

Tamperelaisia 725, 63 % (väestö 62,3 %)
Kehyskuntalaisia 423, 37 % (väestö 37,7 %)

Naisia 571, 49,7 % (väestö 50,5 %)
Miehiä 570, 49,7 % (väestö 49,5 %)
Muu / ei halua sanoa 7, 0,6 %

Otoksen edustavuus
iän suhteen

Talouden koko

- Yksi henkilö 31 %
- Kaksi henkilöä 37 %
- Kolme tai enemmän 32 %

**Taloudessa
alaikäisiä**

- Ei 68 %
- Kyllä 32 %

3 Käynnit Tampereen keskustassa

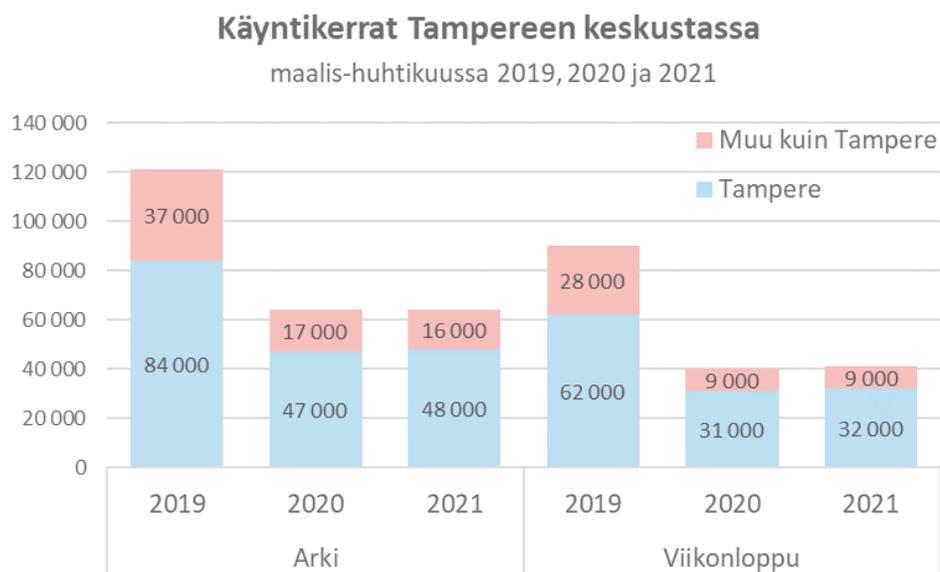
Valtaosa kävi keskustassa vähintään muutaman kerran vuodessa. Keskustassa käynnin syynä oli useimmin ostokset sekä ravintola- ja hyvinvointipalvelut. Tampereen keskustassa käynnit ja keskustan liikennemäärät vähenivät koronan vuoksi. Voimakkaimmin korona vähensi tapahtumia.

Kuva: Visit Tampere / Aki Rask

3.1 Kävijämäärät ja lähtökunnat

Tampereen keskustakäyntejä selvitettiin Telian mobiiliverkkodatan puhelinten sijainnin perusteella. Siinä henkilön kotisijainniksi on määritelty kunta, jossa liittymä on aktivoitunut käyttöön tarkastelupäivän aamuna. Vertailuun otettiin vuosien 2019, 2020 ja 2021 maaliskuu-huhtikuu, jotta se vastaa asukaskyselyn tutkimusajankohtaa.

Käynnit Tampereen keskustassa ovat vähentyneet merkittävästi korona-aikana (vasen kuva). Vuonna 2019 keskustassa kävi arkipäivisin yli 120 000 vierailijaa ja viikonloppuisin 90 000. Vuosina 2020 ja 2021 kävijämäärä putosi arkisin 64 000 vierailijaan (-47 %) ja viikonloppuisin 40 000 vierailijaan (-56 %). Muualta kuin Tampereelta keskustaan tulevien määrä väheni suhteellisesti enemmän kuin tamperelaisten.

Tampereen keskustan asiointitutkimus 2021

Tampereen ulkopuolelta keskustaan tultiin eniten Tampereen naapurikunnista (oikea kuva). Kangasalan, Ylöjärven, Pirkkalan, Lempäälän ja Nokian alueelta tuli 56 % arkipäivän ja 47 % viikonloppun ulkopaikkakuntalaisten vierailuista vuonna 2019. Vuonna 2021 kyseisten kuntien osuus ulkopaikkakunnilta tulevista käynneistä kasvoi entisestään (arki 61 %, viikonloppu 52 %).

Telia-aineistosta on esitetty tarkempi analyysi raportin liitteessä 3.

Tampereen keskustaan suuntautuvat käynnit muualta kuin Tampereelta
(maaliskuu-huhtikuu 2019-2021)

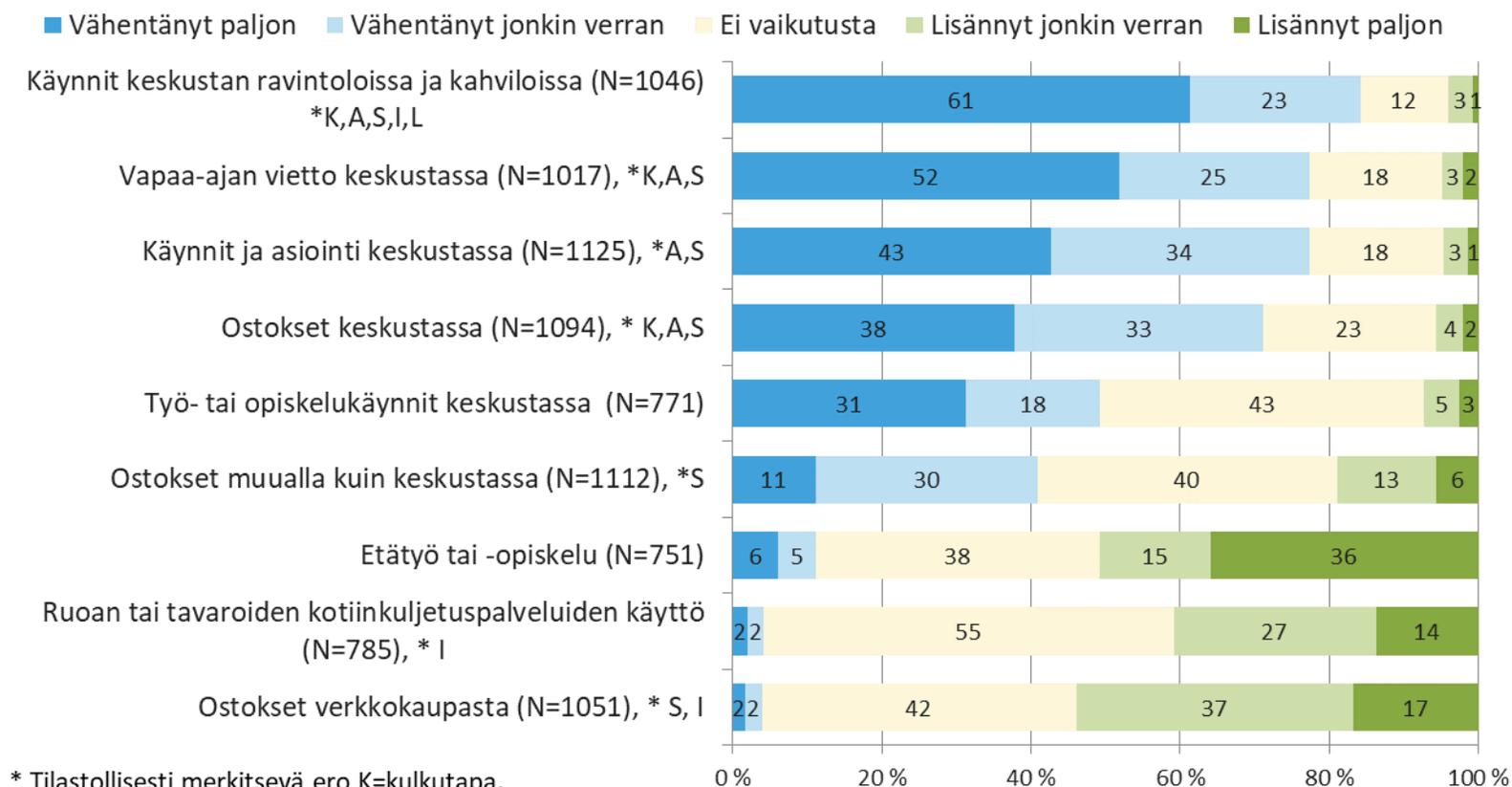
	2019		2020		2021	
	Arki	Viikonloppu	Arki	Viikonloppu	Arki	Viikonloppu
Kangasala	12 %	10 %	13 %	11 %	13 %	11 %
Ylöjärvi	12 %	10 %	14 %	11 %	14 %	11 %
Pirkkala	11 %	9 %	12 %	11 %	12 %	11 %
Lempäälä	11 %	9 %	13 %	11 %	12 %	11 %
Nokia	10 %	9 %	11 %	9 %	10 %	8 %
Helsinki	4 %	6 %	3 %	5 %	3 %	5 %
Valkeakoski	3 %	2 %	3 %	2 %	3 %	2 %
Akaa	3 %	2 %	3 %	2 %	3 %	2 %
Sastamala	2 %	3 %	2 %	2 %	3 %	2 %
Hämeenkyrö	2 %	2 %	3 %	2 %	3 %	2 %
Hämeenlinna	2 %	2 %	2 %	2 %	2 %	3 %
Orivesi	2 %	1 %	2 %	2 %	2 %	2 %
Jyväskylä	1 %	2 %	1 %	2 %	1 %	2 %
Espoo	1 %	2 %	1 %	2 %	1 %	2 %
Vesilahti	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %
Turku	1 %	2 %	1 %	2 %	1 %	2 %
YHT	79 %	72 %	84 %	76 %	84 %	76 %

3.2 Koronan vaikutus keskustakäynteihin

Valtaosalla (70-84 %) kyselyn vastaajista koronapandemia on vähentänyt käyntejä keskustan ravintoloissa ja kahviloissa sekä vapaa-ajan viettoä, käyntejä, asiointia ja ostoksia keskustassa. Vähennys on ollut tilastollisesti merkitsevästi suurempi autoilijoilla, naisilla ja muualla Tampereella asuvilla. Käynnit keskustan ravintoloissa ja kahviloissa ovat vähentyneet enemmän iän myötä, lapsiperheillä taas vähennys on ollut vähäisempi.

Noin puolella vastaajista korona on lisännyt etätöitä tai -opiskelua ja vastaavasti vähentänyt työ- tai opiskelukäyntejä keskustassa. Myös ostokset verkkokaupasta ja kotiinkuljetuspalveluiden käyttö on lisääntynyt korona-aikana - enemmän nuoremmilla vastaajilla.

Koronapandemian vaikutus toimintaan viimeisen 12 kuukauden aikana

* Tilastollisesti merkitsevä ero K=kulutuspaikka, A=asuinpaikka, S=sukupuoli, I=ikä ja L=lapsiperhe vai ei

3.3 Keskustakäyntien useus

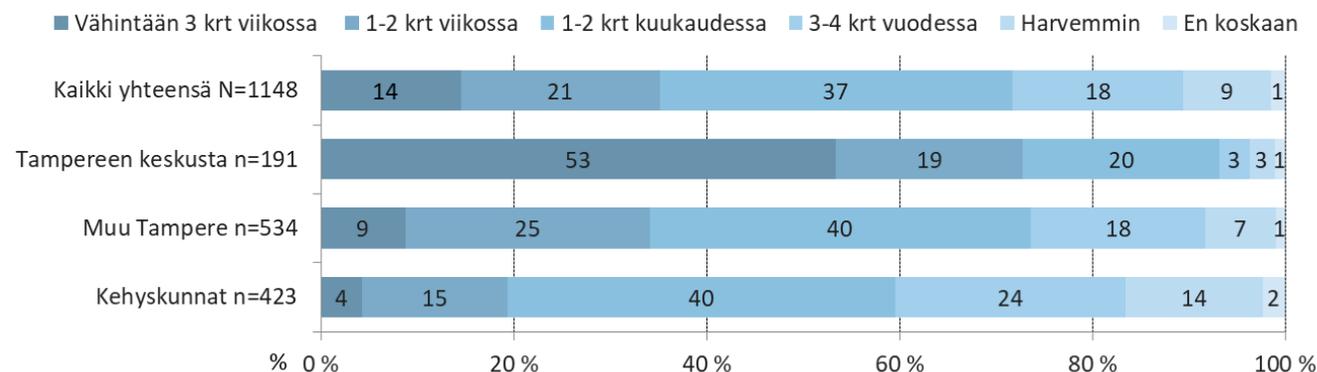
Reilu kolmannes (35 %) kyselyn vastaajista kävi Tampereen keskustassa vähintään kerran viikossa viimeisen 12 kuukauden aikana (ylempi kuva). Luonnollisestikin keskustassa asuvat kävivät keskustassa selvästi muualla asuvia useammin, valtaosa (73 %) viikoittain. Muualla Tampereella asuvista vastaajista 74 % kävi keskustassa vähintään kuukausittain ja kehyskunnissa asuvistakin 60 %.

Kymmenesosa vastaajista (n=121) ei käy koskaan tai käy harvemmin Tampereen keskustassa. Heidät ohjattiin vastaamaan ainoastaan kysymyksiin, joissa pyrittiin selvittämään, miksi käy keskustassa harvoin ja mikä saisi käymään useammin.

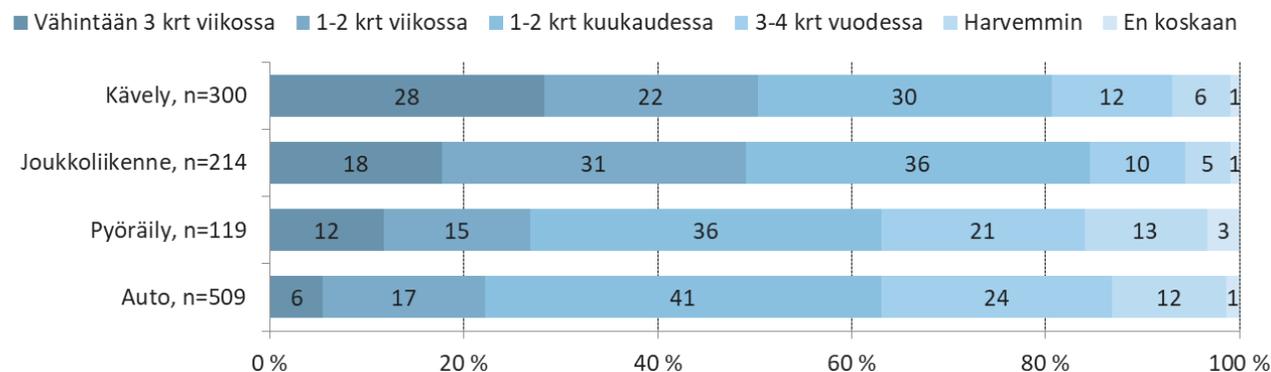
Yleensä kävellen tai joukkoliikenteellä liikkuvat kävivät Tampereen keskustassa tilastollisesti erittäin merkittävästi useammin kuin pyörällä tai autolla kulkevat (alempi kuva). Vähintään kerran viikossa keskustassa kävi puolet kävellen (50 %) tai joukkoliikenteellä (49 %) liikkuvista, mutta vain 27 % pyörällä ja 22 % autolla kulkevista.

Myös ikäryhmien välillä on tilastollisesti merkittävä ero siten, että nuoremmat kävivät keskustassa useammin kuin vanhemmat. Vähintään kuukausittain keskustassa kävi alle 25-vuotiaista 79 % ja eläkeikäisistä 60 %.

Kuinka usein käynyt Tampereen keskustassa asuinpaikan mukaan

Kuinka usein käynyt Tampereen keskustassa kulkutavan mukaan

3.4 Miksi keskustassa käytiin?

Pääosa (62 %) vastaajista kävi Tampereen keskustassa viimeisen 12 kuukauden aikana ostoksilla kaupoissa, tavarataloissa tai kauppakeskuksissa (vasen kuva). Seuraavaksi eniten houkuttivat keskustan ravintola- (37 %) ja hyvinvointipalvelut (35 %).

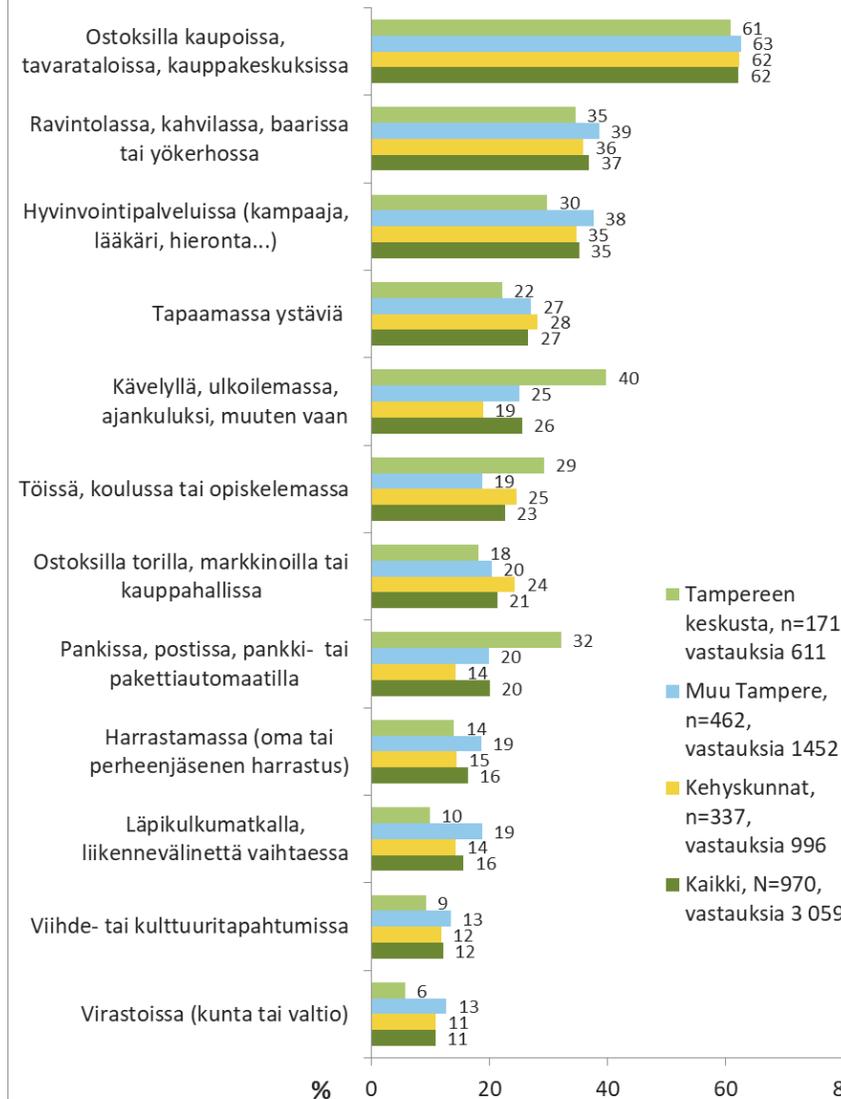
Keskusta on ajanviettopaikka varsinkin keskustassa asuville (40 %), mutta myös kauempaa (muualta Tampereelta 26 %, kehyskunnista 19 %) tullaan keskustaan oleilemaan muuten vaan, kävelyllä ja ajankuluksi. Lähes neljännes (23 %) tuli keskustaan työn tai opiskelun vuoksi.

Nuoremmat ikäluokat kävivät keskustassa vanhempia enemmän ostoksilla ja ravintoloissa, sekä tapaamassa ystäviä (oikea kuva). Vanhemmat ikäluokat käyttivät enemmän keskustan hyvinvointipalveluja.

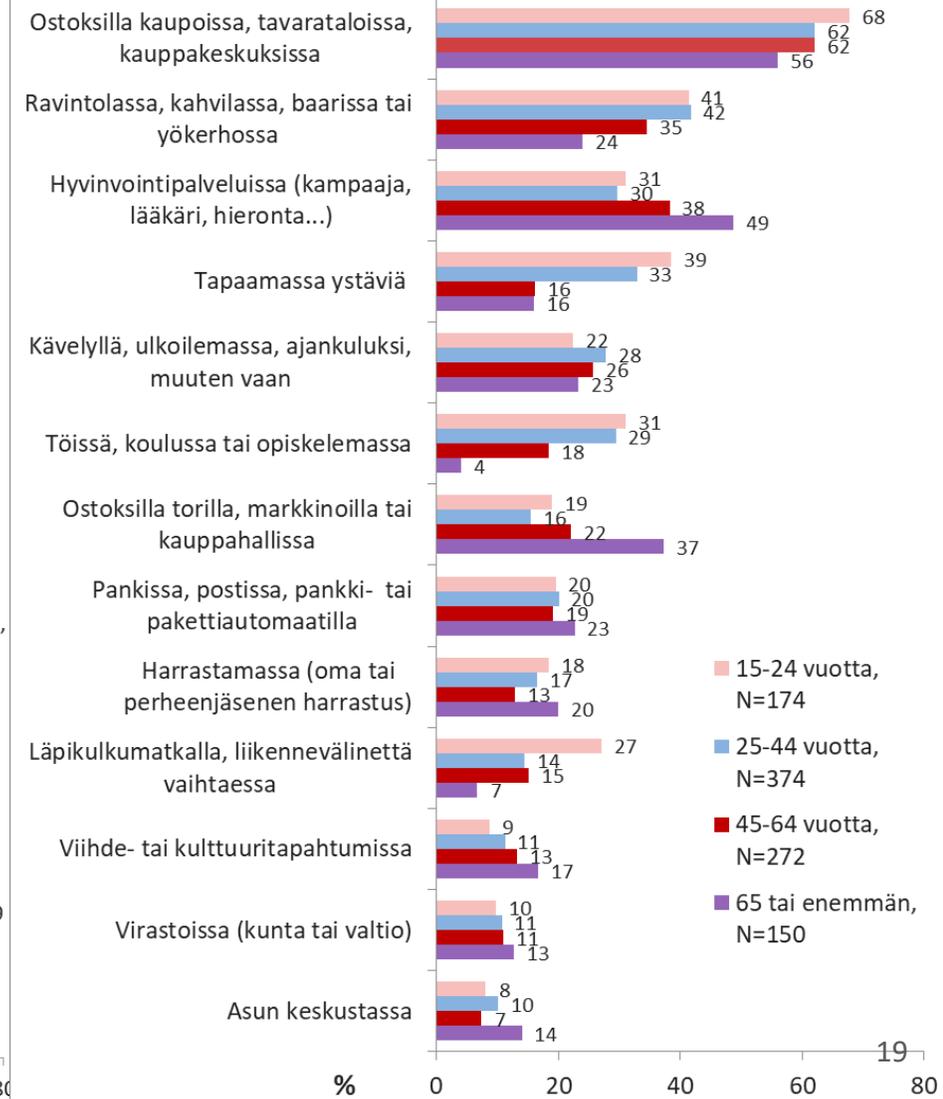
Eläkeikäiset kävivät selvästi muita enemmän ostoksilla torilla, markkinoilla tai kauppahallissa. Alle 24-vuotiaat taas poikkesivat keskustassa eniten läpikulkumatkalla, liikennevälinettä vaihtaessa.

Korona lienee vaikuttanut siihen, että tapahtumissa käytiin vähän, kun niitä ei paljoa ollut tarjollakaan. Hieman yllättäen vanhemmat ikäluokat kävivät tapahtumissa enemmän kuin nuoremmat.

Tampereen keskustassa käynnin syy asuinpaikan mukaan

Tampereen keskustassa käynnin syy ikäryhmittäin

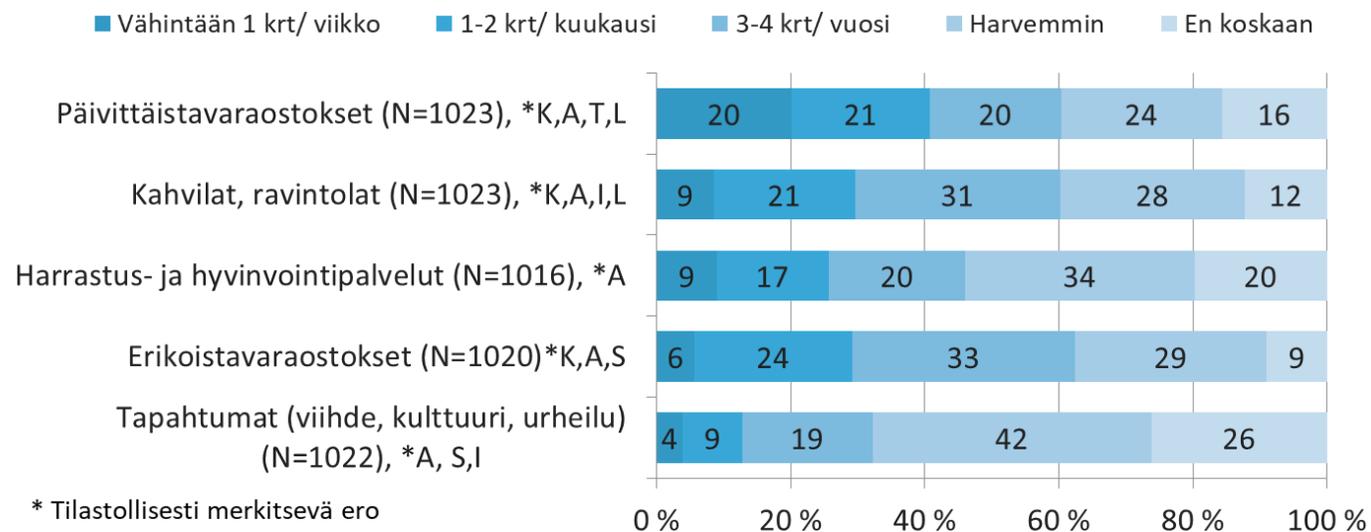
Keskustan palvelujen käyttöuseus

Viidennes vastaajista kävi Tampereen keskustassa päivittäistavaraostoksilla vähintään kerran viikossa edeltävän vuoden aikana. Muita palveluja ei käytetty näin usein. Vähintään kerran kuukaudessa kävi kahviloissa tai ravintoloissa ja erikoistavaraostoksilla 30 %, harrastus- ja hyvinvointipalveluissa 26 % ja tapahtumissa 13 % vastaajista. Pienin ”en koskaan”-vastausten osuus oli erikoistavaraostoksissa ja suurin tapahtumissa.

Keskustassa vähintään muutamia kertoja vuodessa käyvistä vastaajista reilu kymmenesosa (11-14 %) ei tehnyt Tampereen keskustassa ostoksia ja 17-29 % ei käyttänyt muita keskustan palveluja edellisenä vuonna. Tähän voi sisältyä myös koronan vaikutusta.

Viereiseen kuvaan on merkitty taustaryhmät, joiden välillä oli tilastollisesti merkitseviä eroja. Erot olivat eri toimialoilla samansuuntaisia: Kävelijät ja joukkoliikennematkustajat, keskustassa asuvat, eläkeikäiset ja nuoret sekä yhden hengen taloudet kävivät useammin keskustassa. Naiset kävivät useammin ostoksilla, miehet taas tapahtumissa.

Kuinka usein käyttänyt seuraavia palveluja Tampereen keskustassa

* Tilastollisesti merkitsevä ero
K=kulutuspaikka, A=asuinpaikka,
S=sukupuoli, I=ikä, T=talouden koko ja

- Päivittäistavaroilla tarkoitetaan elintarvikkeita ja muuta päivittäin tarvittavaa tavaraa.
- Erikoistavarat tarkoittavat vaatteita, kenkiä, urheiluvälineitä, kauneus- ja terveystuotteita, elektroniikkaa ja kodin tarvikkeita.
- Kahvilat tai ravintolat tarkoittavat myös baareja ja yökerhoja.
- Harrastus- ja hyvinvointipalvelut tarkoittavat esim. liikunta-, kuntosalin-, kampaamo-, kauneudenhoito- tai terveyspalveluita, jotka ovat henkilökohtaisia tai tietyille harrastusryhmälle suunnattuja.
- Tapahtumat tarkoittavat esim. konsertteja, teattereja tai urheilukisoja.

3.6 Asiointikäyntien kohdistuminen

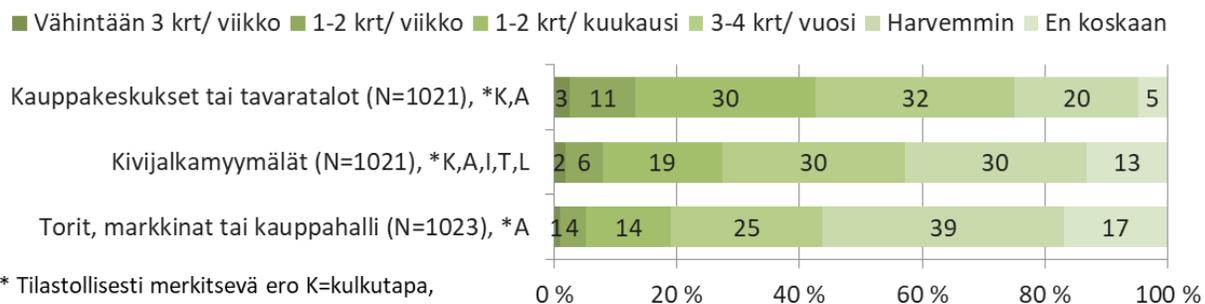
Tampereen keskustan kauppakeskuksissa tai tavarataloissa kävi 44 % vähintään kuukausittain (vasen kuva). Vastaavasti kivijalkamyymälöissä kävi 27 % sekä toreilla, markkinoilla tai kauppahallissa 19 %. Harvoin tai ei koskaan käyvien osuudet olivat suuria. Yli puolet vastaajista (56 %) kävi harvoin tai ei koskaan toreilla, markkinoilla tai kauppahallissa. Kivijalkamyymälöissä harvoin käyviä oli 43 % ja kauppakeskuksissa tai tavarataloissakin 25 %.

Keskustan kivijalkamyymälöissä kävivät useimmin joukkoliikennematkustajat ja kävelijät, keskustassa asuvat, työikäiset ja yksin asuvat, harvimminkin kävivät autoilijat, kehyskuntalaiset, eläkeikäiset ja nuoret sekä lapsiperheet. Erot ovat tilastollisesti merkitseviä tai erittäin merkitseviä ja samansuuntaisia kaikissa tähdillä merkityissä kohteissa.

Oikean puoleisessa kuvassa on verrattu asiointitiheyttä eri toimialoilla ja kohteissa. Vastaajat kävivät Tampereen keskustassa päivittäistavaraostoksilla keskimäärin yli 2 kertaa kuukaudessa ja erikoistavaraostoksilla kerran kuukaudessa. Tapahtumissa käytiin 8 kertaa vuodessa, muissa harrastus- tai hyvinvointipalveluissa kaksi kertaa useammin.

Kauppakeskuksissa tai tavarataloissa käytiin keskimäärin kaksi kertaa useammin kuin toreilla, markkinoilla tai kauppahallissa. Kivijalkamyymälöissä ja kahviloissa tai ravintoloissa poikettiin yhtä usein.

**Kuinka usein käynyt seuraavissa kohteissa
Tampereen keskustassa viimeisen 12 kuukauden aikana**

* Tilastollisesti merkitsevä ero K=kulutuspaikka, A=asuinpaikka, I=iäkä, T=talouden koko ja L=lapsiperhe tai ei lapsia

**Asiointikertoja Tampereen keskustassa
keskimäärin vuodessa**

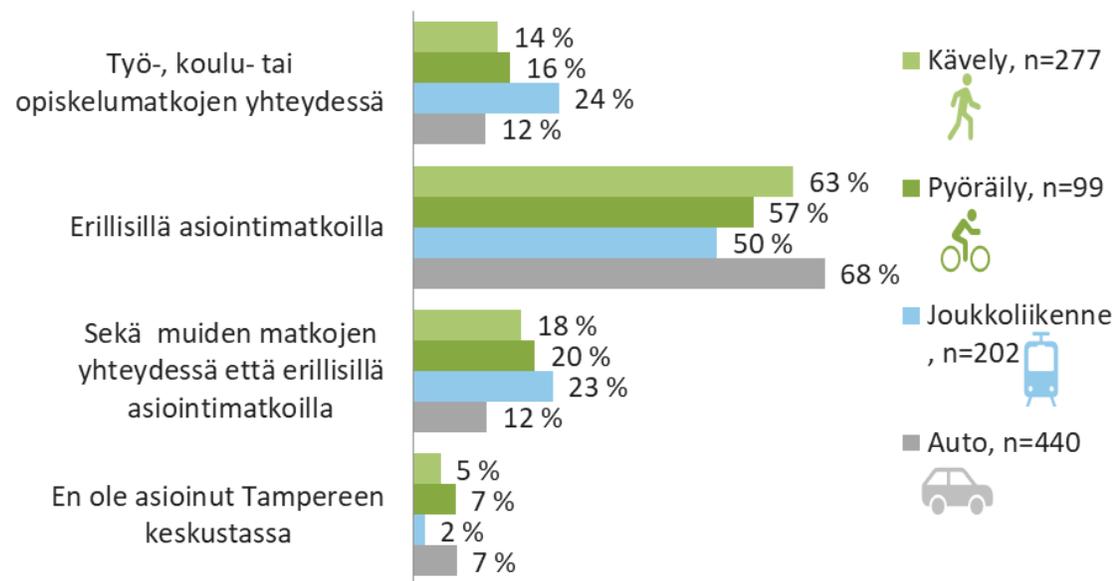
3.7 Asiointimatkat ja nettikauppa

Pääosa vastaajista (62 %) kertoi hoitavansa ostoksensa yleensä erillisillä asiointimatkoilla. Vajaa viidennes (17 %) teki ostoksia sekä erillisillä matkoilla että muiden matkojen yhteydessä. Noin 15 % hoiti Tampereen keskustassa ostokset ja muun asioinnin työ-, koulu- tai opiskelumatkojen yhteydessä. Autoilijat ja kävelijät sekä eläkeikäiset tekivät enemmän erillisiä ostosmatkoja, joukkoliikenteen matkustajat taas asioivat enemmän muiden matkojen yhteydessä. Erot olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä. Yhden tai kahden hengen talouksissa suosittiin enemmän erillismatkoja. Keskustan ja kehyskuntien asukkaat tekivät enemmän ostoksia muiden matkojen yhteydessä kuin muut tamperelaiset. Erot olivat tilastollisesti merkitseviä.

Valtaosa vastaajista (83 %) kertoi käyneensä viimeisen vuoden aikana ruokakaupassa ostoksilla ja ravintolassa syömässä koronasta huolimatta. Reilu kymmenesosa (13 %) tilasi ruokaostokset tai ruoat valmiiksi ja kävi sitten ne noutamassa myymälästä tai ravintolasta. Vain nelisen prosenttia tilasi ruokaostokset kotiin toimitettuna. Etätilauksia tekivät enemmän Tampereen keskustan asukkaat, alle 45-vuotiaat ja lapsiperheet. Erot olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä.

Netistä ostettiin enemmän tavaroita kuin ruokaa. Pääosa (68 %) vastaajista teki tavaraoستokset yleensä myymälästä, mutta viidennes (19 %) tilasi tavaroita netistä kotiin tai noutopisteeseen kuljetettuna. Osa (7 %) kävi myymälässä tutustumassa tuotteeseen, mutta tilasi sen sitten nettikaupasta. Osa (6 %) taas tilasi netistä ja nouti ostokset myymälästä.

Ostokset ja muu asiointi Tampereen keskustassa

Alle 55-vuotiaat tekivät enemmän nettikauppaa kuin vanhemmat. Ikäryhmien ero oli tilastollisesti erittäin merkitsevä. Naiset suosivat enemmän nettikauppaa toimituksen kera, miehet taas kävivät enemmän myymälässä ennen tai jälkeen nettikaupan. Nettikauppaa tehtiin enemmän talouden koon kasvaessa. Keskustan ja kehyskuntien asukkaat tekivät enemmän nettikauppaa kuin muut tamperelaiset. Nämä erot olivat tilastollisesti merkitseviä.

4 Liikkuminen keskustaan ja keskustassa

Auto- ja joukkoliikennemäärien kehitys väheni jo ennen koronaa keskustan työmaiden vuoksi. Vastaajien yleisimmin arjessa käyttämä kulkutapa oli henkilöauto, mutta keskustan asiointimatkoilla käytettiin enemmän joukkoliikennettä kuin yleensä arjessa. Keskustassa yli puolet käveli kohteesta toiseen.

Kuva: Visit Tampere / Laura Vanzo

4.1 Keskustan liikkumis- ja pysäköinti-indeksit

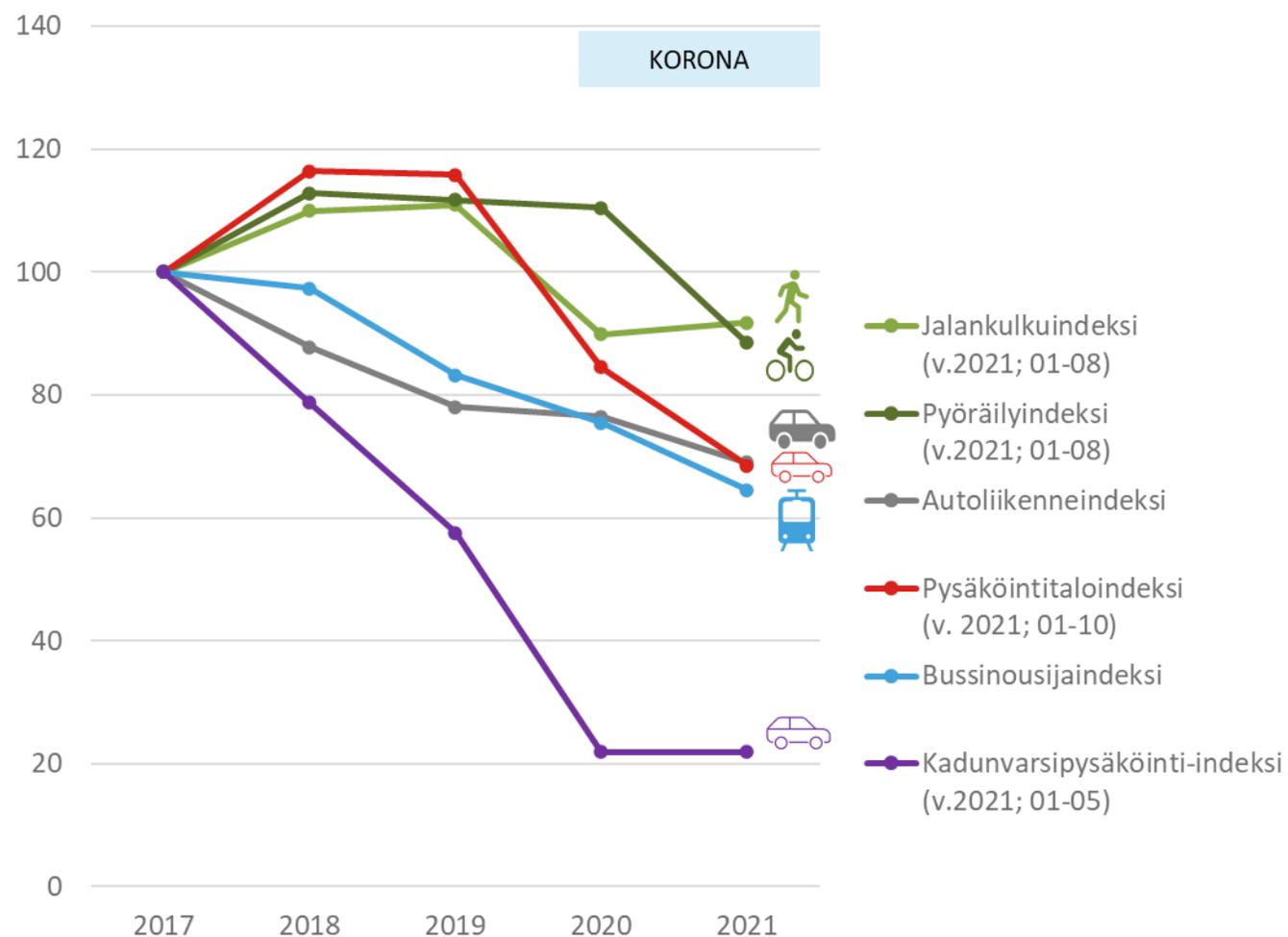
Vuodesta 2017 alkanut raitiotien rakentaminen vähensi autoliikenteen ja bussimatkustajien määrää keskustassa. Keskustassa autoilu väheni toivotusti, kun liikenne siirtyi vuonna 2016 avattuun rantatunneliin. Korona ei enää isommin vähentänyt autoliikennemääriä, mutta pysäköinti-, kävely- ja bussimatkustajamäärät laskivat koronan myötä vuonna 2020.

Koko Tampereen seudun joukkoliikenteen matkustajamäärät kasvoivat tasaisesti vuoteen 2020. Matkustajamäärien kasvua vauhditti joukkoliikenteen toimialueen laajeneminen seudulliseksi kesällä 2014. Mutta vuonna 2020 koronapandemian myötä matkustajamäärä romahti 41,2 miljoonasta 27,8 miljoonaan, mikä on 34 % vähenemä edellisvuodesta (Nyssen vuosikertomus 2020).

Autojen pysäköinti Tampereen keskustassa väheni koronavuonna 2020 sekä pysäköintitaloissa että katujen varsilla. Kadunvarsipysäköinti väheni jo vuonna 2019 raitiotietyömaiden myötä, mutta on alkanut palautua työmaiden väistyessä, sillä toukokuuhun 2021 mennessä pysäköitiin kaduilla saman verran kuin koko vuonna 2020.

Indeksien mittauspisteet ja ajankohdat liitteessä 5.

Tampereen keskustan liikkumis- ja pysäköinti-indeksit
(v. 2017=100)

4.2 Kuljutapa yleensä

Vastaajien yleisimmin (45 %) arjessa käyttämä kuljutapa on henkilöauto (ajaaen tai kyydissä). Neljännes (26 %) kulkee yleensä kävellen, viidennes (19 %) joukkoliikenteellä ja kymmenesosa pyöräillen. Yleensä käytetty kuljutapa vaihtelee tilastollisesti erittäin merkittävästi vastaajien asuinpaikan, iän, sukupuolen, talouden koon ja alaikäisten lasten mukaan.

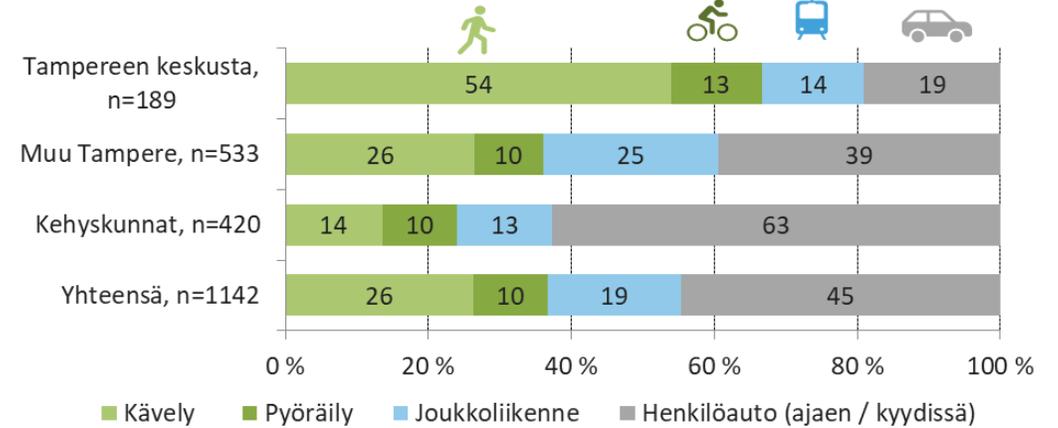
Yli puolet (54 %) Tampereen keskustassa asuvista kulkee yleensä matkansa kävellen, kun taas pääosa (63 %) kaupunkiseudun kehyskunnissa asuvista liikkuu yleensä autolla (ylin kuva). Keskustan ulkopuolella asuvat tamperelaiset ovat ahkerimpia joukkoliikenteen käyttäjiä (25 %).

Alle 24-vuotiaat kulkevat eniten polkupyörällä ja joukkoliikenteellä (kuva keskellä). Iän myötä joukkoliikenteen ja pyöräilyn osuus vähenee ja autoilun osuus kasvaa aina eläkeikään asti. Samansuuntaiset tilastollisesti erittäin merkittävät erot ikäryhmien välillä pätevät myös keskustaan suuntautuvilla matkoilla.

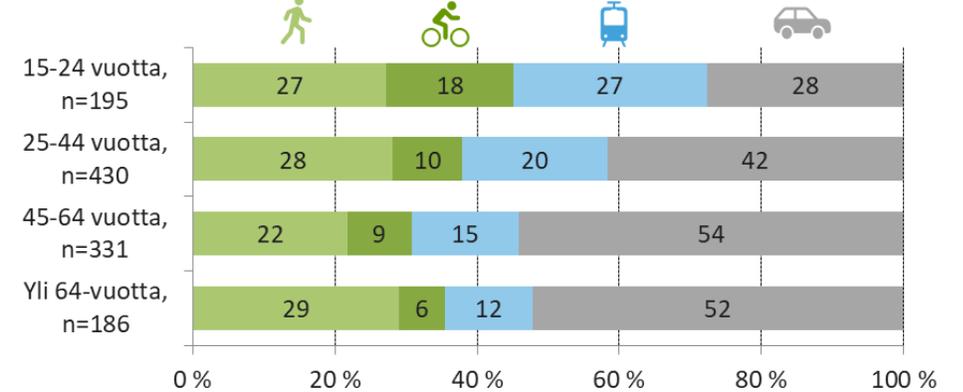
Naiset käyttävät tilastollisesti erittäin merkittävästi enemmän joukkoliikennettä ja kävelevät, kun taas miehet kulkevat enemmän autolla ja polkupyörällä (alin kuva). Yksin asuvat kulkevat enemmän joukkoliikenteellä ja kävellen, lapsiperheet taas autolla.

Kuljutapaosuudet ovat saman suuntaisia kuin vuoden 2016 henkilöliikennetutkimuksessa.

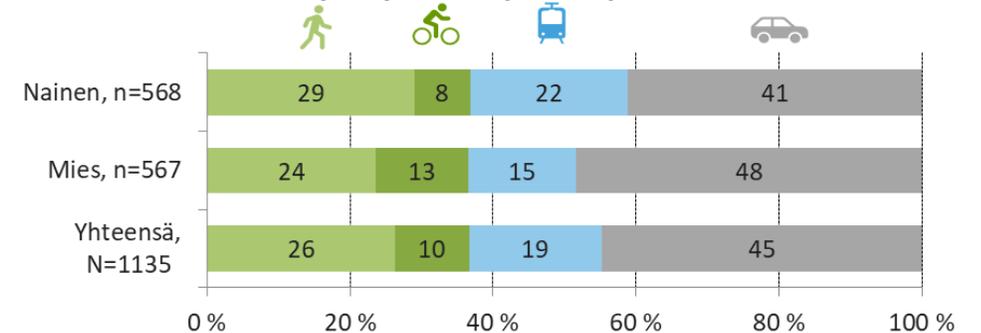
Yleensä käytetty kuljutapa asuinpaikan mukaan

Yleensä käytetty kuljutapa ikäryhmän mukaan

Yleensä käytetty kuljutapa sukupuolen mukaan

4.3 Kulkutavat keskustaan ja keskustassa

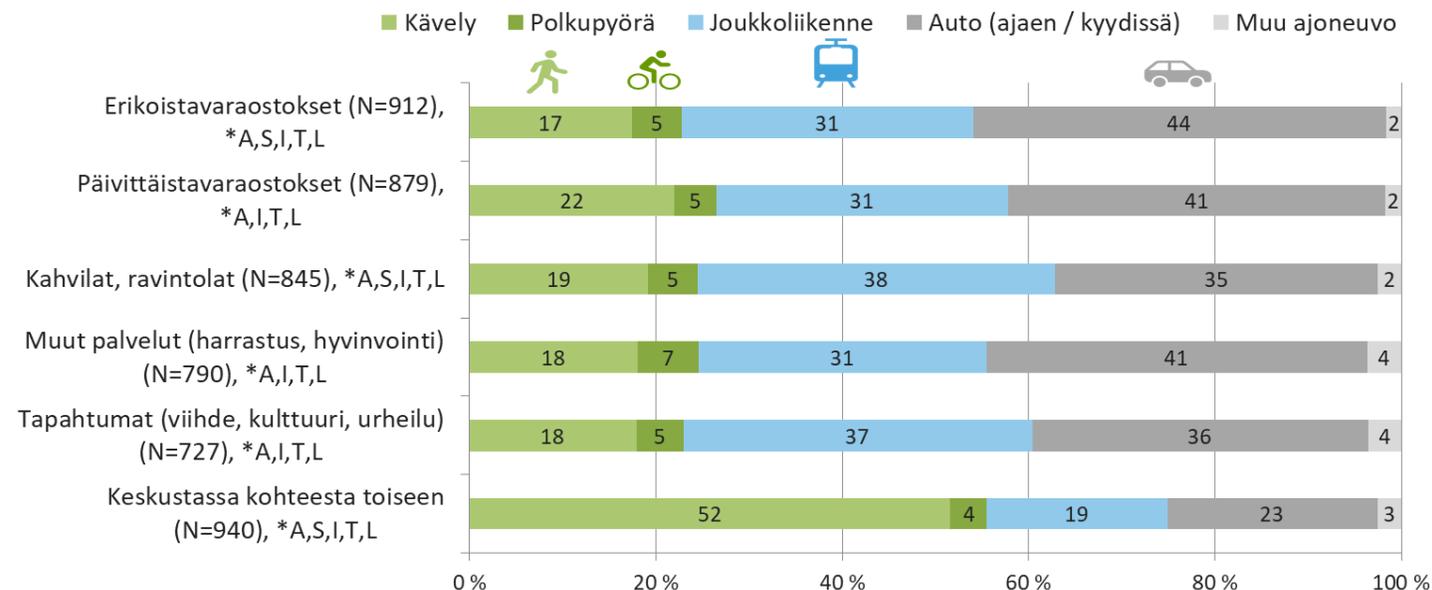
Vastaajat kulkivat keskustaan yleisimmin autolla (36-44 %) tai joukkoliikenteellä (31-38 %), vähemmän kävelen (17-22 %) tai pyörällä (5-7 %). Keskustaan kuljettaessa käytettiin enemmän joukkoliikennettä kuin yleensä arjessa muillakin kuin keskustamatkoilla (19 %). Joukkoliikenteen osuus oli suurimmillaan matkoilla kahviloihin, ravintoloihin tai tapahtumiin, joihin voi sisältyä myös alkoholin käyttöä. Keskustaan käveltiin tai pyöräiltiin vähemmän kuin yleensä arjessa. Tätä selittänee monilla keskustamatkan pituus.

Keskustaan tultaessa käytettiin hieman enemmän (2-4 %) muita ajoneuvoja kuin yleensä arjessa (1 %). Muu ajoneuvo voi olla esim. sähköpotkulauta, skootteri, mopo tai mopoauto.

Kehyksunnissa asuvat liikkuvat eniten autolla ja keskustan ulkopuolella asuvat tamperelaiset käyttivät ahkerimmin joukkoliikennettä sekä yleensä arjessa että keskustamatkoilla. Keskustamatkoilla joukkoliikenteen osuus oli suurempi sekä muualta Tampereelta (25 -> 33-41 %) että kehyskunnista tulevilta (13 -> 19-28 %).

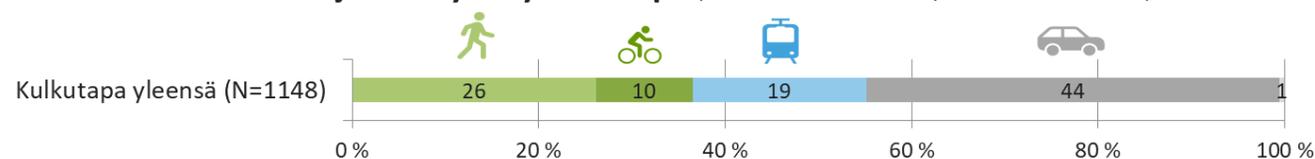
Yli puolet kulki keskustassa kohteesta toiseen kävelen. Autolla ja bussilla tulleista vajaa puolet käveli keskustakohteiden välillä. Naisista ja yksinasuvista isompi osa käveli keskustassa, miehistä ja lapsiperheistä taas autoili.

Pääasiallinen kulkutapa seuraaviin kohteisiin Tampereen keskustassa viimeisen 12 kuukauden aikana

* Tilastollisesti merkitsevä ero
A=asuinpaikka, S=sukupuoli, I=ikä,
T=talouden koko ja L=lapsiperhe vai ei

Yleensä arjessa käytetty kulkutapa (muuallakin kuin Tampereen keskustassa)

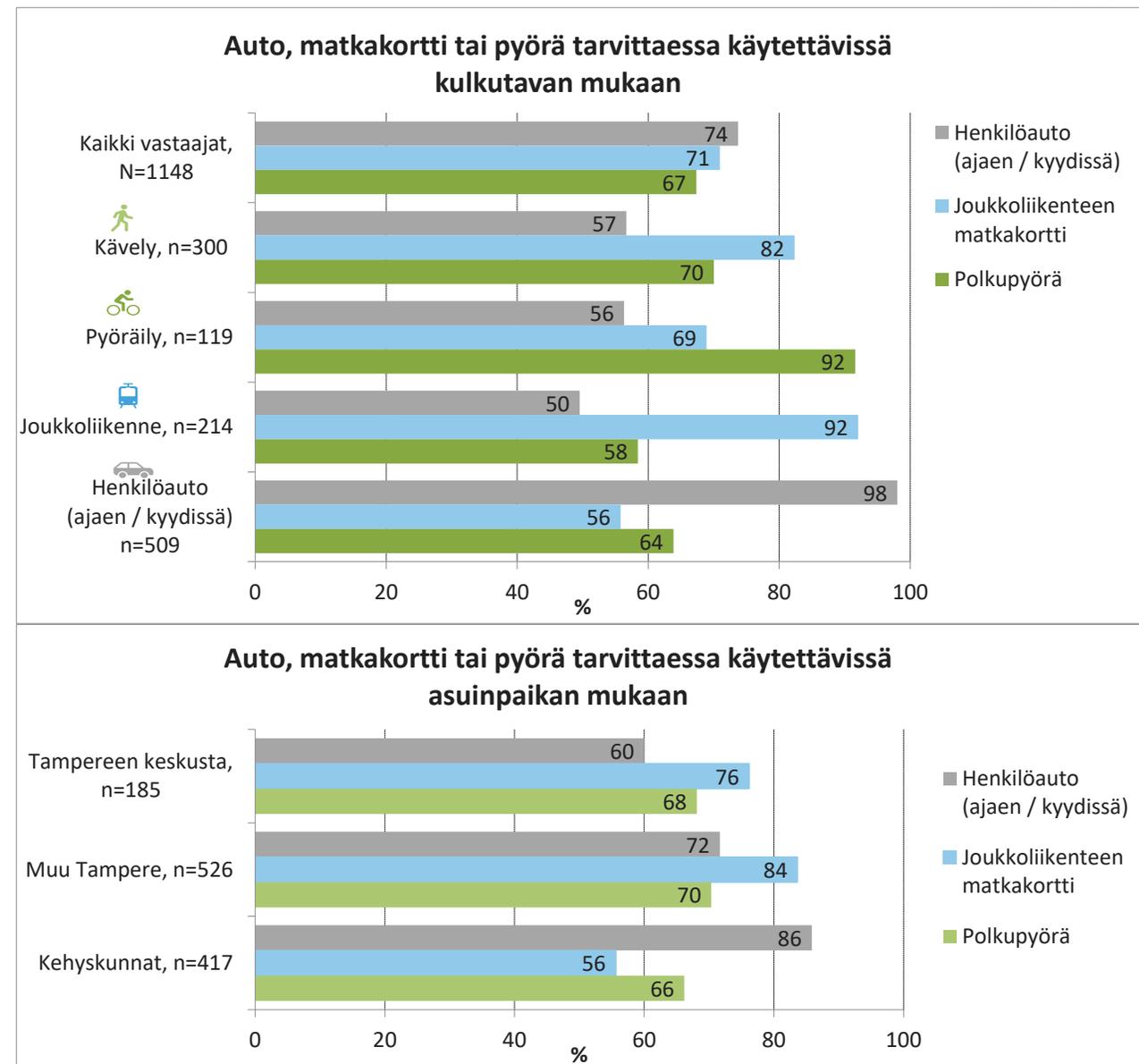

4.4 Käytettävissä olevat kulkuvälineet

Valtaosalla vastaajista (67-74 %) oli käytettävissä auto, matkakortti tai polkupyörä (ylempi kuva).

Yleensä kävellessä liikkuvista valtaosalla oli matkakortti ja pyörä sekä autokin yli puolella. Samoin useimmiten pyörällä, autolla tai bussilla liikkuvista yli puolella oli käytettävissään myös kaksi muuta kulkutapaa. Tämä mahdollistaa sen, että ihmiset käyttävät useampia kulkutapoja ja esimerkiksi Tampereen keskustaan mentäessä moni käytti eri kulkutapaa kuin yleensä arjessa.

Valtaosalla (86 %) kehyskunnissa asuvista oli käytettävissään henkilöauto joko kuljettajana tai matkustajana, mutta Tampereen keskustassa asuvilla vain 60 prosentilla. Muualla Tampereella taas valtaosalla (84 %) oli joukkoliikenteen matkakortti, joka kehyskunnista löytyy vain yli puolelta (56 %). Polkupyörän omistuksessa ei asuinpaikalla ollut juurikaan eroa.

5 Rahankäyttö keskustassa

Tampereen keskustassa kulutettiin yhden toimialan tyypillisellä asiointikerralla keskimäärin 41 €. Suurimmat vuosikulutukset kertyivät jalankulkijoille, joilla oli pienempi kertakulutus, mutta asiointikäyntejä usein. Autoilijoilla taas oli suurempi kertakulutus, mutta vähäisin käyntien määrä ja siten vähäisin vuosikulutus. Tampereen keskustaan suuntautuvasta kokonaiskulutuksesta 36 % kulki kävellen, 29 % autolla, 27 % joukkoliikenteellä ja 9 % polkupyörällä.

Kuva: Business Tampere / Mirella Mönömaa

5.1 Toimialaluokitus

Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin rahankäyttöä ja asiointia Tampereen keskustassa viidellä toimialalla: päivittäistavara, erikoistavara, kahvilat ja ravintolat, harrastus- ja hyvinvointipalvelut sekä tapahtumat.

Kyselyssä pyydettiin erittelemään keskusta-asiointeja näillä toimialoilla. Toimialoja selitettiin kyselyn vastaajille ohessa kerrotulla tavalla. Liikevaihtotiedot pyydettiin näiltä toimialoilta.

Oheiset värikoodit näyttävät, miten toimialat yhdistyvät EKK-elinvoimalaskennassa käytettyyn toimialajakoon, joka puolestaan perustuu Suomen Kauppakeskusyhdistys Ry:n käyttämään jaotteluun.

Kyselyn toimialajako

- **Päivittäistavarat** tarkoittavat elintarvikkeita ja muuta päivittäin tarvittavaa tavaraa (marketit ja erikoisliikkeet)
- **Erikoistavarat** tarkoittavat vaatteita, kenkiä, urheiluvälineitä, kauneus- ja terveystuotteita, elektroniikkaa ja kodin tarvikkeita.
- **Kahvilat ja ravintolat** tarkoittavat myös baareja ja yökerhoja
- **Harrastus- ja hyvinvointipalvelut** tarkoittavat esim. liikuntapalveluja (kuntosalit, ryhmäliikunta) sekä kauneuden- ja terveydenhoitopalveluja (kampaamot, parturit, kauneushoitolat, hierojat, fysikaaliset hoitolaitokset, lääkärikeskukset), jotka ovat henkilökohtaisia tai tietyille harrastusryhmälle suunnattuja
- **Tapahtumat (viihde, kulttuuri, urheilu)** tarkoittavat esim. konsertteja, teattereja, urheilukisoja tai matkailupalveluja.

Toimialaluokitus

(mm. EKK-elinvoimalaskennassa)

- 1-6 Muoti ja asusteet
- 7-9 Kauneuden ja terveyden tuotteet
- 10-15 Sisustaminen ja kodin tarvikkeet
- 16-23 Vapaa-aika
- **24-27 Päivittäistavarat**
- **28-29 Tavaratalot**
- 30-33 Muut liikkeet

KAUPAT YHTEENSÄ

- **34-38 Kahvilat ja ravintolat**
- **39-44 Kauneus- ja hyvinvointipalvelut**
- **45-49 Viihde- ja vapaa-ajan palvelut**
- **50-63 Kaupalliset palvelut**
- 64-65 Palvelut ilman liikevaihtoa
- **66 Hotellit**

PALVELUT YHTEENSÄ

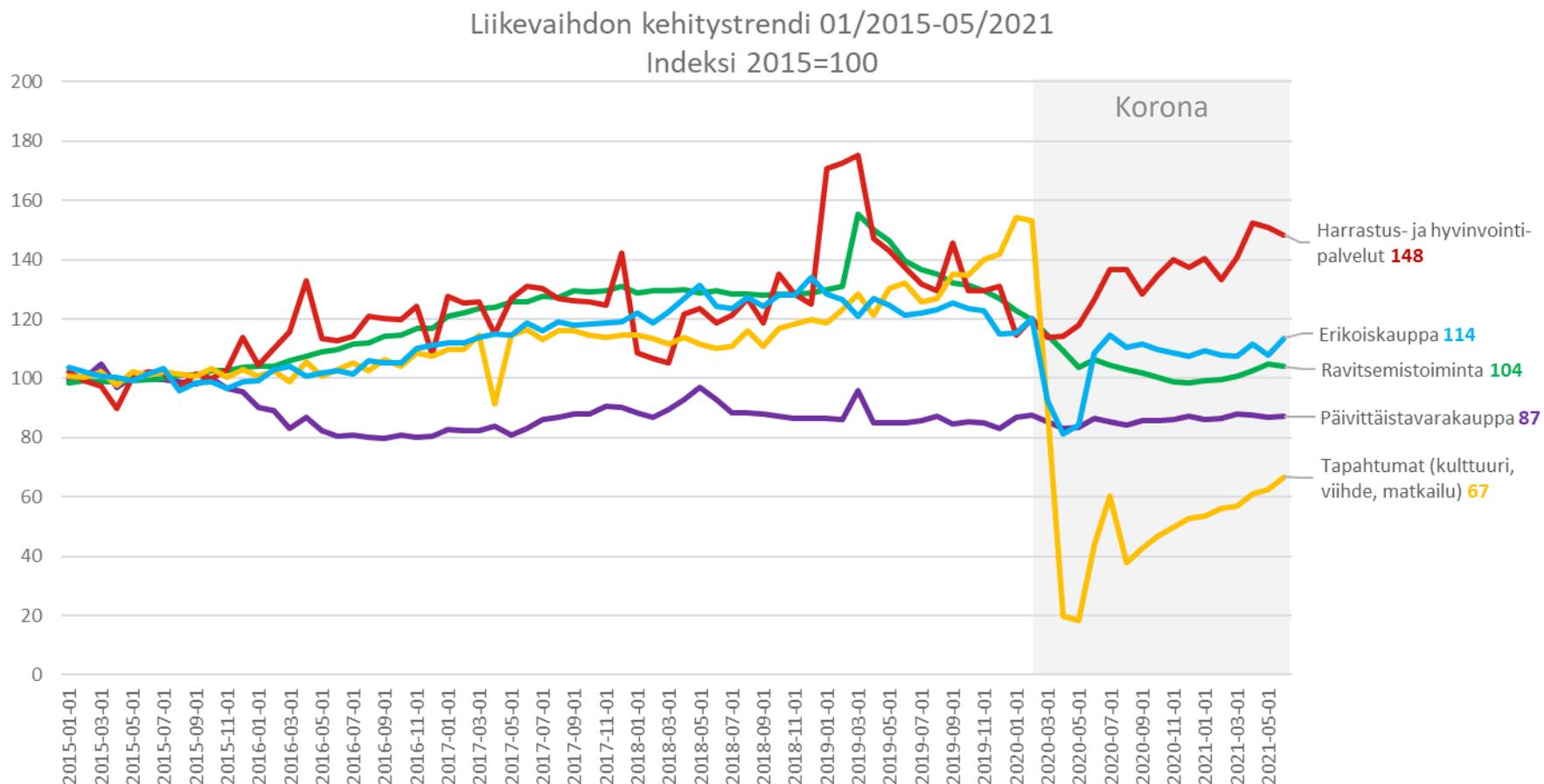
- Toimistot
- Tyhjä
- Remontti/kausiluonteinen

TOIMIALAT LIIKETILOISSA YHTEENSÄ

5.2 Yritysten liikevaihdon kehitys

Tampereen keskustan yritysten liikevaihdon kehitystrendiä kuvattiin toimialoittain Tilastokeskuksen suhdannepalvelun tietojen perusteella. Suhdanne tieto laskettiin Tampereen keskustan postinumeroalueille 33100, 33200 ja 33210. Alue on suurempi kuin tässä tutkimuksessa määritetty keskusta-alue (s. 11), mutta sen yritykset ovat vahvasti keskittyneet tutkimuksen keskusta-alueelle.

Liikevaihdon trendeissä näkyy selvästi korona-pandemian vaikutus. **Harrastus- ja hyvinvointipalvelut ovat kasvaneet lähes 50 % vuodesta 2015.** Hieman yllättäen ravitsemistoiminnan trendi on ollut laskusuuntainen jo kevästä 2019. **Voimakkaimmin korona on vaikuttanut tapahtumapalveluihin,** joiden liikevaihto romahti keväällä 2020.

Lähde: Tilastokeskuksen suhdannepalvelut

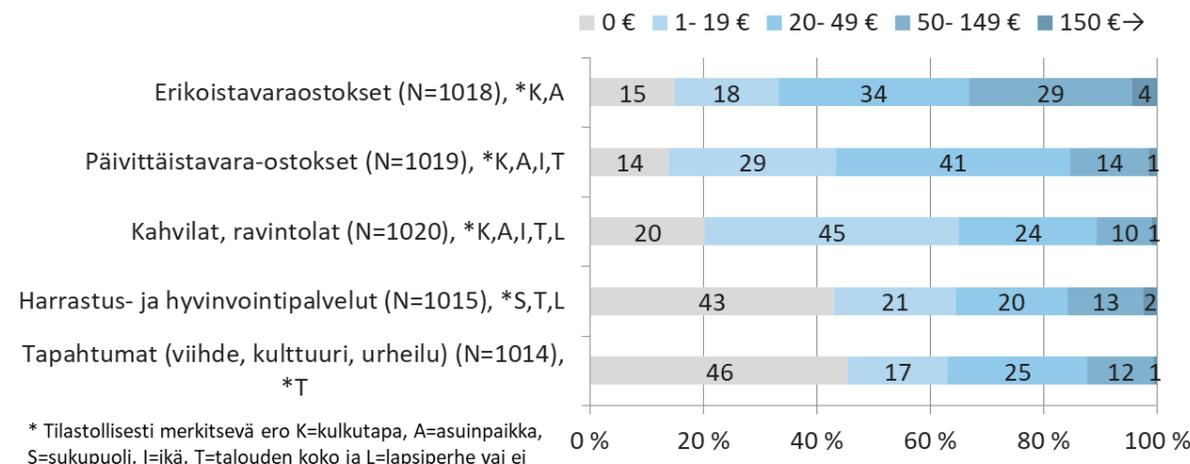
5.3 Rahankäyttö tyypillisellä asiointikerralla

Kyselyssä pyydettiin arvioimaan rahankäyttöä toimialoittain yhdellä tyypillisellä asiointikerralla Tampereen keskustassa viimeisten 12 kuukauden aikana. Toimialat järjestettiin kuvissa rahankäytön mukaan alenevasti. Ylemmässä kuvassa on mukana myös ne vastaajat, jotka eivät käytä toimialan palveluja keskustassa (nollavastaukset). Eniten keskustassa käytettiin päivittäis- ja erikoistavarakaupan sekä kahviloiden ja ravintoloiden palveluja. Vajaa puolet vastaajista (43-46 %) ei käytä ollenkaan rahaa harrastus- ja hyvinvointipalveluihin tai tapahtumiin Tampereen keskustassa.

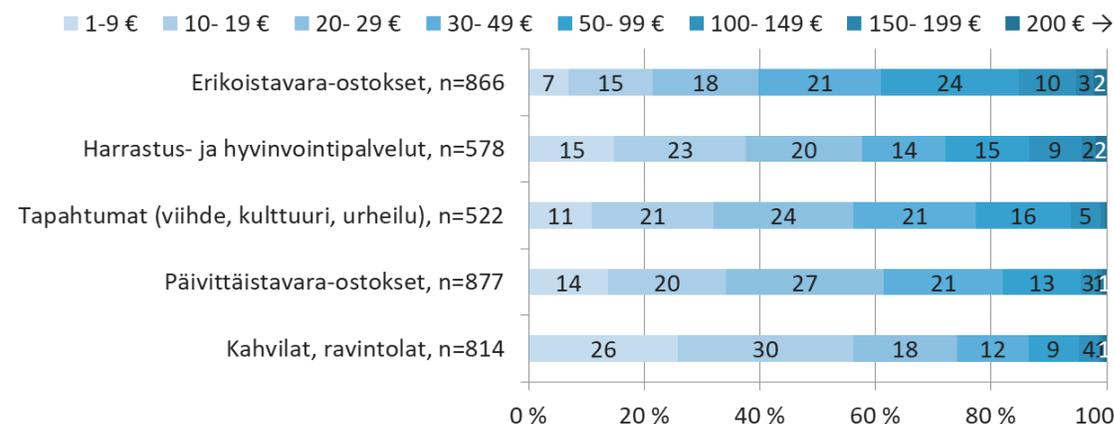
Rahaa käyttävien vastauksia tarkasteltiin alkuperäisellä tarkemmalla asteikolla (alempi kuva). Yhdellä tyypillisellä asiointikerralla keskustassa käytettiin eniten rahaa erikoistavaraostoksiin (mediaaniluokka 50-99 €) ja harrastus- tai hyvinvointipalveluihin (30-49 €). Vähiten asiointikertaa kohti kulutettiin rahaa kahviloissa tai ravintoloissa (20-29 €).

Keskustassa asuvat käyttivät enemmän rahaa päivittäistavarakäynnillä, mutta kehyskuntalaiset taas erikoistavaraostoksilla sekä kahviloissa tai ravintoloissa. Naiset käyttivät miehiä enemmän rahaa keskustan harrastus- ja hyvinvointipalveluihin. Työikäiset 25-44-vuotiaat kuluttivat tyypillisellä asiointikäynnillä eniten päivittäistavaraostoksilla sekä kahviloissa tai ravintoloissa. Tyypikkäynnin kulutus kasvoi talouden koon myötä. Lapsiperheet käyttivät rahaa enemmän yhdellä käyntikerralla kahviloissa tai ravintoloissa sekä päivittäistavaraosastoilla.

Rahankäyttö tyypillisellä asiointikerralla Tampereen keskustassa

Rahankäyttö tyypillisellä asiointikerralla, vain rahaa käyttäneet

5.4 Kulutus toimialoittain

Tampereen keskustassa kulutettiin keskimäärin 41 € yhdellä tyypillisellä asiointikerralla jollakin toimialoista (vasen kuva).

Vuositason kulutus saatiin lisäämällä tarkasteluun keskustassa käyntien määrä vuodessa (keskimmäinen kuva). Muuttujien yhdistelytavoista kerrotaan tarkemmin liitteessä 3.

Erikoistavaraostoksiin käytettiin selvästi eniten kertakäynnillä, mutta vuosikulutus jäi keskitasolle. Päivittäistavaraostoksilla taas käytiin niin usein, että pienempi kertakulutus toi vuositasolla suurimman summan. Harrastus- ja hyvinvointipalveluihin käytettiin hieman keskiarvoa suurempi summa sekä kertakäynnillä että vuositasolla. Kahviloissa ja ravintoloissa kulutettiin vuositasolla enemmän kuin tapahtumissa, joissa taas kertakulutus oli suurempi.

Kehyskuntalaiset käyttivät ostoksiin ja tapahtumiin kertakäynnillä neljäsosan enemmän kuin keskustassa asuvat, mutta vuositasolla keskustassa asuvat kuluttivat keskustassa yli kaksi kertaa enemmän (oikea kuva). Muualla Tampereella asuvien kulutusluvut olivat pienimmät sekä yhdellä asiointikerralla että vuositasolla.

Naiset käyttivät miehiä suurempia kertasummia harrastus- ja hyvinvointipalveluihin, kun taas miehet ostivat erikoistavaraa isompina kertaerinä. Vuositason kulutuksessa ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa sukupuolten eikä ikäryhmien välillä. Lapsiperheet kuluttivat tyypillisellä kertakäynnillä ostoksiin enemmän kuin lapsettomat, mutta muuten erot eivät olleet tilastollisesti merkitseviä.

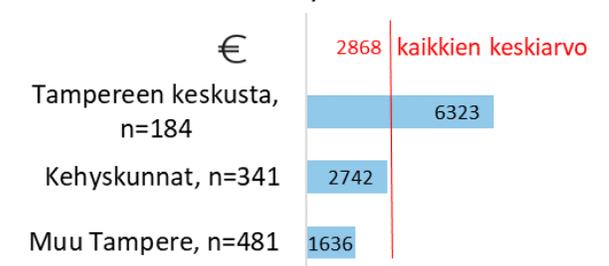
Tyypillisen asiointikerran kulutus toimialalla (€/käynti)

Tyypillinen vuosikulutus toimialalla (€/vuosi)

Vuosikulutus asuinpaikoittain (€/vuosi) toimialat yhteensä

Keskimääräinen pirkanmaalainen kuluttaa erikoistavarakauppaan arviolta noin 5 150 € ja vähittäiskauppaan yhteensä 8 900 € vuodessa.
Lähde: Santasalo Ky, maakunnittaiset ostovoimat 2020, <https://tuomassantasalo.fi/ostovoima/>

5.5 Edellisen asiointikerran kulutus

Edellisellä rahankäyttöä sisältäneellä keskustakäynnillä vastaajat kuluttivat keskimäärin 96 € (ylempi kuva). Edellisellä kerralla kulutettu summa kasvoi talouden koon myötä. Lapsiperheet kuluttivat yhdellä asiointikerralla enemmän kuin perheet, joissa ei ollut alaikäisiä lapsia. Kehyskuntalaiset käyttivät edellisellä käynnillään rahaa eniten (117 €) ja muut tamperelaiset vähiten (82 €). Erot olivat tilastollisesti merkitseviä.

Vastaajien viime asiointikerran eri toimialojen kokonaiskulutuksesta (yhteensä n. 88 500 euroa) kolmannes (34 %) kohdistui erikoistavaroihin ja neljännes (24 %) päivittäistavaroihin (alempi kuva). Vajaa viidennes (18 %) kulutuksesta käytettiin harrastus- ja hyvinvointipalveluissa, reilu kymmenesosa (13 %) kahviloissa ja ravintoloissa ja kymmenesosa (11 %) erilaisissa tapahtumissa.

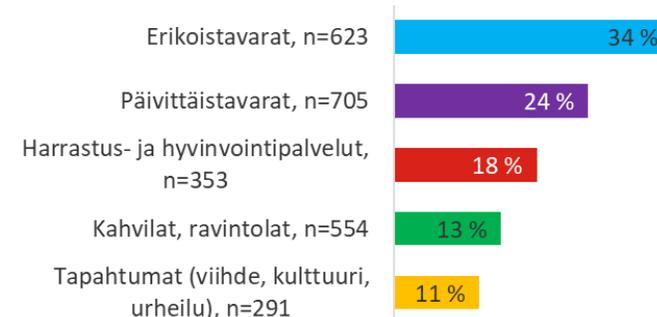
Edellisen asiointikerran kulutuksen jakautuminen toimialoittain heijasteli eri toimialojen käyttöuseutta (s. 21) ja yhdellä käynnillä käytettyä rahamäärää. Ostoksilla käytiin yleensä useammin kuin tapahtumissa, joten viime kerralla tapahtumissa käyneiden määrä oli pienin (291) ja osuus käytetystä rahasta vähäisin. Kahviloissa ja ravintoloissa taas käytettiin tyypillisellä kertakäynnillä vähiten rahaa, joten osuus kokonaiskulutuksesta oli vähäisempi, vaikka käyntejä oli melko usein.

Edellisen asiointikerran euromäärä pyydettiin kertomaan vain niiden toimialojen osalta, joissa vastaaja kävi viime kerralla, ja ohjeistettiin jättämään muut kohdat tyhjäksi. Silti viidennes vastaajista (21 %) kertoi kuluttaneensa edelliskäynnillä rahaa kaikilla toimialoilla, mikä ei tunnu ihan uskottavalta. Kokonaiskulutussumma voi siis osalla vastaajista sisältää useamman kuin yhden asiointikerran rahamäärän. Tulosta on pidettävä siten suuntaa-antavana.

Edellisen asiointikerran kulutus,
toimialat yhteensä (€)

Edellisen asiointikerran kulutuksen
jakautuminen toimialoittain

Kuvissa on mukana vain keskustassa asiointeja tehneiden vastaukset, joissa oli kerrottu myös asuinpaikka. Edellisen asiointikerran euromäärästä poistettiin ylin 1 % (poikkeavat vastaukset) ja saman vastaajan eri toimialojen kulutus laskettiin yhteen.

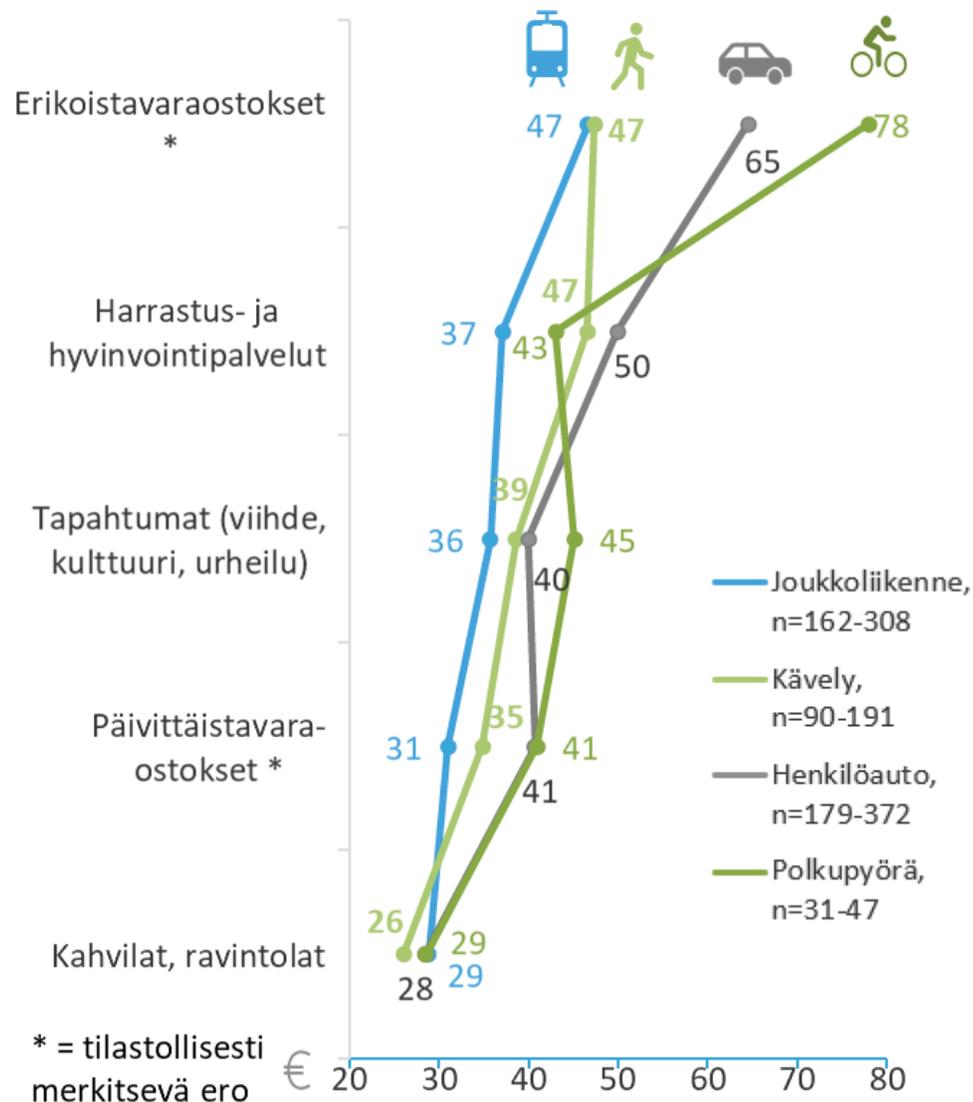

5.6 Kertakulutus toimialoilla kulkutavoittain

Yhden tyypillisen keskusta-asointikerran pienimmät rahasummat (26-29 €) käytettiin kahviloissa tai ravintoloissa eikä niiden välillä ollut tilastollisesti merkitsevää eroa eri kulkutapojen välillä. Suurimmat summat kulutettiin erikoistavaraostoksilla (47-78 €). Pyöräilijät ja autoilijat käyttivät rahaa yhdellä erikoistavaran ostokerralla tilastollisesti erittäin merkitsevästi enemmän kuin kävelijät ja joukkoliikennematkustajat. Päivittäistavaraostoksissa oli vastaavanlainen merkitsevä ero kulkutapojen välillä, mutta kulutetut kertasummat olivat pienempiä (31-41 €). Pyöräilijöiden vastaajamäärä on kuitenkin sen verran pieni, että yksittäiset vastaukset vaikuttavat keskiarvoon merkittävämmän kuin muilla kulkutavoilla.

Kuvissa on mukana vain keskustassa asiointeja tehneiden vastaukset, joissa oli kerrottu myös toimialakohtainen kulkutapa. Yksittäiset suuret vastaukset vaikuttavat keskiarvoon merkittävästi erityisesti sellaisilla liikkujaryhmillä, joita on otoksessa pieni määrä.

Tyypillisen asiointikerran kulutus (€)

5.7 Asiointimatkojen kulkutavat ja määrät

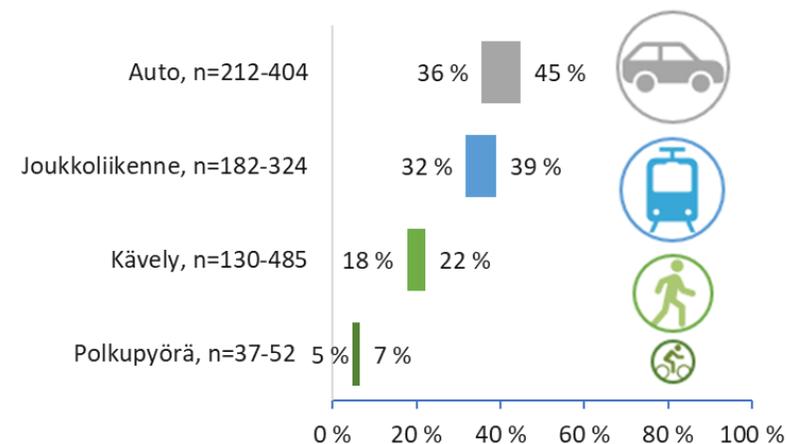

Ylemmässä kuvassa on esitetty, miten kulkutapojen käyttö vaihteli eri toimialojen asiointimatkoilla. Prosenttiluvut kuvaavat kunkin kulkutavan osuuden minimiä ja maksimia eri toimialoilla (s. 26 tarkemmin). Kulkutapasymbolin koko havainnollistaa kulkutavan osuutta asiointimatkoista. **Eniten keskustassa asioitiin autolla tai joukkoliikenteellä ja vähiten pyörällä.**

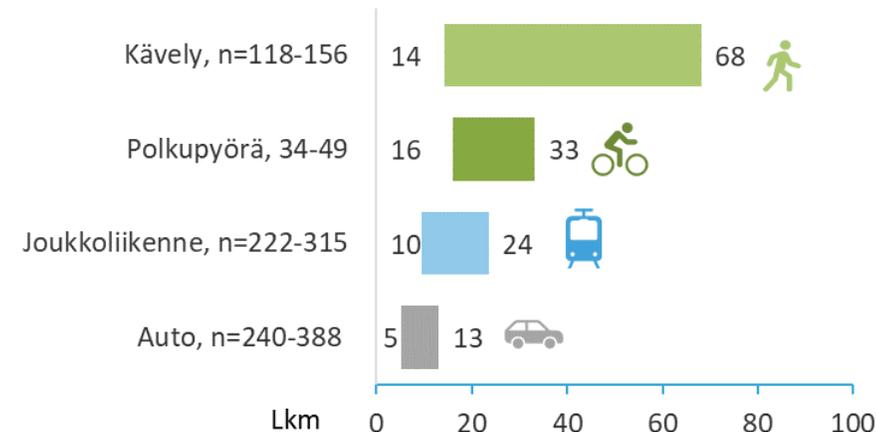
Alempi kuva perustuu kysymykseen, kuinka usein vastaaja käytti eri toimialojen palveluja Tampereen keskustassa edellisenä vuotena. Kuvassa näkyy asiointikertojen vuosimäärän minimi ja maksimi eri toimialoilla kulkutavoittain (s. 18 tarkemmin). **Kävelijöiden vuosittainen asiointikertojen määrä (14-68) oli monta kertaa suurempi kuin autoilijoiden (5-13).**

Näistä analyyseistä on jätetty pois muu ajoneuvo, jonka osuus oli 2-4 % kaikista vastaajista.

Kulkutapa keskustan asiointimatkoilla osuuden toimialakohtainen vaihtelu

Asiointikerrat vuodessa kulkutavoittain vaihtelu toimialoittain min-max

5.8 Kerta- ja vuosikulutus kulkutavoittain

Ylemmässä kuvassa on esitetty, miten paljon eri kulkutavoilla liikkuvat käyttivät rahaa tyypillisellä keskustakäynnillä ja miten kulutus vaihteli eri toimialoilla (minimi- ja maksimi, s. 34 tarkemmin). **Pyöräilijät ja autoilijat kuluttivat yhdellä ostokäynnillä suurempia summia kuin kävelijät ja joukkoliikennematkustajat.**

Suurimmat vuosikulutusmäärät kertyivät jalankulkijoille, joilla kertakulutus oli pienempi, mutta asiointikäyntejä usein (s. 35 asiointikerrat vuodessa). Kävelijälle Tampereen keskusta on arjen lähiasiointipaikka. Autoilijoilla taas oli päinvastoin: vaikka kertakulutus oli suurempi, niin vuosikulutus oli vähäisin, koska vuosittaisia asiointikertoja keskustassa oli vähiten.

Tyypillinen vuositason kulutus eri toimialoilla kulkumuodoittain saatiin kertomalla vastaajan kunkin toimialan tyypillisen asiointikerran kulutus ja vuosittaisten asiointikäyntien määrä (ks. esimerkki s.37).

Kuvissa on mukana vain keskustassa asiointeja tehneiden vastaukset, joissa oli kerrottu myös toimialakohtainen kulkutapa ja keskustassa käynnin useus. Yksittäiset suuret vastaukset vaikuttavat keskiarvoon merkittävästi erityisesti sellaisilla liikkujaryhmillä, joita on otoksessa pieni määrä.

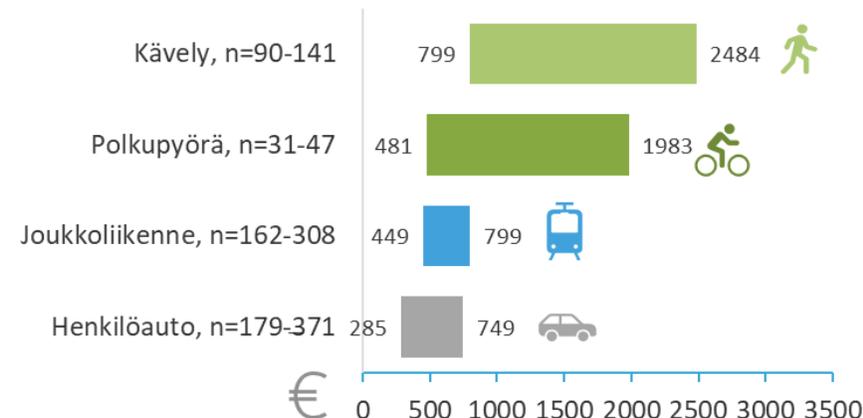
Tyypillisen asiointikerran kulutus (€)

vaihtelu toimialoittain min-max

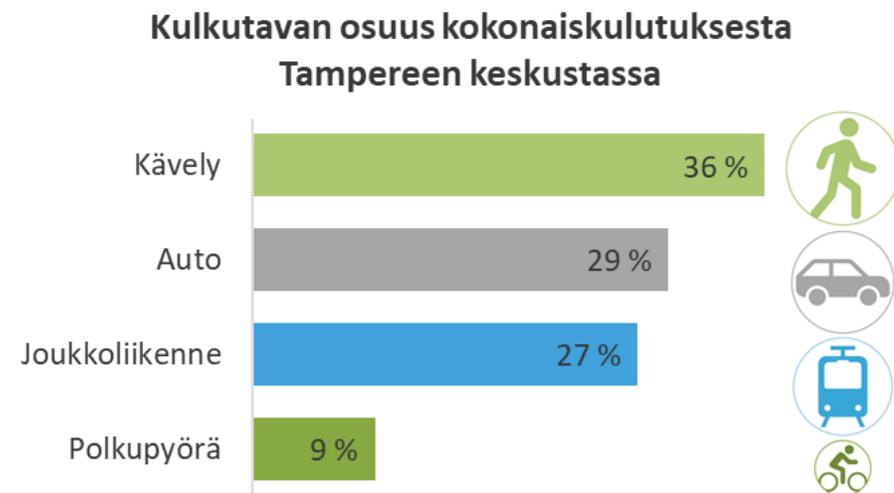
Vuosikulutus keskustassa (€/vuosi)

vaihtelu toimialoittain min-max

5.9 Kulkutavan osuus kokonaiskulutuksesta

Tampereen keskustaan suuntautuvasta kokonaiskulutuksesta 36 % kulki kävellen, 29 % autolla, 27 % joukkoliikenteellä ja 9 % polkupyörällä. Asiointimatkoja kävelevien osuus vastaajista oli vain viidennes, mutta he toivat yli kolmanneksen keskustan kokonaiskulutuksesta. Autoilijoiden ja joukkoliikennematkustajien osuudet Tampereen keskustaan virtaavasta kokonaiskulutuksesta olivat samaa suuruusluokkaa.

ESIMERKKI

Vastaajan x päivittäistavarakaupan asiointeja koskevat vastaukset

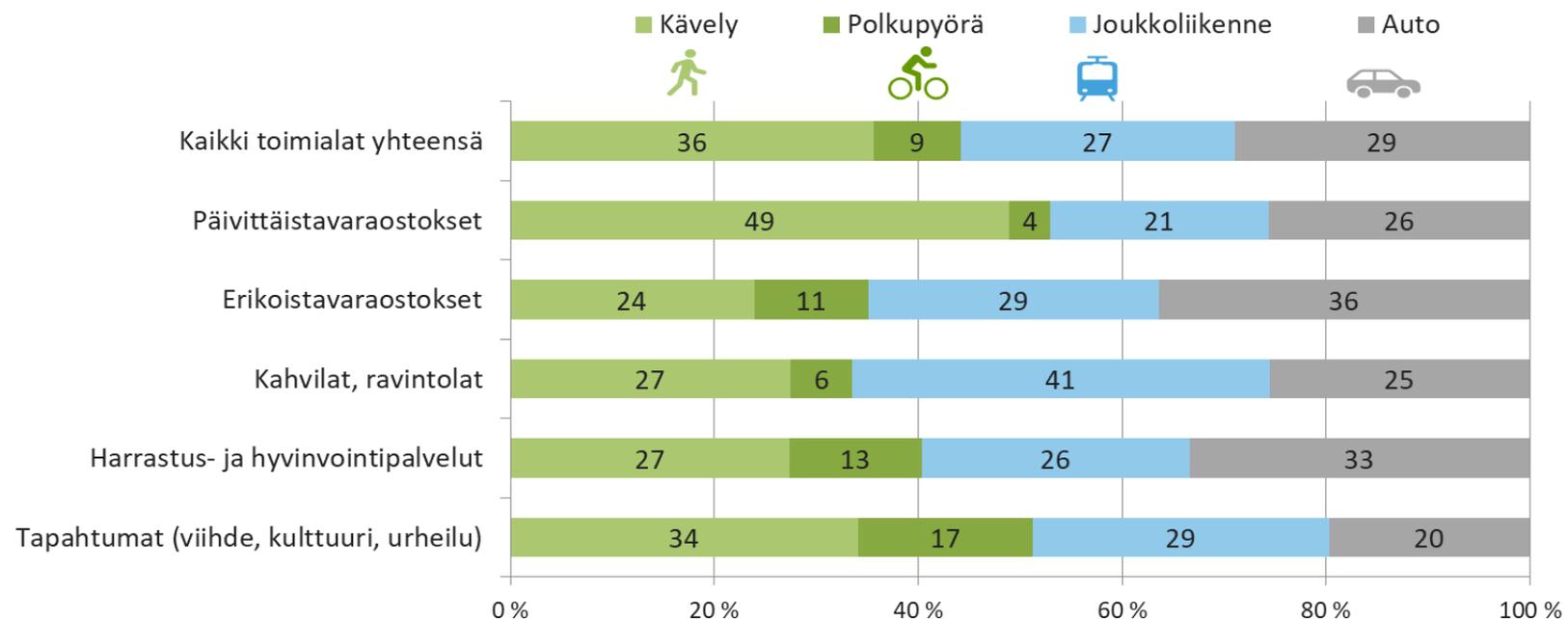
Esimerkissä vastaajan päivittäistavarakaupan asiointeja koskevat vastaukset tuovat joukkoliikenteellä 450 € vuodessa Tampereen keskustaan. Laskemalla kaikille vastaajille vastaavat vuosikulutusluvut kulkutavoittain ja toimialoittain saatiin arvio Tampereen keskustaan virtaavasta kokonaiskulutuksesta sekä sen jakautumisesta kulkutavoittain. Kyseessä on kuitenkin karkea arvio. Analyysi ei ota huomioon muun muassa sitä, että sama vastaaja voi vaihdella kulkutapaansa esimerkiksi vuodenajan mukaan.

5.10 Kulutavan osuus toimialoittain

Kulutus- ja palvelusektorin osuus Tampereen keskustaan suuntautuvasta eri toimialojen kokonaiskulutuksesta vaihteli. Kävelijöiden osuus painottui päivittäistavaraostoksissa. Pyöräilijöiden osuus oli suurimmillaan tapahtumissa. Joukkoliikenteen käyttäjien osuus korostui myös baarit ja yökerhot sisältävässä kahviloiden ja ravintoloiden kokonaiskulutuksessa. Autoilijoiden osuus oli suurimmillaan erikoistavarakaupassa sekä harrastus- ja hyvinvointipalveluissa.

Kulutavan osuus Tampereen keskustan kokonaiskulutuksesta toimialoittain

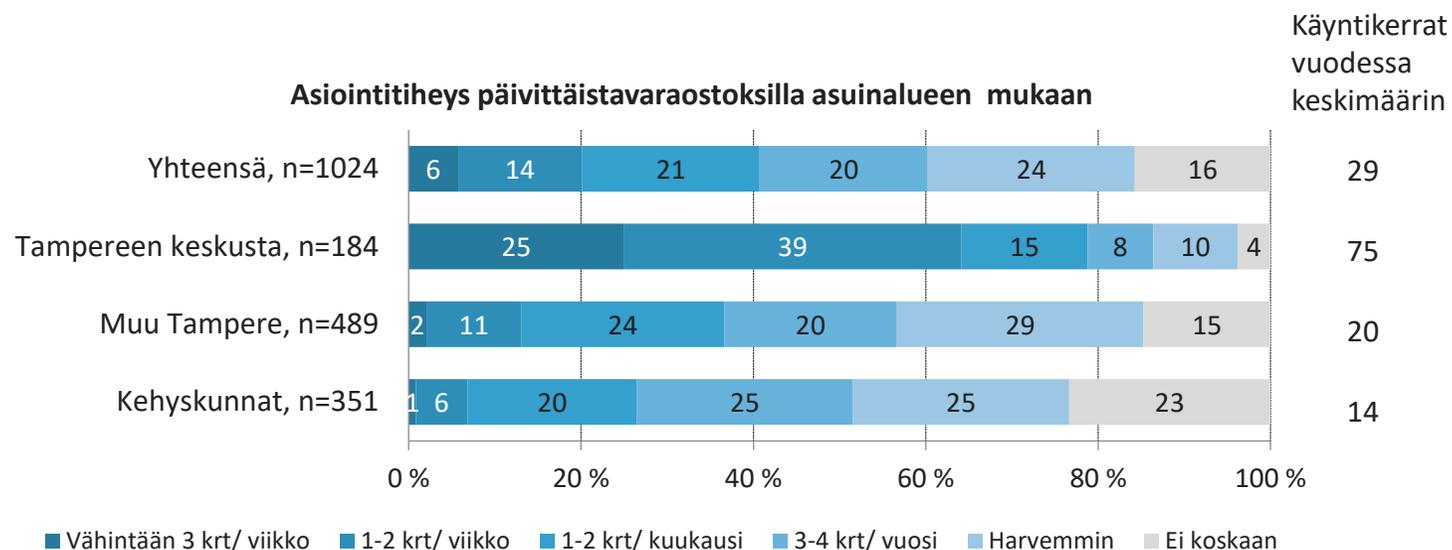

Kulutus- ja palvelusektorin osuudet Tampereen keskustan kokonaiskulutuksesta poikkesivat selvästi Helsingistä, jossa 60-70 % kokonaiskulutuksesta tuli joukkoliikenteellä ja vain 8-18 % autolla.

5.11 Rahankäyttö toimialoittain

- 5.11.1 Päivittäistavara; asiointitiheys ja asuinalue
- 5.11.2 Päivittäistavara; asiointitiheys, kulkutapa ja asuinalue
- 5.11.3 Päivittäistavara; asioinnit, kulutus ja kulkutapa
- 5.11.4 Erikoistavara; asiointitiheys ja asuinalue
- 5.11.5 Erikoistavara; asiointitiheys, kulkutapa ja asuinalue
- 5.11.6 Erikoistavara; asioinnit, kulutus ja kulkutapa
- 5.11.7 Kahvilat ja ravintolat; asiointitiheys ja asuinalue
- 5.11.8 Kahvilat ja ravintolat; asiointitiheys, kulkutapa ja asuinalue
- 5.11.9 Kahvilat ja ravintolat; asioinnit, kulutus ja kulkutapa
- 5.11.10 Harrastus- ja hyvinvointipalvelut; asiointitiheys ja asuinalue
- 5.11.11 Harrastus- ja hyvinvointipalvelut; asiointitiheys, kulkutapa ja asuinalue
- 5.11.12 Harrastus- ja hyvinvointipalvelut; asioinnit, kulutus ja kulkutapa
- 5.11.13 Tapahtumat; asiointitiheys ja asuinalue
- 5.11.14 Tapahtumat; asiointitiheys, kulkutapa ja asuinalue
- 5.11.15 Tapahtumat; asioinnit, kulutus ja kulkutapa

5.11.1 Päivittäistavara; asiointitiheys ja asuinalue

Asiointitiheydessä oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ero vastaajien asuinalueiden välillä. Tampereen keskustassa asuvista 64 % asioi keskustan päivittäistavaraosastoissa vähintään kerran viikossa. Keskustassa asuvat kävivät päivittäistavaraostoksilla keskimäärin 75 kertaa vuodessa.

Luonnollisestikin kauempana asuvat asioivat harvemmin Tampereen keskustan päivittäistavaraosastoissa. Muualla Tampereella asuvista vastaajista 13 % ja kehyskuntien asukkaista 7 % haki päivittäistavaraa keskustasta viikoittain. Muut tamperelaiset kävivät keskimäärin 20 ja kehyskuntalaiset 14 kertaa vuodessa keskustassa päivittäistavaraostoksilla.

Osa keskustan ulkopuolella asuvista vastaajista (15-23 %) ilmoitti, ettei asioi koskaan Tampereen keskustan päivittäistavaraosastoissa. Päivittäistavaraostokset tehdäänkin tyypillisesti lähellä kotia ja päivittäistavaran ostosmatkat ovat usein kotiperäisiä.

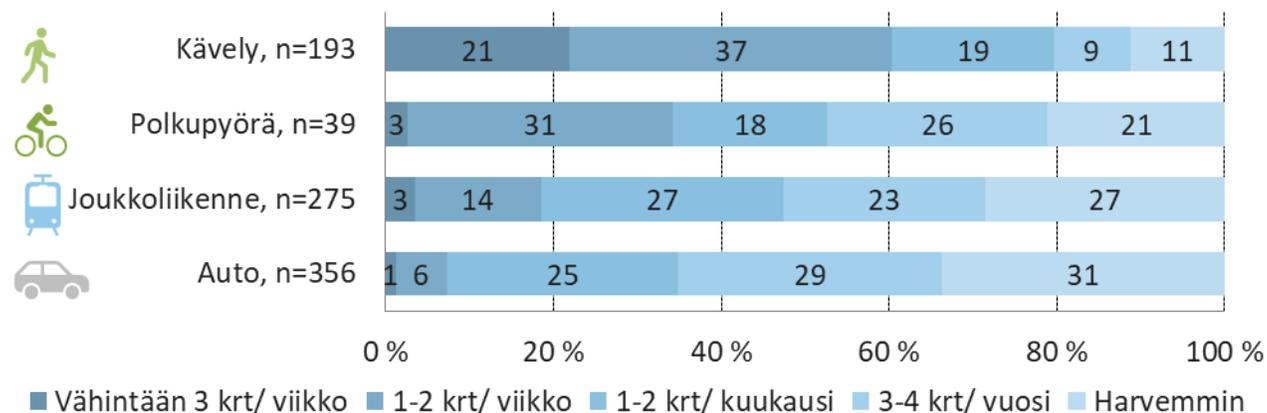
5.11.2 Päivittäistavara; asiointitiheys, kulutus ja asuinalue

Tampereen keskustan päivittäistavara-kaupoille kävelen kulkevista pääosa (58 %) ja pyöräilijöistä kolmannes (34 %) kävi ostoksilla vähintään kerran viikossa (ylempi kuva). Harvempi kulki viikoittain joukkoliikenteellä (17 %) tai autolla (7 %) keskustan päivittäistavara-kaupoissa.

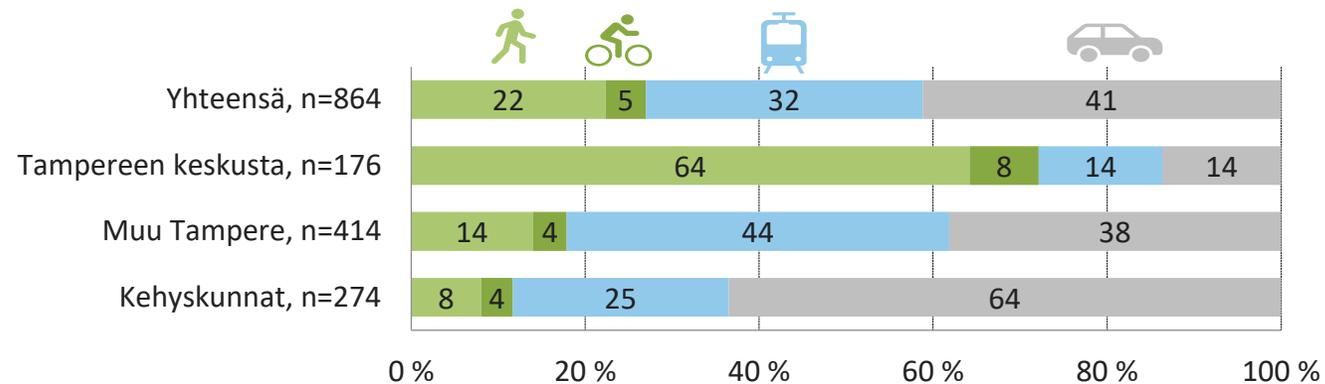
Valtaosa (72 %) keskustassa asuvista käveli tai pyöräili päivittäistavara-ostoksille, kun taas muualta Tampereelta ja kehyskunnista tultiin päivittäistavara-ostoksille autolla tai joukkoliikenteellä (alempi kuva). Autoilevien osuus oli sitä suurempi, mitä kauempana asutaan.

Kulutus- ja kulkutapojen väliset erot olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä.

Asiointitiheys päivittäistavara-ostoksilla kulkumuodoittain

Kulkumuoto päivittäistavara-ostoksille asuinalueen mukaan

5.11.3 Päivittäistavara; asioinnit, kulutus ja kulutus

Oheisessa kaaviossa on havainnollistettu kulkutavoittain Tampereen keskustassa edellisellä asiointikerralla päivittäistavaraostoksiin kulutettua rahasummaa (pystyakseli) ja asiointikertojen määrää vuodessa (vaaka-akseli). Kulutus- ja kulkutapa-symbolin koko ja prosenttiluku kuvaavat kulkutavan käyttäjien osuutta keskustan päivittäistavaraostoksen kokonaiskulutuksesta. Kulutus- ja kulkutapa-erot olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä.

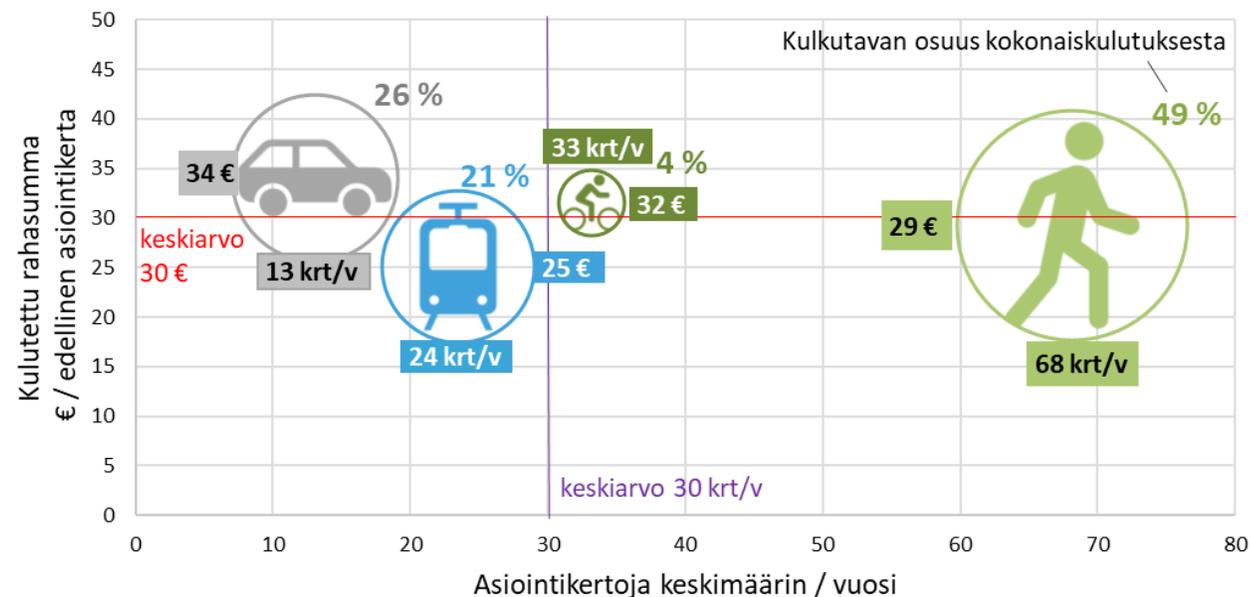
Vastaajat käyttivät päivittäistavaraostukseen yhdellä asiointikerralla keskimäärin 30 euroa. Vastausten mediaani oli 23 euroa. Asiointikertaa kohden eniten päivittäistavaraostoksilla kuluttivat autolla (34 €) ja pyörällä (32 €) liikkuvat sekä vähiten joukkoliikenteessä (25 €) matkustavat ja kävelijät (29 €). Edellisen asiointikerran rahankäyttö kasvoi iän myötä: alle 24-vuotiaiden 25 eurosta eläkeikäisten 38 euroon.

Tampereen keskustassa päivittäistavaraostoksilla selvästi useimmin asioivat kävelijät (68 krt/v) ja pyöräilijätkin (33 krt/v) kaikkien vastaajien keskiarvoa (30 krt/v) useammin. Harvimminkin kävivät autoilijat (13 krt/v) ja joukkoliikenteen käyttäjät (24 krt/v).

Tampereen keskustan päivittäistavaraostuksiin suuntautuvasta kokonaiskulutuksesta puolet kulki kävellen (49 %), neljännes autolla (26 %), viidennes joukkoliikenteellä (21 %) ja 4 % polkupyörällä.

Helsingissä päivittäistavaraostoksen kokonaiskulutuksesta 61 % tuli joukkoliikenteellä, 24 % kävellen, 11 % autolla ja 4 % polkupyörällä.

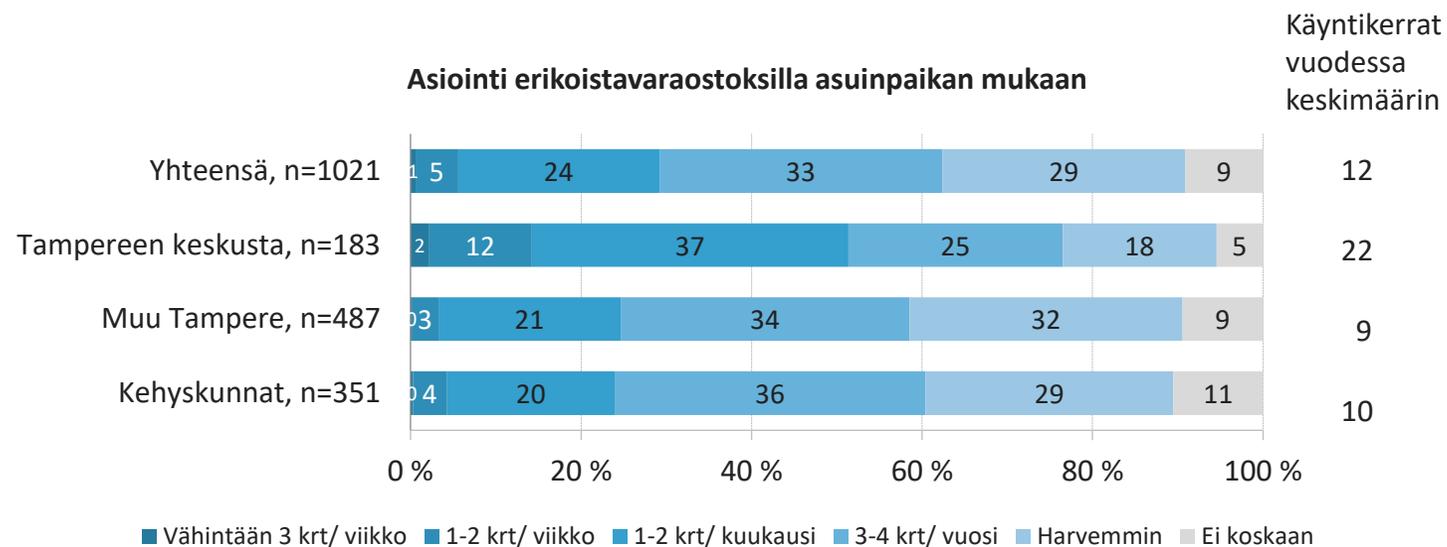
Päivittäistavaraostoksen asioinnit ja kulutus kulkumuodoittain

Kuvassa on mukana vain keskustassa päivittäistavaraostoksen asiointeja tehneiden vastausten vastaukset. Edellisen asiointikerran euromäärästä on poistettu ylin 1 % (poikkeavat vastaukset). Aineistossa oli yhteensä 9 tasan tai yli 200 euron vastausta, jotka poistettiin kulutusta koskevista analyyseistä. Yksittäiset suuret vastaukset vaikuttavat keskiarvoon merkittävästi erityisesti sellaisilla liikkujaryhmillä, joita on otoksessa pieni määrä.

Vuoden 2021 ensimmäisellä kvartaalilla keskimääräinen päivittäistavaraostoskorin arvo koko maassa oli noin 24,9 €/asiointikerta ja taloudet kävivät päivittäistavaraostoksissa noin 4,1 kertaa / viikko. (lähde: PTY Ry., 2021).

5.11.4 Erikoistavara; asiointitiheys ja asuinalue

Erikoistavarakaupan asiointitiheydessä oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ero vastaajien asuinalueiden välillä. Tampereen keskustassa asuvista puolet (51 %) asioi keskustan erikoistavarakaupoissa vähintään kerran kuukaudessa. Keskustassa asuvat kävivät erikoistavaraostoksilla keskimäärin 22 kertaa vuodessa.

Muulla Tampereella asuvista vastaajista neljännes (25 %) ja kehyskuntien asukkaista neljännes (24 %) haki erikoistavaraa keskustasta vähintään kuukausittain. Muut tamperelaiset kävivät keskimäärin 9 ja kehyskuntalaiset 10 kertaa vuodessa keskustassa erikoistavaraostoksilla.

Kymmenesosa (9-11 %) keskustan ulkopuolella asuvista vastaajista ilmoitti, ettei asioi koskaan Tampereen keskustan erikoistavarakaupoissa. Tämä ei-asioivien osuus oli toimialoista pienin. Juuri erikoiskauppa vetää Tampereen keskustaan kauempaakin.

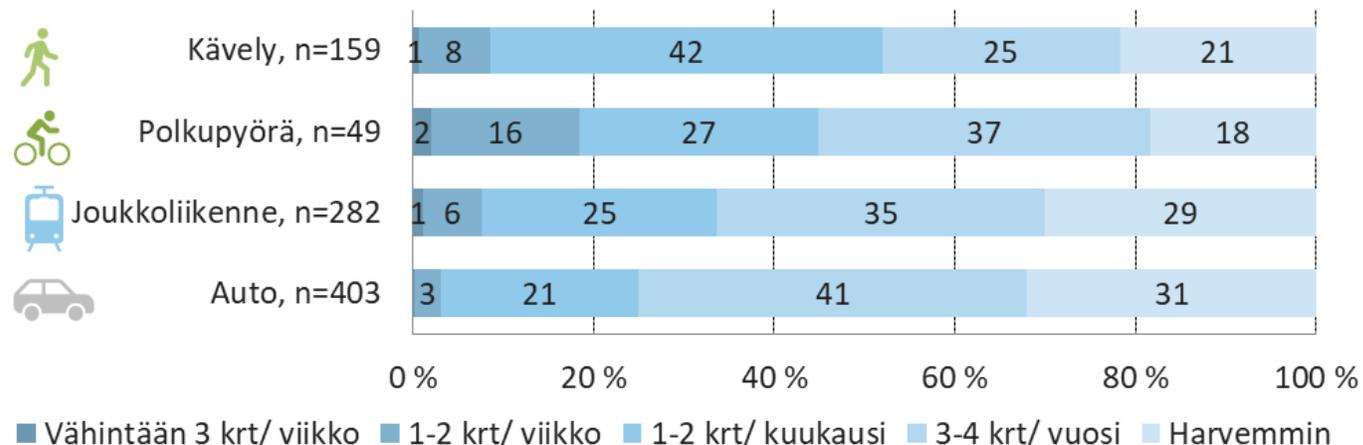
5.11.5 Erikoistavara; asiointitiheys, kulkutapa ja asuinalue

Tampereen keskustan erikoistavarakaupoille kävelen kulkevista puolet (51 %) ja pyöräilijöistä lähes puolet (45 %) kävi ostoksilla vähintään kerran kuukaudessa (ylempi kuva). Kolmannes (32 %) joukkoliikenteellä ja neljännes (24 %) autolla liikkuvista kävi kuukausittain keskustan erikoistavarakaupoissa.

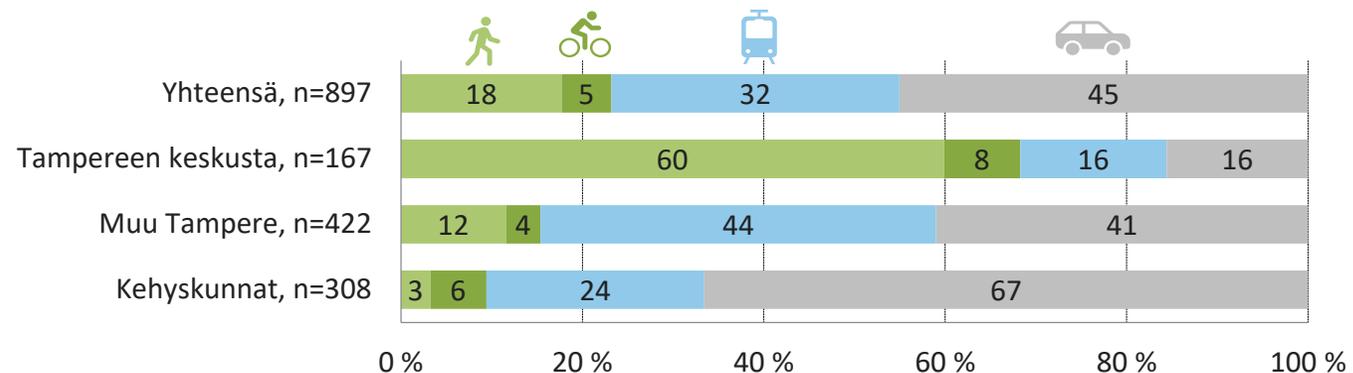
Pääosa (68 %) keskustassa asuvista käveli tai pyöräili erikoistavaraostoksille, kun taas muualta Tampereelta ja kehyskunnista tultiin erikoistavaraostoksille autolla tai joukkoliikenteellä (alempi kuva).

Kulkutapojen väliset erot olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä.

Asiointitiheys erikoistavaraostoksilla kulkumuodoittain

Kulkumuoto erikoistavaraostoksille asuinalueen mukaan

5.11.6 Erikoistavara; asioinnit, kulutus ja kulutus

Oheisessa kaaviossa on havainnollistettu kulutusvoittain Tampereen keskustassa edellisellä asiointikerralla erikoistavaraostuksiin kulutettua rahasummaa (pystyakseli) ja asiointikertojen määrää vuodessa (vaaka-akseli). Kulutapa-symbolin koko ja prosenttiluku kuvaavat kulutavan käyttäjien osuutta keskustan erikoistavaraostuksen kokonaiskulutuksesta. Kulutustapojen erot olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä.

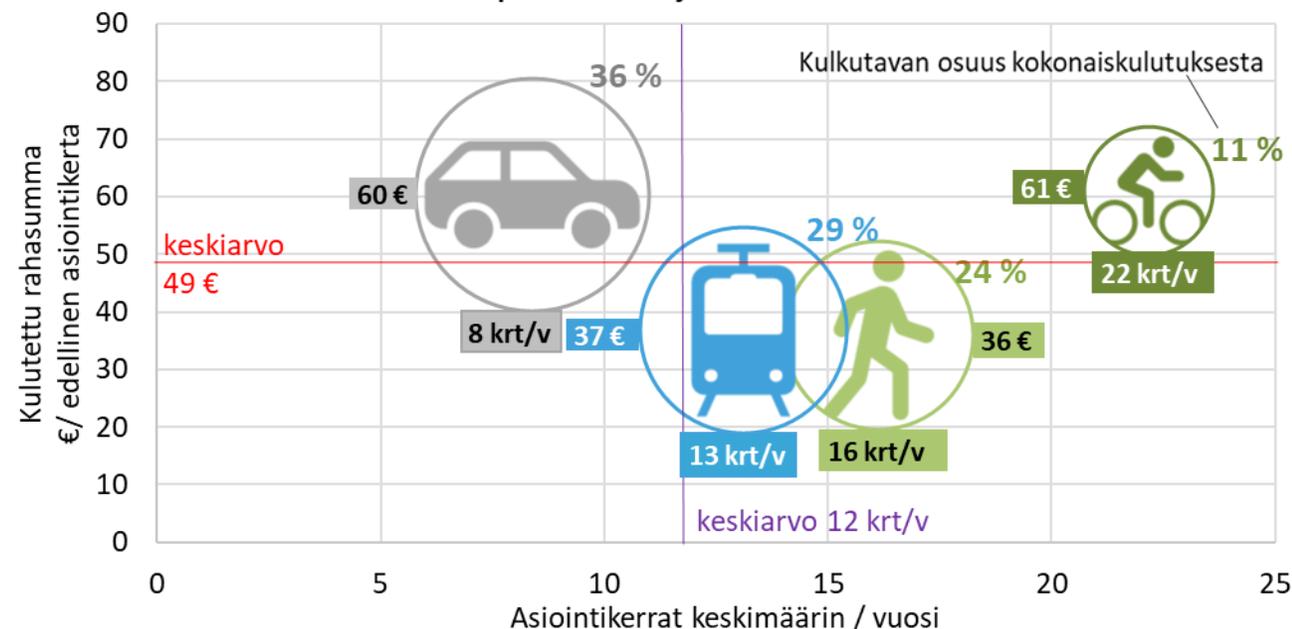
Vastaajat käyttivät erikoistavaraostukseen yhdellä asiointikerralla keskimäärin 49 euroa. Vastausten mediaani oli 30 euroa. Asiointikertaa kohden eniten erikoistavaraostoksilla kuluttivat pyöräilijät (61 €) ja autoilijat (60 €) sekä vähiten joukkoliikennematkustajat (37 €) ja kävelijät (36 €). Kehyskuntien asukkaat (59 €) kuluttivat käyntikerralla enemmän kuin keskusta-asukkaat (38 €).

Tampereen keskustassa erikoistavaraostoksilla selvästi useimmin asioivat pyöräilijät (22 krt/v). Kävelijät (16 krt/v) ja joukkoliikenteen käyttäjät (13 krt/v) asioivat kaikkien vastaajien keskiarvoa (12 krt/v) useammin. Harvimminkin kävivät autoilijat (8 krt/v).

Tampereen keskustan erikoistavaraostuksiin suuntautuvasta kokonaiskulutuksesta 36 % tuli autolla, 29 % joukkoliikenteellä, 24 % kävellen ja 11 % polkupyörällä.

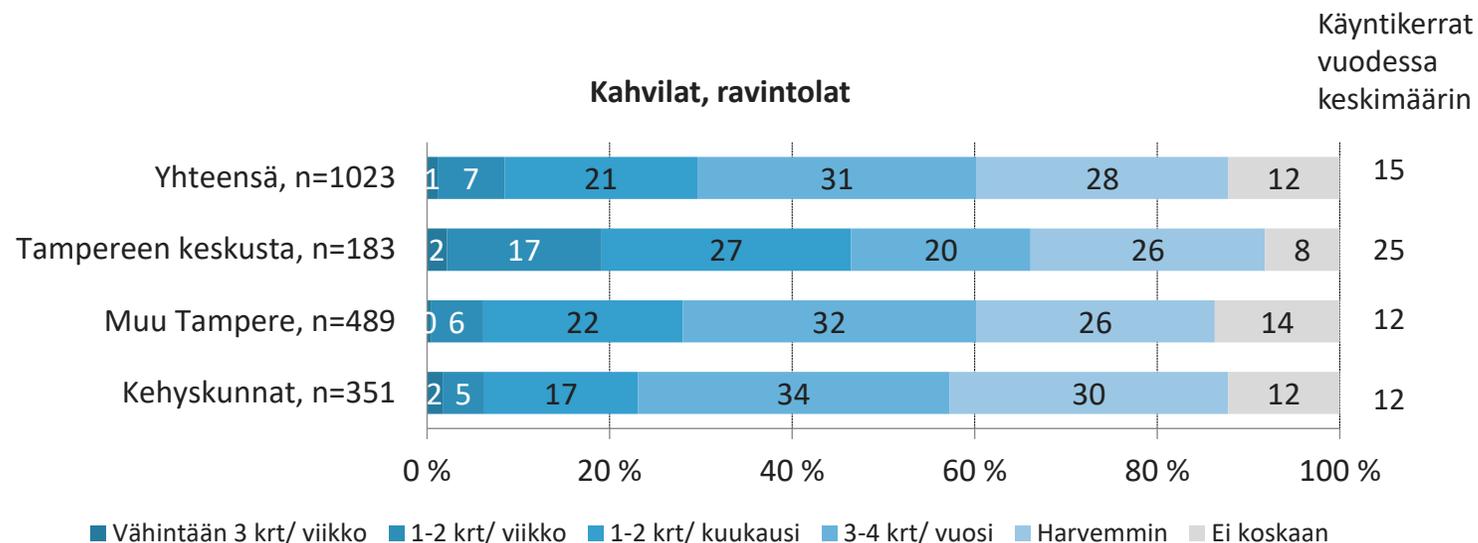
Helsingissä erikoistavaran kokonaiskulutuksesta noin 62 % kulki joukkoliikenteellä, 20 % kävellen, 14 % autolla ja 4 % polkupyörällä.

Erikoistavaraostuksen asioinnit ja kulutus kulkumuodoittain

Kuvassa on mukana vain keskustassa erikoistavaraostuksen asiointeja tehneiden vastaukset. Edellisen asiointikerran euromäärästä on poistettu ylin 1 % (poikkeavat vastaukset). Yksittäiset suuret vastaukset vaikuttavat keskiarvoon merkittävästi erityisesti sellaisilla liikkujaryhmillä, joita on otoksessa pieni määrä.

5.11.7 Kahvilat ja ravintolat; asiointitiheys ja asuinalue

Asiointitiheydessä oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ero vastaajien asuinalueiden välillä. Tampereen keskustassa asuvista 19 % asioi keskustan kahviloissa tai ravintoloissa vähintään kerran viikossa. Keskustassa asuvat kävivät kahviloissa tai ravintoloissa keskimäärin 25 kertaa vuodessa.

Luonnollisestikin kauempana asuvat asioivat harvemmin Tampereen keskustan kahviloissa tai ravintoloissa. Muualla Tampereella asuvista vastaajista 6 % ja kehyskuntien asukkaista 7 % kävi keskustan kahviloissa tai ravintoloissa viikoittain. Muut tamperelaiset ja kehyskuntalaiset kävivät keskustan kahviloissa tai ravintoloissa keskimäärin kerran kuukaudessa (12 kertaa vuodessa).

Noin kymmenesosa vastaajista (8-14 %) ilmoitti, ettei asioi koskaan Tampereen keskustan kahviloissa tai ravintoloissa.

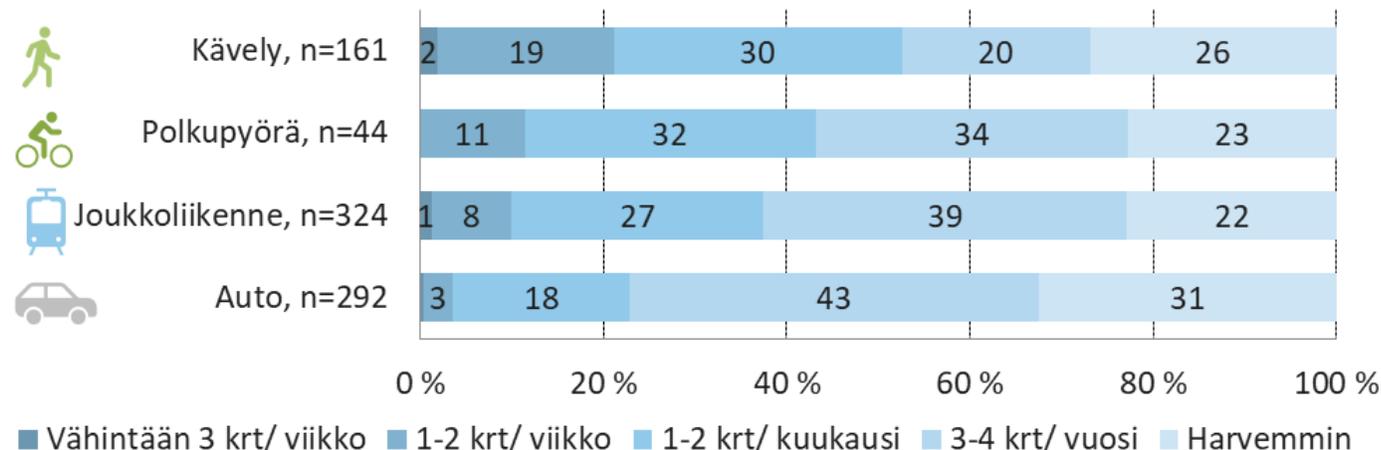
5.11.8 Kahvilat ja ravintolat; asiointitiheys, kulkutapa ja asuinalue

Tampereen keskustan kahviloihin tai ravintoloihin kävellen kulkevista puolet (51 %) ja pyöräilijöistä vajaa puolet (43 %) kävi ostoksilla vähintään kerran kuukaudessa (ylempi kuva). Yli kolmannes (36 %) joukkoliikenteellä ja viidennes (22 %) autolla liikkuvista kävi kuukausittain keskustan kahviloissa tai ravintoloissa. Joukkoliikenteen valinta kulkutavaksi oli suurimmillaan (n=324) juuri kahvila- tai ravintolamatkoilla.

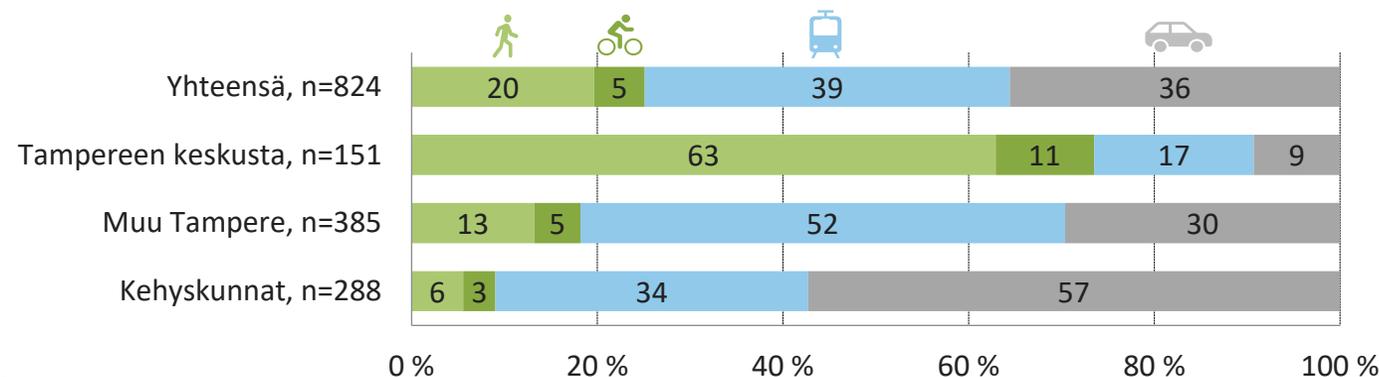
Valtaosa (74 %) keskustassa asuvista käveli tai pyöräili keskustan kahvilaan tai ravintolaan, kun taas muualta Tampereelta ja kehyskunnista tultiin autolla tai joukkoliikenteellä (alempi kuva).

Kulkutapojen väliset erot olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä.

Asiointitiheys kahviloissa ja ravintoloissa kulkumuodoittain

Kulkumuoto kahviloihin ja ravintoloihin asuinalueen mukaan

5.11.9 Kahvilat ja ravintolat; asioinnit, kulutus ja kulkutapa

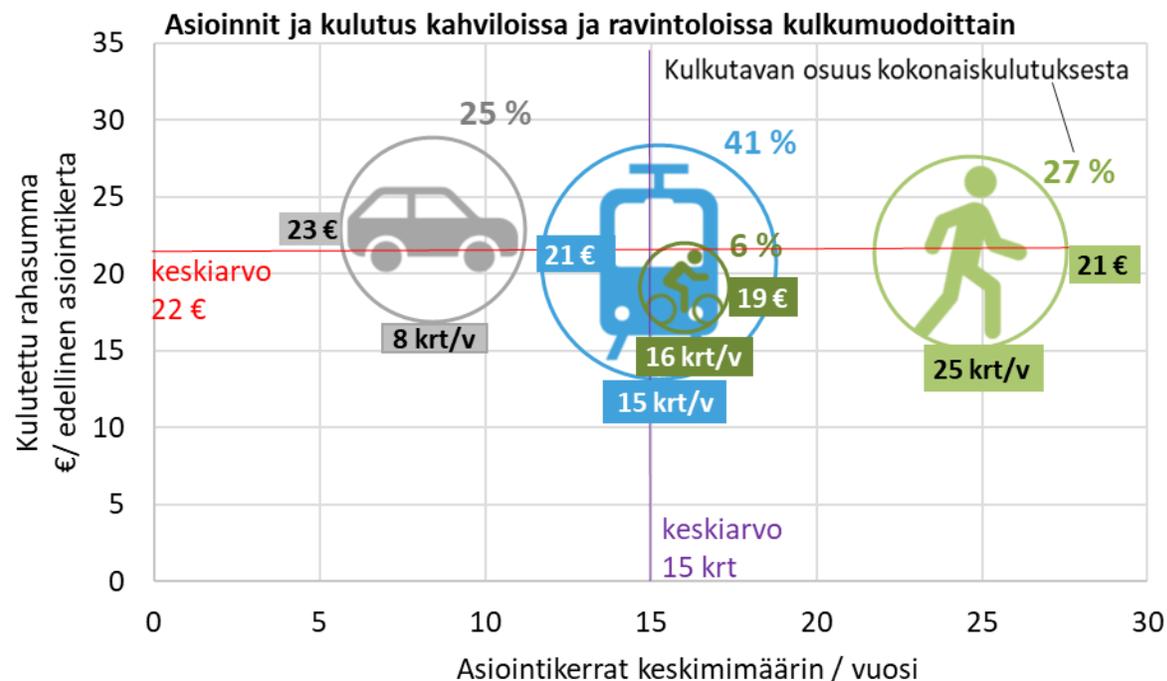
Vastaajat käyttivät keskustan kahviloissa tai ravintoloissa yhdellä asiointikerralla keskimäärin 22 euroa. Vastausten mediaani oli 15 euroa. Asiointikerran kulutus kasvoi talouden koon myötä ja oli suurempaa lapsiperheissä. Erot olivat tilastollisesti merkitseviä.

Oheisessa kaaviossa on havainnollistettu kulkutavoittain edellisellä asiointikerralla Tampereen keskustan kahviloissa tai ravintoloissa kulutettua rahasummaa (pystyakseli) ja asiointikertojen määrää vuodessa (vaaka-akseli). Kulkutapa-symbolin koko ja prosenttiluku kuvaavat kulkutavan käyttäjien osuutta keskustan kahvila- tai ravintolapalveluiden kokonaiskulutuksesta. Eri kulkutapojen käyttäjien kulutukset (19-23 €) olivat niin lähellä toisiaan, että kulutuksessa ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa kulkutapojen välillä.

Tampereen keskustan kahviloissa tai ravintoloissa selvästi useimmin asioivat kävelijät (25 krt/v). Pyöräilijöiden (16 krt/v) ja joukkoliikenteen käyttäjien (15 krt/v) asiointimäärät olivat kaikkien vastaajien keskiarvoa (15 krt/v). Harvimminkin kävivät autoilijat (8 krt/v). Ero eri kulkumuotojen käyttäjien asiointimäärissä oli tilastollisesti erittäin merkitsevä.

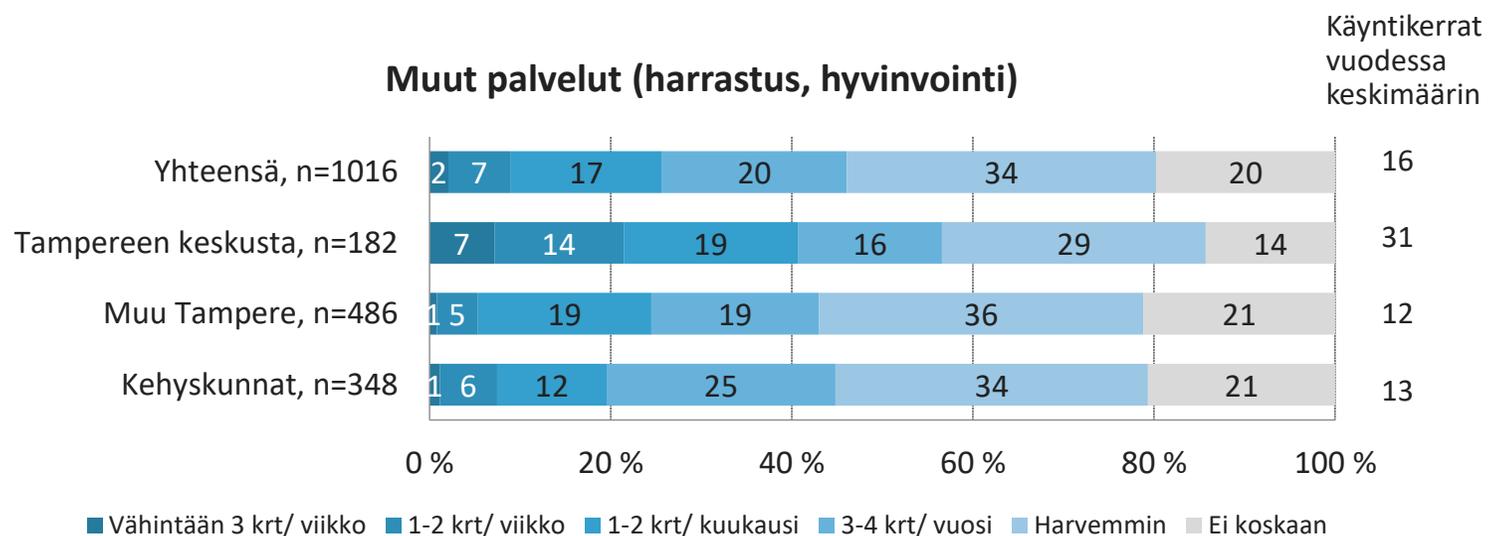
Keskustan kahviloihin tai ravintoloihin suuntautuvasta kokonaiskulutuksesta noin 41 % kulki joukkoliikenteellä, 27 % kävellen, 25 % autolla ja 6 % polkupyörällä.

Vaikka joukkoliikenteen käyttäjien osuus kokonaiskulutuksesta oli Tampereella suurin kahviloissa ja ravintoloissa, se on kuitenkin vielä kaukana Helsingin tilanteesta, jossa 70 % kokonaiskulutuksesta kulki joukkoliikenteellä, 18 % kävellen, 8 % autolla ja 4 % polkupyörällä.

Kuvassa on mukana vain keskustan kahvila- tai ravintolapalveluja käyttäneiden vastaukset. Edellisen asiointikerran euromäärästä on poistettu ylin 1 % (poikkeavat vastaukset). Yksittäiset suuret vastaukset vaikuttavat keskiarvoon merkittävästi erityisesti sellaisilla liikkujaryhmillä, joita on otoksessa pieni määrä.

5.11.10 Harrastus- ja hyvinvointipalvelut; asiointitiheys ja asuinalue

Harrastus- ja hyvinvointipalveluihin kuuluvat mm. liikuntapalvelut (kuntosalit, ryhmäliikunta) sekä kauneuden- ja terveydenhoitopalvelut (kampaamot, parturit, kauneushoitolat, hierojat, fysikaaliset hoitolaitokset, lääkärikeskukset). Tampereen keskustassa asuvista 21 % kävi keskustan harrastus- tai hyvinvointipalveluissa vähintään kerran viikossa. Keskustassa asuvat kävivät näissä kohteissa keskimäärin 31 kertaa vuodessa.

Asiointitiheydessä oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ero vastaajien asuinalueiden välillä. Muualla Tampereella asuvista vastaajista 6 % ja kehyskuntien asukkaista 7 % käytti keskustan harrastus- tai hyvinvointipalveluja viikoittain. Muut tamperelaiset käyttivät näitä palveluja keskimäärin 12 ja kehyskuntalaiset 13 kertaa vuodessa.

Viidennes (21 %) keskustan ulkopuolella asuvista vastaajista ei käytä koskaan Tampereen keskustan harrastus- tai hyvinvointipalveluja.

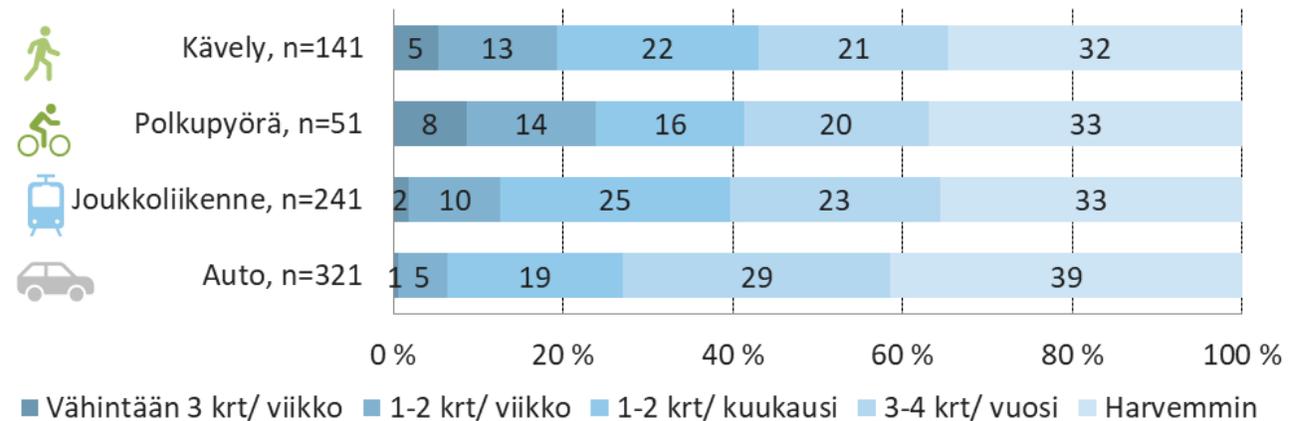
5.11.11 Harrastus- ja hyvinvointipalvelut; asiointitiheys, kulutapa ja asuinalue

Tampereen keskustan harrastus- ja hyvinvointipalveluja käytti vähintään kerran kuukaudessa 40 % kävellen kulkevista, 38 % pyöräilijöistä, 37 % joukkoliikennematkustajista ja 25 % autolla liikkuvista (ylempi kuva).

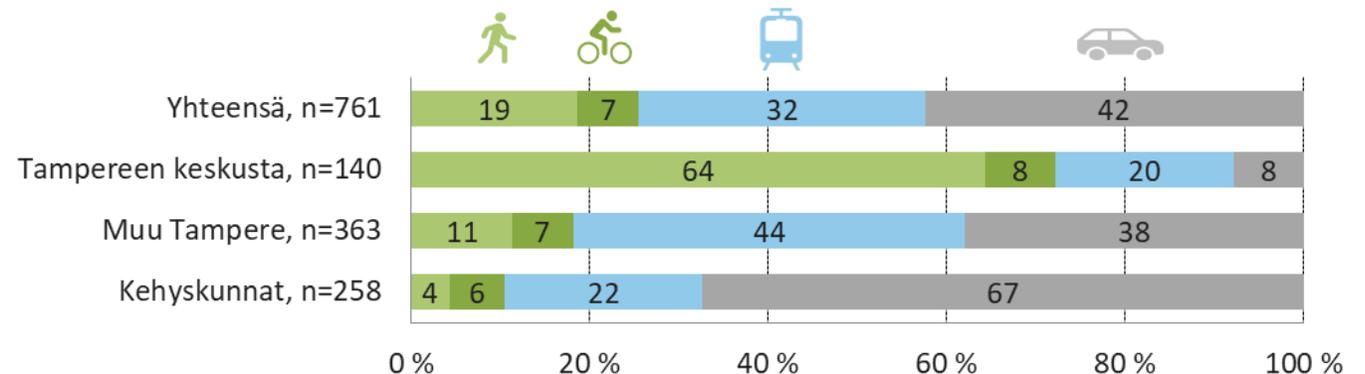
Valtaosa (72 %) keskustassa asuvista käveli tai pyöräili harrastus- ja hyvinvointipalveluihin, kun taas muualta Tampereelta ja kehyskunnista tultiin autolla tai joukkoliikenteellä (alempi kuva).

Kulutusajon väliset erot olivat tilastollisesti merkitseviä.

Asiointitiheys harrastus- tai hyvinvointipalveluihin kulkumuodoittain

Kulkumuoto muihin harrastus- ja hyvinvointipalveluihin asuinalueittain

5.11.12 Harrastus- ja hyvinvointipalvelut; asioinnit, kulutus ja kulkutapa

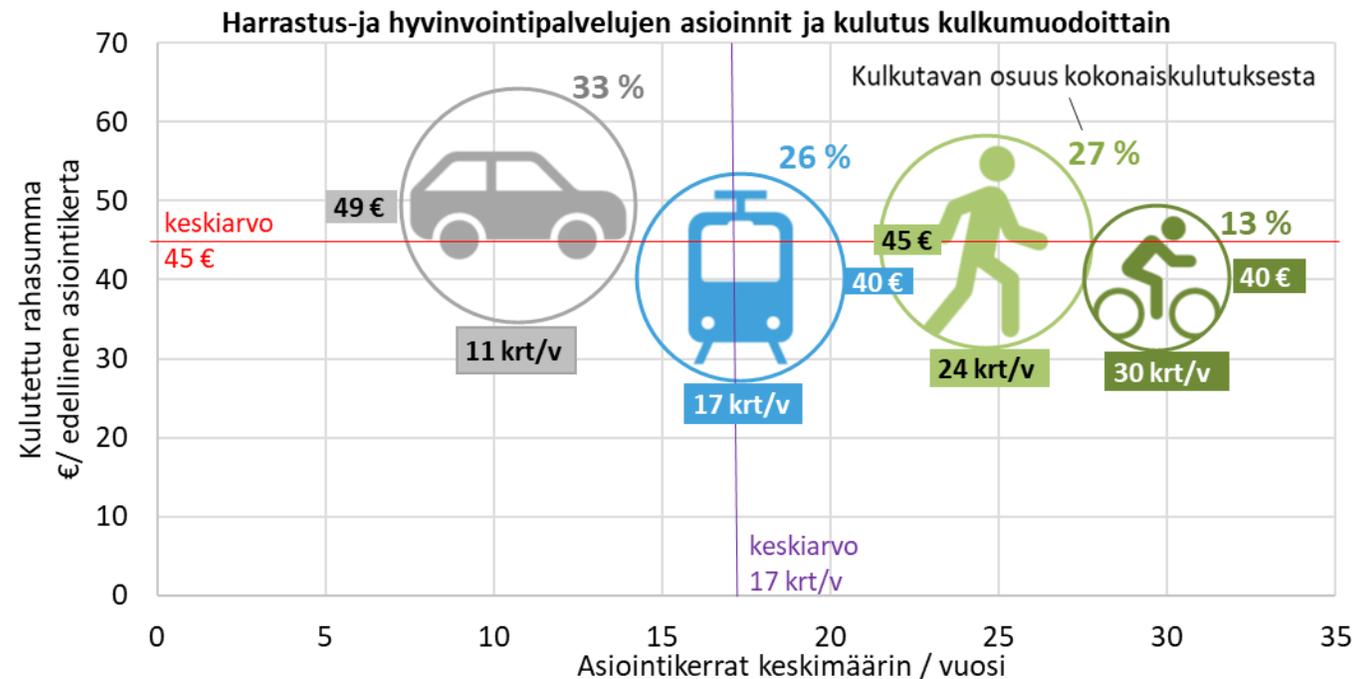
Vastaajat käyttivät keskustan harrastus- ja hyvinvointipalveluissa yhdellä asiointikerralla keskimäärin 45 euroa. Vastausten mediaani oli 26 euroa. Naiset käyttivät harrastus- ja hyvinvointipalveluihin keskimäärin 53 € ja miehet 35 €. Ero on tilastollisesti erittäin merkitsevä.

Oheisessa kaaviossa on havainnollistettu kulkutavoittain edellisellä asiointikerralla Tampereen keskustan harrastus- ja hyvinvointipalveluissa kulutettua rahasummaa (pystyakseli) ja asiointikertojen määrää vuodessa (vaaka-akseli). Kulkutapa-symbolin koko ja prosenttiluku kuvaavat kulkutavan käyttäjien osuutta keskustan harrastus- ja hyvinvointipalveluiden kokonaiskulutuksesta. Eri kulkutapojen käyttäjien kulutusten (40-49 €) välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa.

Tampereen keskustan harrastus- ja hyvinvointipalveluissa selvästi useimmin asioivat pyörällä (30 krt/v) ja kävellen (24 krt/v) liikkuvat. Joukkoliikenteen käyttäjien (17 krt/v) asiointimäärä oli samalla kaikkien vastaajien keskiarvo. Harvimminkin palveluja käyttivät autoilijat (11 krt/v). Ero eri kulkumuotojen asiointimäärissä oli tilastollisesti erittäin merkitsevä.

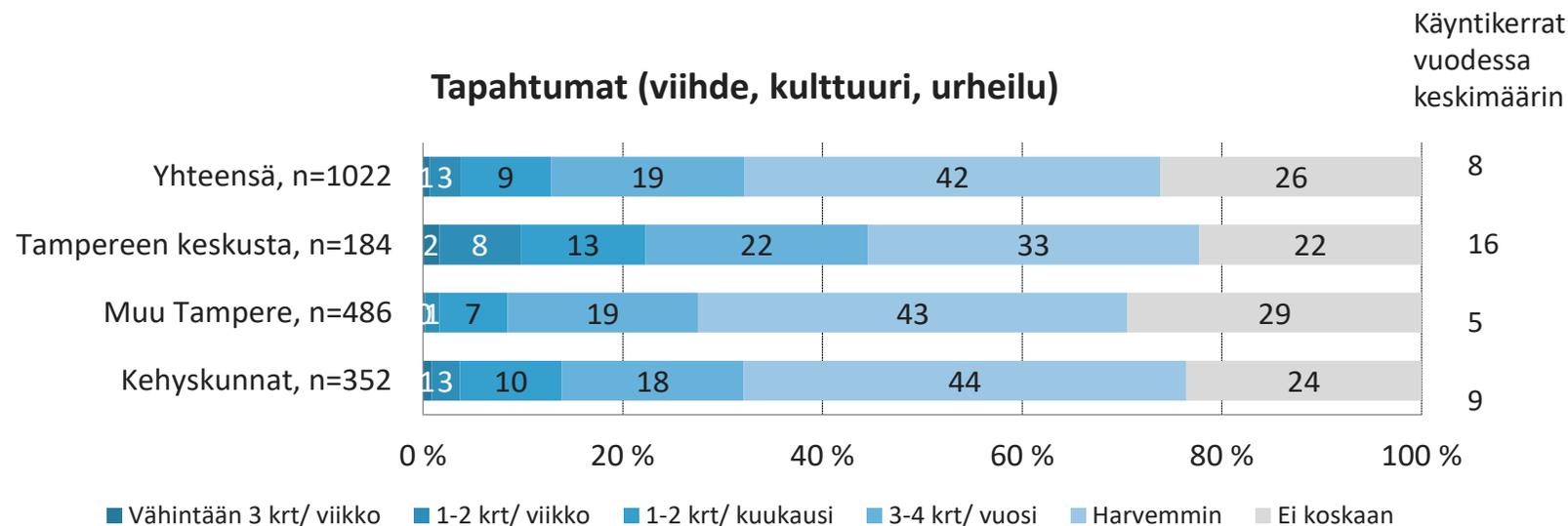
Keskustan harrastus- ja hyvinvointipalveluihin suuntautuvasta kokonaiskulutuksesta suurimman ryhmän muodostivat autolla kulkevat (33 %). Kävelijöiden osuus kokonaiskulutuksesta oli 27 %, joukkoliikennematkustajien 26 % ja pyöräilijöiden 13 %.

Helsingissä harrastus- ja hyvinvointipalveluiden kokonaiskulutuksesta 60 % tuli joukkoliikenteellä, 21 % kävellen, 10 % autolla ja 8 % polkupyörällä.

Kuvassa on mukana vain keskustan harrastus- ja hyvinvointipalveluja käyttäneiden vastaukset. Edellisen asiointikerran euromäärästä on poistettu ylin 1 % (poikkeavat vastaukset). Yksittäiset suuret vastaukset vaikuttavat keskiarvoon merkittävästi erityisesti sellaisilla liikkujaryhmillä, joita on otoksessa pieni määrä.

5.11.13 Tapahtumat; asiointitiheys ja asuinalue

Tapahtumilla tarkoitetaan esimerkiksi konsertteja, teattereja tai urheilukisoja.

Tapahtumissa käynnissä oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ero vastaajien asuinalueiden välillä. Tampereen keskustassa asuvista 22 % kävi keskustan tapahtumissa kerran kuukaudessa tai useammin. Keskustassa asuvat kävivät tapahtumissa keskimäärin 16 kertaa vuodessa.

Muulla Tampereella asuvista vastaajista 8 % ja kehyskuntien asukkaista 14 % kävi keskustan tapahtumissa vähintään kuukausittain. Muut tamperelaiset kävivät keskimäärin 5 ja kehyskuntalaiset 9 kertaa vuodessa keskustan tapahtumissa.

Neljännes (26 %) vastaajista ei käy koskaan Tampereen keskustan tapahtumissa.

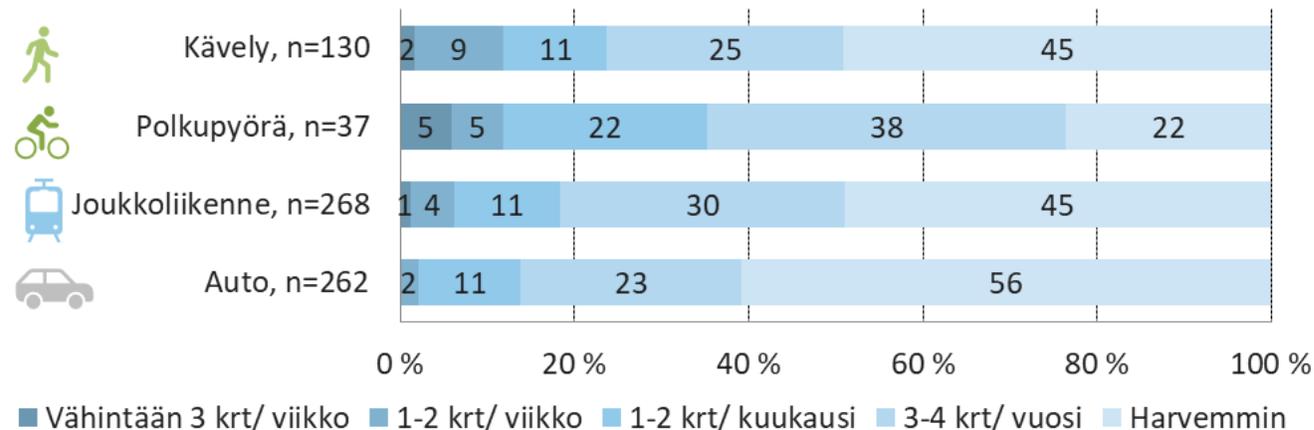
5.11.14 Tapahtumat; asiointitiheys, kulkutapa ja asuinalue

Tampereen keskustan tapahtumiin pyöräilevistä kolmannes (32 %), kävelevistä 22 %, joukkoliikennematkustajista 17 % ja autoilevista 13 % kävi tapahtumissa vähintään kerran kuukaudessa.

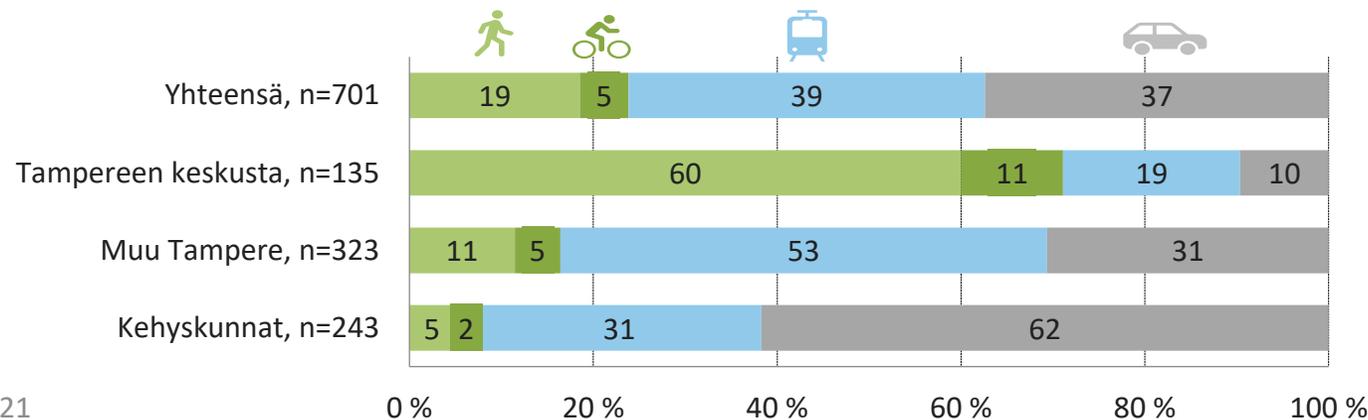
Valtaosa (71 %) keskustassa asuvista käveli tai pyöräili keskustan tapahtumiin, kun taas muualta Tampereelta ja kehyskunnista tultiin autolla tai joukkoliikenteellä (alempi kuva).

Kulkutapojen väliset erot olivat tilastollisesti erittäin merkitseviä.

Asiointitiheys tapahtumissa kulkumuodoittain

Kulkumuoto tapahtumiin (viihde, kulttuuri, urheilu) asuinalueittain

5.11.15 Tapahtumat; asioinnit, kulutus ja kulkutapa

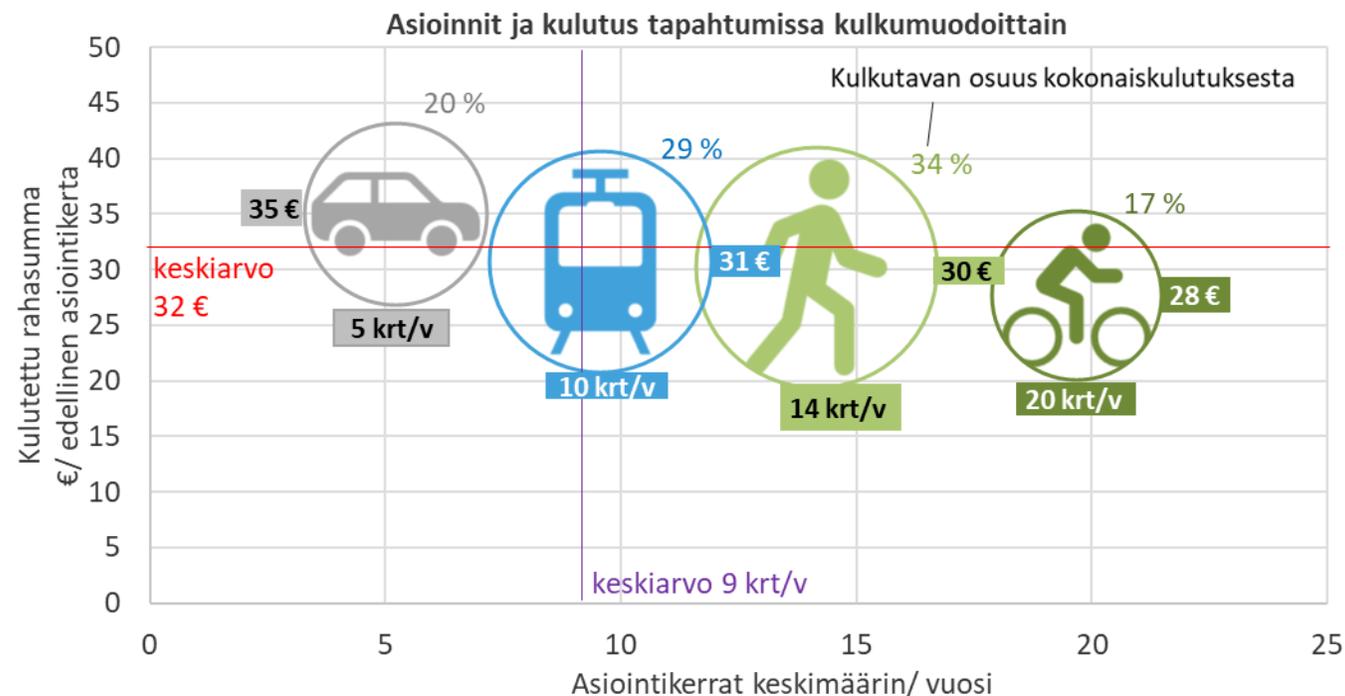
Vastaajat käyttivät yhdessä keskustan tapahtumassa keskimäärin 32 euroa. Vastausten mediaani oli 15 euroa.

Oheisessa kaaviossa on havainnollistettu kulkutavoittain edellisellä asiointikerralla Tampereen keskustan tapahtumissa kulutettua rahasummaa (pystyakseli) ja asiointikertojen määrää vuodessa (vaaka-akseli). Kulkutapa-symbolin koko ja prosenttiluku kuvaavat kulkutavan käyttäjien osuutta keskustan tapahtumapalveluiden kokonaiskulutuksesta. Eri kulkutapojen käyttäjien kulutuksen (28-35 €) välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa.

Tampereen keskustan tapahtumissa selvästi useimmin kävivät pyöräilijät (20 krt/v). Seuraavaksi useimmin tapahtumissa vierailivat kävelijät (14 krt/v) ja joukkoliikenteen käyttäjät (10 krt/v). Harvimminkin kävivät autoilijat (5 krt/v). Ero eri kulkumuotojen asiointimäärissä oli tilastollisesti erittäin merkitsevä.

Keskustan tapahtumiin suuntautuvasta kokonaiskulutuksesta noin 34 % kulki kävellen, 29 % joukkoliikenteellä, 20 % autolla ja 17 % polkupyörällä.

Helsingissä 67 % tapahtumien kokonaiskulutuksesta tuli joukkoliikenteellä, 18 % autolla, 10 % kävellen ja 5 % polkupyörällä.

Kuvassa on mukana vain keskustan tapahtumissa käyneiden vastaukset. Edellisen asiointikerran euromäärästä on poistettu ylin 1 % (poikkeavat vastaukset). Yksittäiset suuret vastaukset vaikuttavat keskiarvoon merkittävästi erityisesti sellaisilla liikkujaryhmillä, joita on otoksessa pieni määrä.

6 Keskusta asiointipaikkana

Keskustan kaupallista elävyyttä kuvaava elinvoimaluku on ollut laskusuuntainen vuodesta 2018. Kauppojen määrä on vähentynyt ja palveluiden kasvanut.

Myönteisimmät arviot Tampereen keskustalle annettiin joukkoliikennedyhteisistä ja mahdollisuudesta hoitaa monta asiaa samalla matkalla. Myös kauppojen ja muiden palveluiden aukioloaikoja, määrää ja monipuolisuutta pidettiin hyvinä. Kielteisimmät arvosanat saivat auton pysäköinti ja autoliikennedyhteiset.

Asiointialueen valintaan vaikuttivat eniten mahdollisuus hoitaa monta asia samalla matkalla, hintataso sekä kauppojen ja muiden palveluiden määrä ja monipuolisuus. Näistä Tampereen keskusta sai hyvät arvosanat hintatasoa lukuun ottamatta.

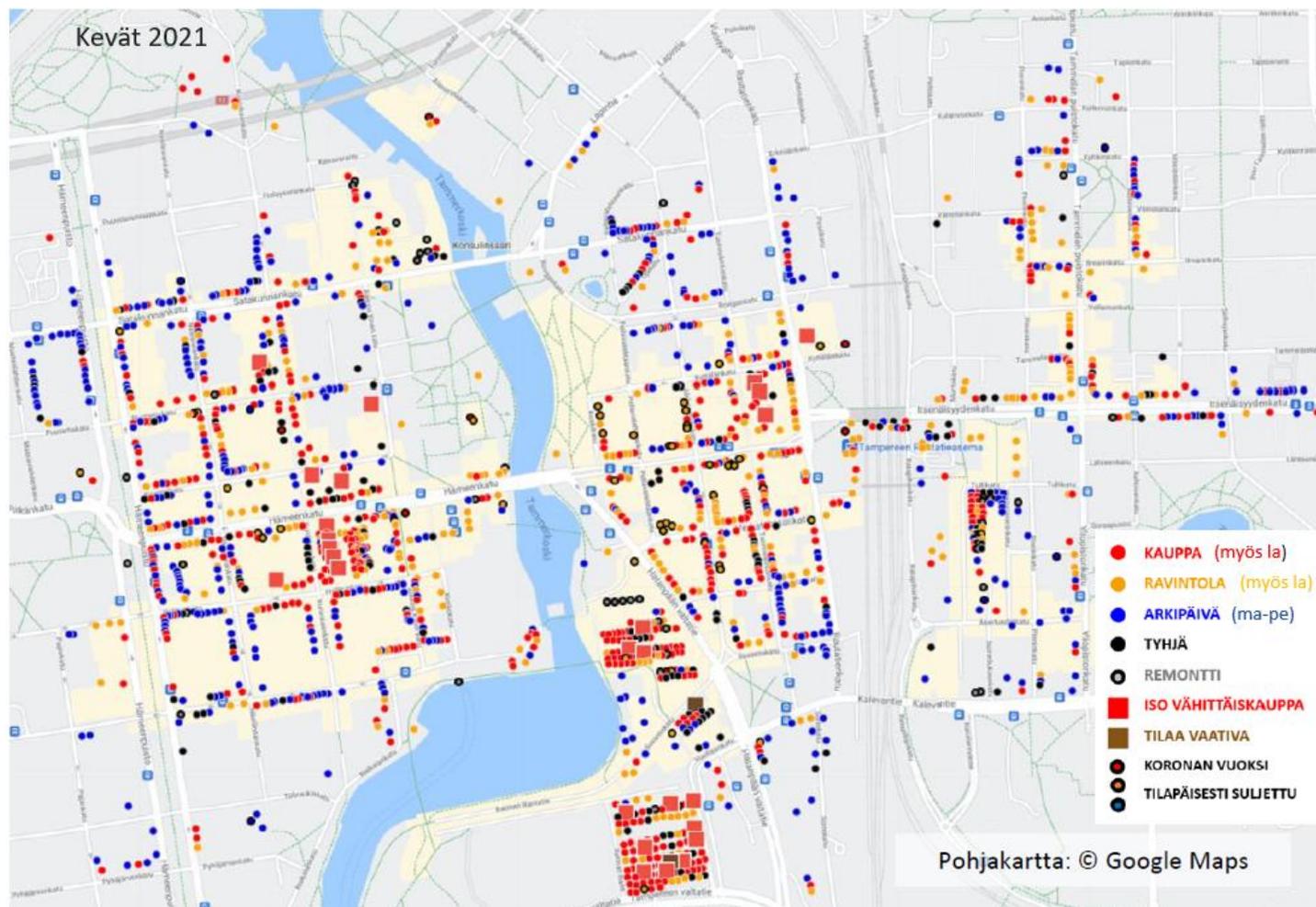
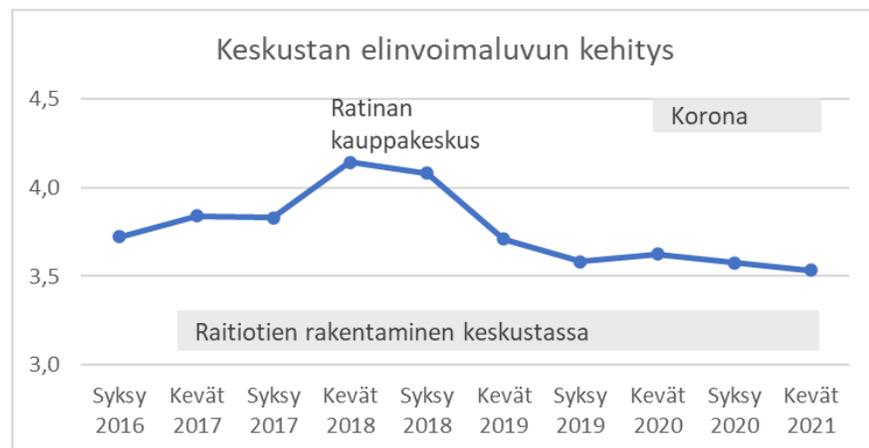

Kuva: Visit Tampere / Laura Vanzo

6.1 Keskustan liiketilat ja elinvoima

Elävät Kaupunkikeskustat ry:n (EKK) elinvoimalaskennan mukaan Tampereen keskusta-alueella oli keväällä 2021 yhteensä 1 656 liiketilaa, joista 944 sijaitsi Tammerkosken itä- ja 712 länsipuolella. Liiketiloista oli 159 (9,6 %) tyhjänä, seitsemän vähemmän kuin vuonna 2020. Käytössä olleista liiketiloista 461 oli kauppoja ja 943 palveluita. Kauppoja oli nyt 62 vähemmän ja palveluja 60 enemmän kuin vuonna 2019. Trendinomainen toimialamuutos kohti palvelu- ja elämys-painotteista liiketilojen käyttöä on ollut selvästi nähtävissä Tampereen keskustassa niin kuin muuallakin Suomessa (ml. kauppakeskukset).

Keskustan kaupallista elävyyttä kuvaava elinvoimaluku oli Tampereella 3,534 (H1/2021). Elinvoimaluku oli poikkeuksellisesti hetkellisissä huippulukemissa vuonna 2018 Ratinan kauppakeskuksen avautuessa. Tilanteen normalisoitumisen jälkeen laskua ovat aiheuttaneet kaupan yleiset trendimuutokset, raitiotietyömaat ja korona.

Lähde: Elävät kaupunkikeskustat Ry / Tietojärjestelmä Salokorpi – AllIn-elinvoimalaskenta 5/2021

6.2 Arvosana Tampereen keskustalle

Vastaajia pyydettiin antamaan arvosanoja Tampereen keskustalle asteikolla 1–5 (1=erittäin huono, 5=erittäin hyvä). Oheisessa kuvassa on eri arvosanojen prosenttiosuudet vastauksista (ilman en osaa sanoa -vastauksia). Arviot on esitetty keskiarvon mukaan laskevassa järjestyksessä.

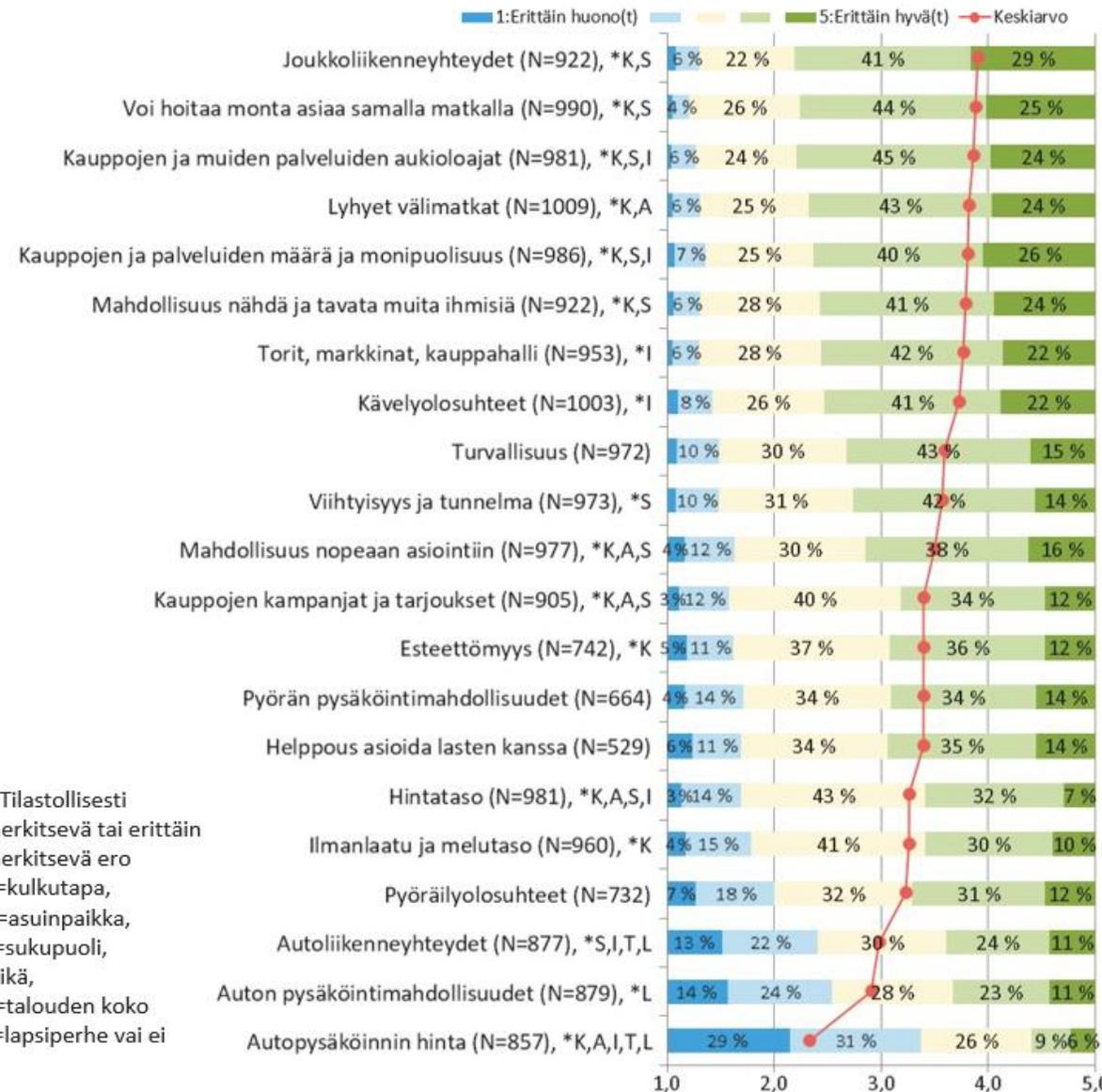
Myönteisimmät arviot Tampereen keskustalle annettiin joukkoliikenneyhteyksistä ja mahdollisuudesta hoitaa monta asiaa samalla matkalla. Myös kauppojen ja muiden palveluiden aukioloaikoja, lyhyitä välimatkoja sekä kauppojen ja palveluiden määrää ja monipuolisuutta pidettiin hyvinä.

Kielteisimmät arvosanat saivat pysäköinnin hinta, auton pysäköintimahdollisuudet sekä autoliikenneyhteydet. Vastaajat kokivat siis keskustan saavutettavuuden autolla huonoksi.

Keskustassa asuvat, naiset, lapsiperheet ja muuten kuin autolla yleensä liikkuvat antoivat tähdellä merkityissä asioissa keskustalle parempia arvosanoja kuin kauempana asuvat, miehet, yksin asuvat ja autoilijat. Nuoremmat arvioivat paremmiksi kauppojen ja palveluiden määrän, hintatason, autoliikenneyhteydet ja autopysäköinnin hinnan. Vanhemmat ikäluokat taas antoivat paremmat arviot toreille, markkinoille ja kauppahallille, aukioloajoille ja kävelyolosuhteille.

Myönteisimmät ja kielteisimmät arvosanat annettiin samoille asioille kuin Helsingissäkin, mutta Helsingissä arvosanat näille olivat vahvemmin myönteisiä tai kielteisiä.

Arvosana Tampereen keskustalle

* Tilastollisesti merkitsevä tai erittäin merkitsevä ero
K=kulutuspaikka, A=asuinpaikka, S=sukupuoli, I=ikä, T=talouden koko L=lapsiperhe vai ei

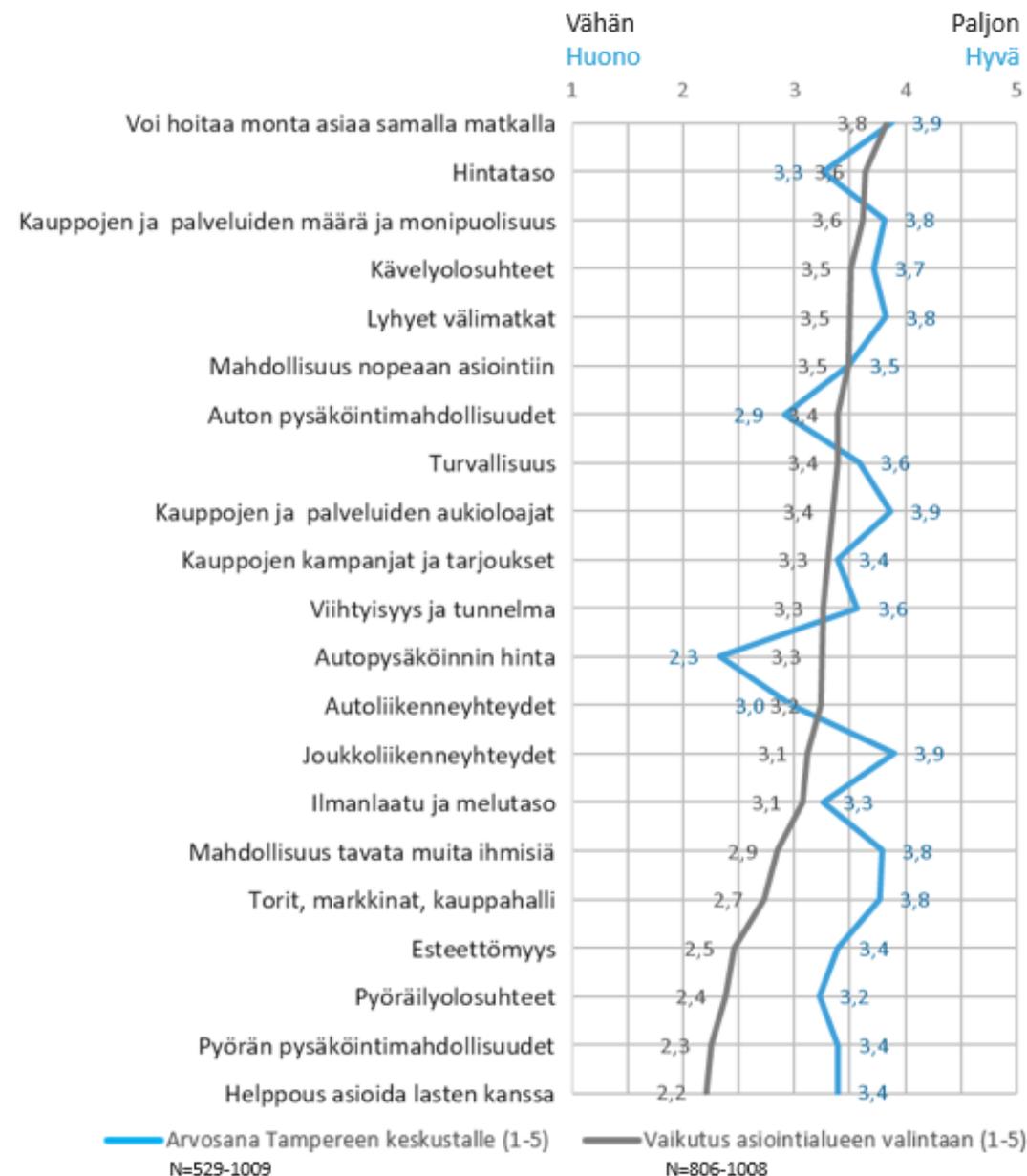
6.3 Arvosanat ja asiointialueen valintakriteerit

Vastaajia pyydettiin arvioimaan, kuinka paljon erilaiset tekijät vaikuttavat asiointialuetta valittaessa (1= erittäin vähän – 5 = erittäin paljon). Oheisessa kuvassa on havainnollistettu asiointialueen valintakriteerien keskiarvoja (harmaalla) suhteessa Tampereen keskustan arvosanan keskiarvoon (1=erittäin huono – 5=erittäin hyvä) (sinisellä). Vastaukset on järjestetty asiointialueen valintakriteerien mukaan (ylhäällä eniten valintaan vaikuttavat asiat).

Asiointialueen valintaan vaikuttavat eniten mahdollisuus hoitaa monta asiaa samalla matkalla, hintataso sekä kauppojen ja muiden palveluiden määrä ja monipuolisuus. Lisäksi arvostetaan hyviä kävelyolosuhteita, lyhyitä välimatkoja ja mahdollisuutta nopeaan asiointiin. Näistä Tampereen keskusta on saanut hyvät arvosanat hintatasoa lukuun ottamatta.

Valintakriteerin tärkeyttä heikompi arvosana Tampereen keskustalle on annettu hintatason lisäksi autojen pysäköinnin hinnalle ja pysäköintimahdollisuuksille sekä autoliikenneyhteyksille.

Helsingissä vastaukset olivat muuten samankaltaisia, mutta suurin ero oli, että Helsingissä joukkoliikenneyhteydet olivat tärkein asiointialueen valintakriteeri (4,1) ja aukioloajat toisena (4,0), mutta Tampereella näiden merkitys jäi asteikon keskivaiheille (3,1 ja 3,4), vaikka ne Tampereella saivat hyvät arvosanat.

6.4 Asiointialueen valintaperusteet

Taustaryhmien välillä oli tilastollisesti merkitseviä tai erittäin merkitseviä eroja siinä, kuinka paljon erilaiset tekijät vaikuttivat asiointialuetta valittaessa (merkitty kuvaan kirjainkoodilla).

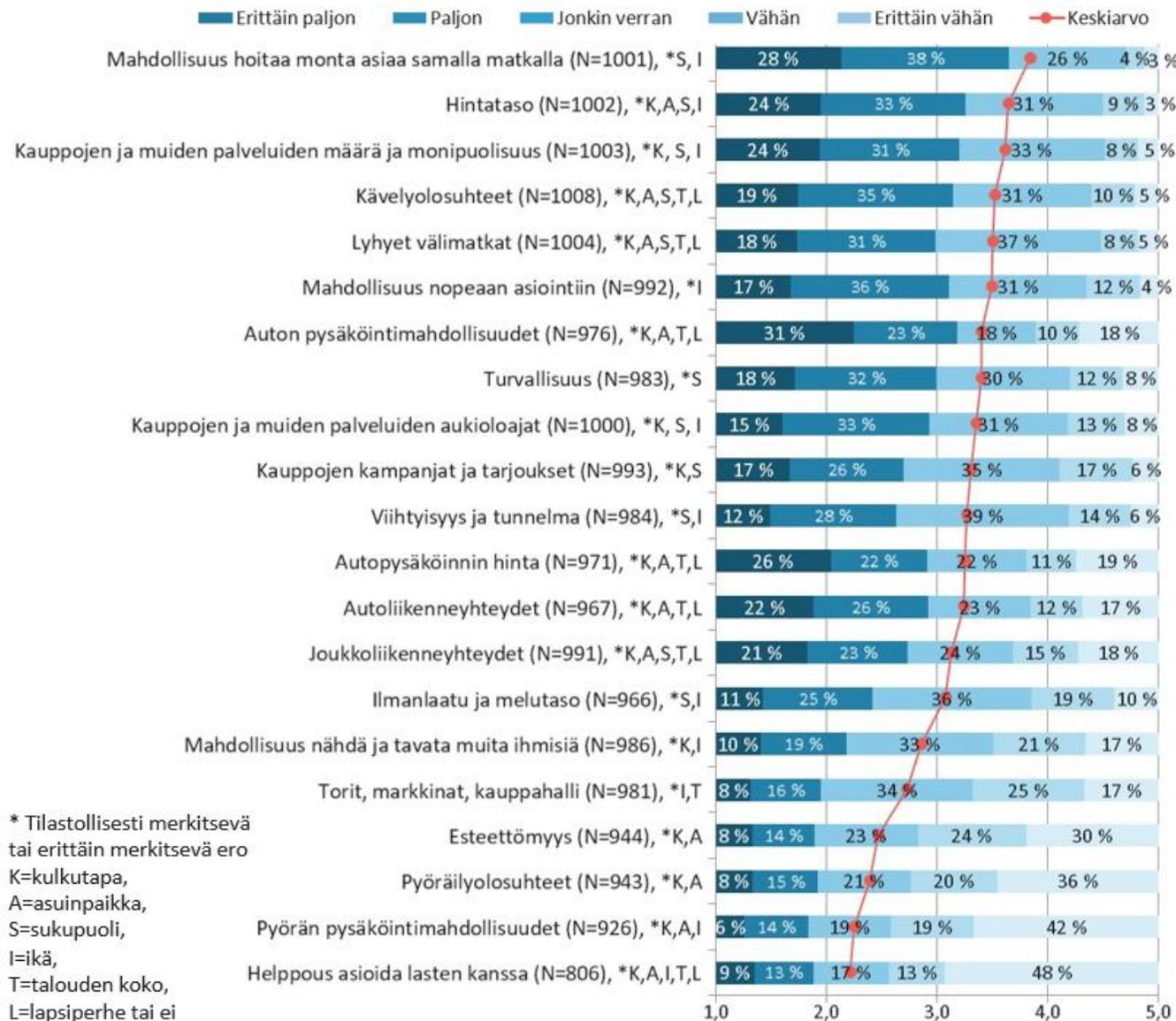
Tampereen keskustassa asuvat pitivät muualla asuvia tärkeäimpinä lyhyitä välimatkoja, kävely- ja pyöräilyolosuhteita, pyörän pysäköinti-mahdollisuuksia ja esteettömyyttä. Muun Tampereen asukkaat korostivat joukkoliikenneolosuhteita. Kehyskunnissa taas arvostettiin enemmän hintatasoa, autoliikenneyhteyksiä, auton pysäköinti-mahdollisuuksia ja hintaa sekä helpoutta asioida lasten kanssa.

Yleensä autolla liikkuvat ja lapsiperheet (yli kahden hengen taloudet) korostivat autoliikenneyhteyksiä, pysäköintimahdollisuuksia ja –hintaa sekä helpoutta asioida lasten kanssa. Joukkoliikenteen matkustajat pitivät vaikuttavimpina muita oheisen kuvan kulkutapaerolla merkittyjä kriteereitä. Yksin asuvat painottivat joukkoliikenneyhteyksiä, kävelyolosuhteita ja lyhyitä välimatkoja. Pariskunnat arvostivat muita enemmän toreja, markkinoita ja kauppahallia.

Naiset painottivat miehiä enemmän sukupuolierolla merkittyjä valintakriteerejä, kuten turvallisuutta, kävelyolosuhteita, mahdollisuutta hoitaa monta asiaa samalla matkalla sekä palveluiden määrää ja monipuolisuutta.

Työkäiset ja heistä varsinkin 25-34-vuotiaat arvostivat nuoria ja eläkeikäisiä enemmän mm. mahdollisuutta hoitaa monta asiaa samalla matkalla, palveluiden määrää, monipuolisuutta, aukioloaikoja ja nopeaa asiointia. Torien, markkinoiden ja kauppahallin arvostus oli ainut, joka kasvoi iän myötä.

Vaikutus asiointialueen valintaan

* Tilastollisesti merkitsevä tai erittäin merkitsevä ero
K=kulkutapa,
A=asuinpaikka,
S=sukupuoli,
I=ikä,
T=talouden koko,
L=lapsiperhe tai ei

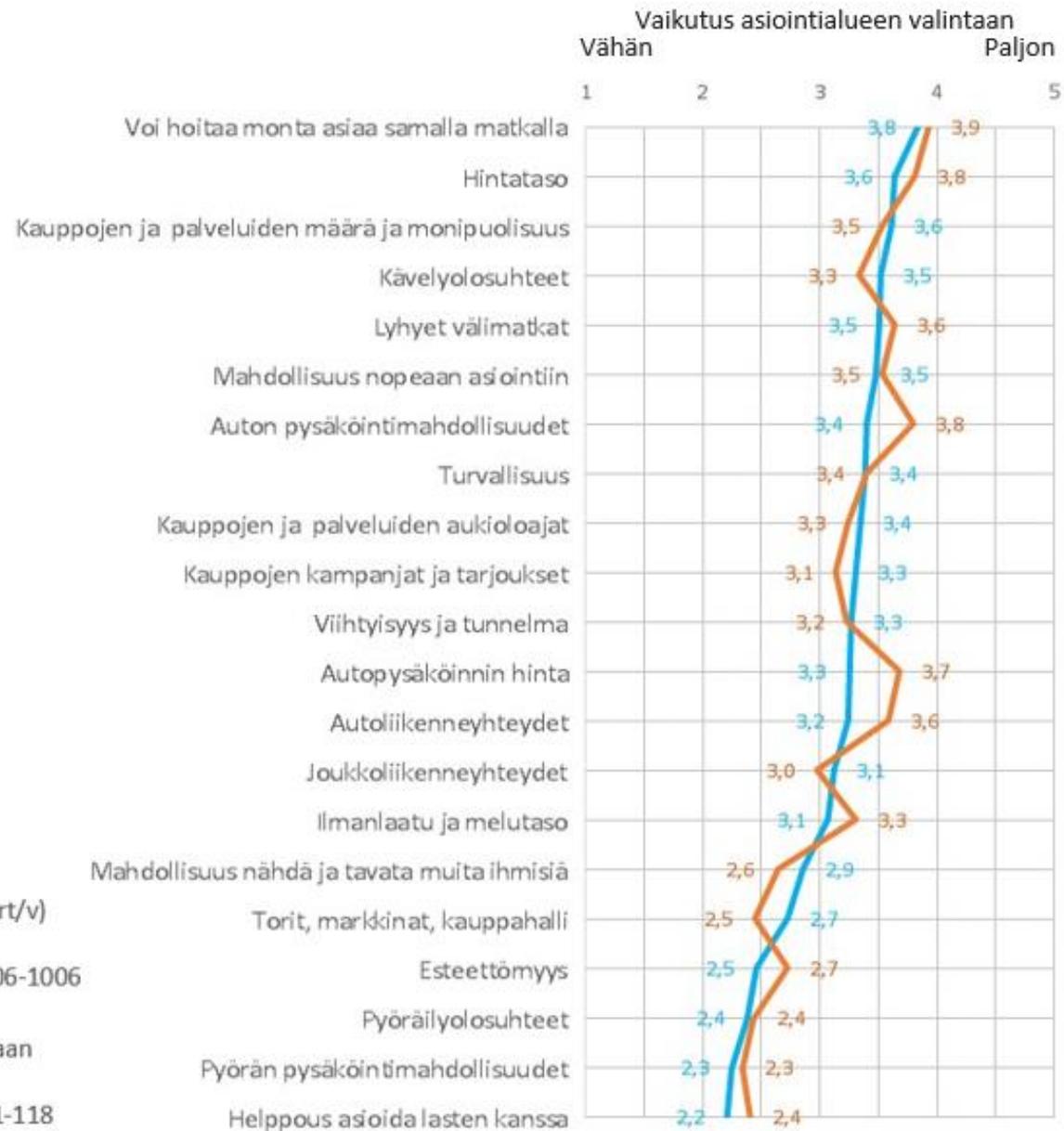
6.5 Harvoin ja usein keskustassa käyvien valintakriteerit

Edellä esitettyjä, Tampereen keskustassa vähintään 3 kertaa vuodessa käyvien asiointialueen valintakriteereitä verrattiin keskustassa harvoin tai ei ollenkaan käyvien kriteereihin, kuinka paljon erilaiset tekijät vaikuttavat asiointialuetta valittaessa (1= erittäin vähän – 5 = erittäin paljon). Valintakriteerit olivat molemmissa ryhmissä paljolti samankaltaisia.

Suurimmat ja tilastollisesti merkitsevät erot ryhmien välillä oli auton pysäköintimahdollisuuksien ja hinnan arvostuksessa sekä autoliikenneyhteyksissä. Harvoin tai ei ollenkaan keskustassa käyvät pitivät näitä tärkeämpinä kuin useammin käyvät.

Usein keskustassa käyvät pitivät harvoin käyviä tärkeämpänä valintakriteerinä toreja, markkinoita ja kauppahallia. Harvoin käyvät taas arvostivat enemmän ilmanlaatua ja melutasoa sekä esteettömyyttä. Nämä erot olivat kuitenkin vain tilastollisesti melkein merkitseviä.

- Usein (vähintään 3 krt/v) keskustassa käyvien valintakriteerit, n=806-1006
- Harvoin tai ei ollenkaan keskustassa käyvien valintakriteerit, n=91-118

6. 6 Ketkä eivät käy tai käyvät harvoin Tampereen keskustassa?

Kaikista vastaajista 121 (11 %) kertoi käyvänsä Tampereen keskustassa harvoin tai ei koskaan. Heidät ohjattiin vastaamaan taustakysymysten lisäksi vain kysymyksiin, joissa pyrittiin selvittämään, miksi he käyvät keskustassa harvoin ja mikä saisi heidät käymään useammin.

Tampereen keskustassa ei koskaan tai harvoin käyvistä pääosa asui kehyskunnissa (58 %), 36 % muualla Tampereella ja vain 6 % (7 henkilöä) Tampereen keskustassa. Harvoin tai ei koskaan keskustassa käyvissä oli enemmän miehiä (53 %) kuin naisia (47 %), enemmän kahden hengen talouksia ja vähemmän alaikäisiä lapsia.

Keskustassa ei koskaan tai harvoin käyvät olivat iäkkäämpiä kuin usein (vähintään 3 kertaa vuodessa) käyvät (ylempi kuva).

Keskustassa ei koskaan tai harvoin käyvien yleensä käyttämä kuljetapa oli usein käyviä selvästi useammin auto (56 %) tai polkupyörä (16 %) ja harvemmin kävely (18 %) tai joukkoliikenne (10 %) (alempi kuva).

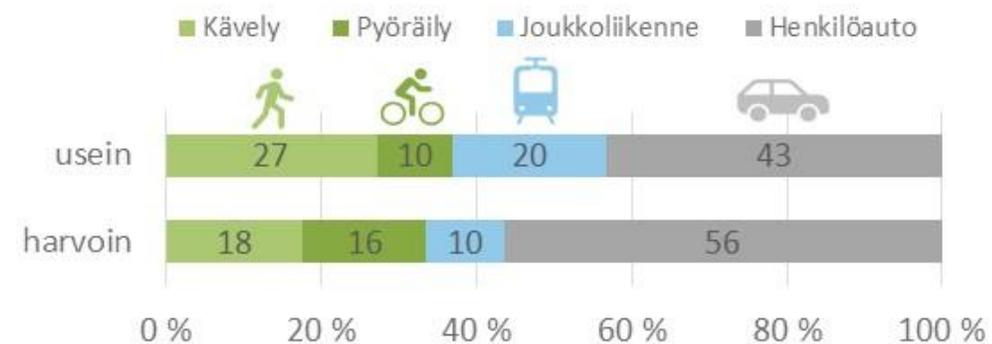
Tampereen keskustassa harvoin tai ei koskaan käyviä edustaa siis tyypillisesti kehyskunnassa asuva iäkkäämpi autolla kulkeva mies, joka asuu kahden hengen taloudessa.

Helsingissä harvoin keskustassa käyvät olivat vielä iäkkäämpiä kuin Tampereella. Tampereella yli 64-vuotiaiden osuus oli 26 % kun se Helsingissä oli 32 %.

Keskustassa usein ja harvoin käyvien ikäjakaumat

Keskustassa usein ja harvoin käyvien kulkumuodot

6.7 Syyt olla asioimatta Tampereen keskustassa

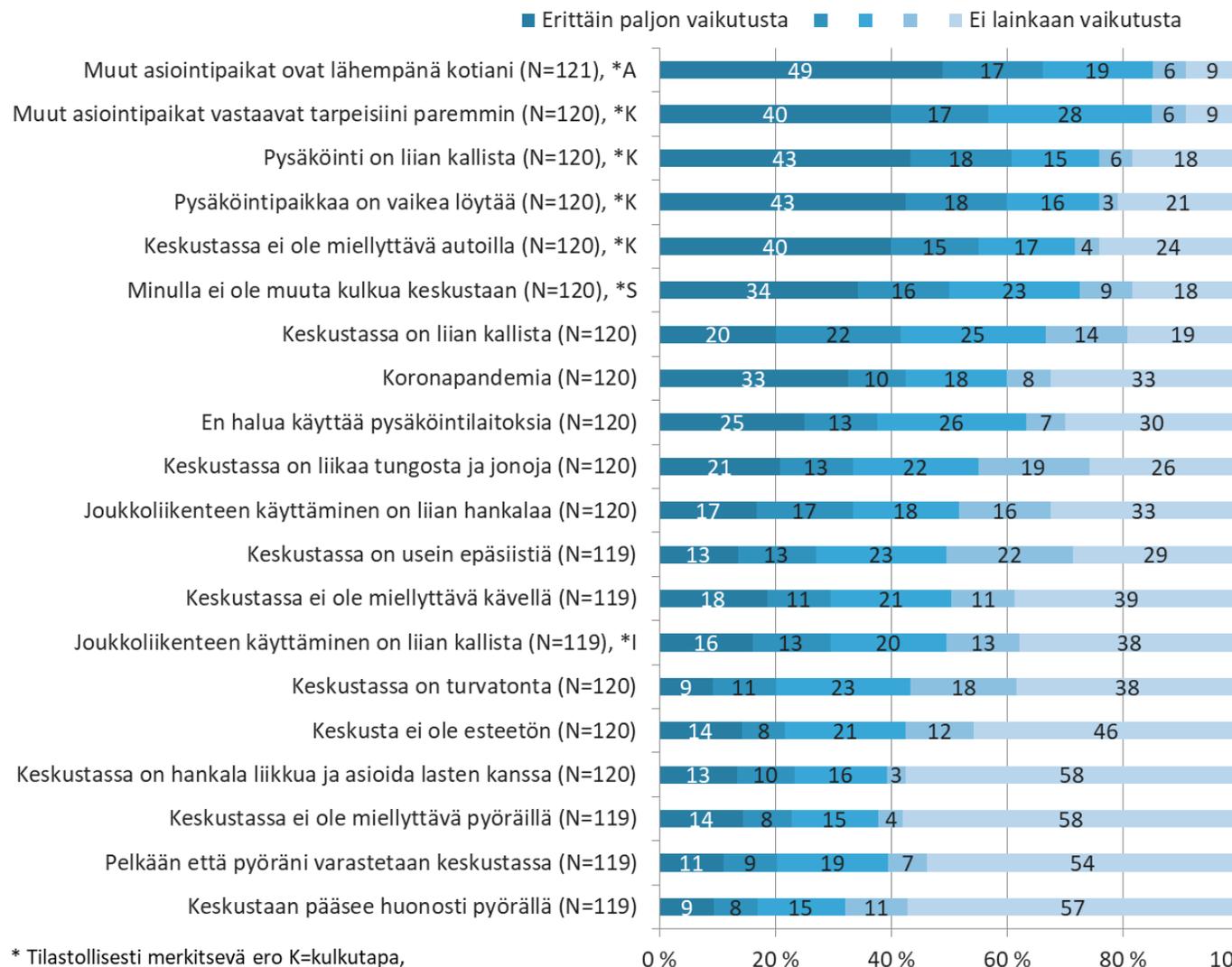
Oheisessa kuvassa on esitetty syitä olla asioimatta Tampereen keskustassa. Vastaukset on järjestetty keskiarvon mukaan vaikuttavimmat syyt ensin.

Harvoin Tampereen keskustassa asioimista perusteltiin eniten sillä, että muut asiointipaikat ovat lähempänä kotia tai sopivat paremmin vastaajan tarpeisiin.

Vähäistä asiointia keskustassa perusteltiin myös pysäköinnin kalleudella, pysäköintipaikan löytämisvaikeudella ja keskustassa autoilun epämiellyttävyydellä. Erityisesti autoilijat käyttivät näitä perusteita.

Naiset valitsivat miehiä useammin perustelun, että ei ole muuta kulkua keskustaan. Työkäiset, varsinkin 25-34-vuotiaat, pitivät joukkoliikenteen käyttämistä liian kalliina. Ero olivat tilastollisesti merkitseviä.

Miksi asioi Tampereen keskustassa vain harvoin tai ei lainkaan

* Tilastollisesti merkitsevä ero K=kulutus, A=asuinpaikka, S=sukupuoli ja I=ikä

7 Keskustan kehittäminen

Keskustakäyntien määrää tai kestoja lisäisi vastaajien mielestä eniten yleisen siisteyden ja viihtyisyyden parantaminen, nopean asioinnin kadunvarsipysäköinnin lisääminen sekä tilan lisääminen kävelylle ja oleskelulle. Keskustakäyntejä vähentävät keskustan ulkopuoliset kauppakeskukset, etätyö tai -opiskelu sekä verkkokauppa ja -asiointi. Keskustaa halutaan kehittää vielä monipuolisemmaksi, laadukkaammaksi ja viihtyisämmäksi.

Kuva: Visit Tampere / Laura Vanzo

7.1 Tulevaisuuden muutokset

– vaikutus keskustakäynteihin

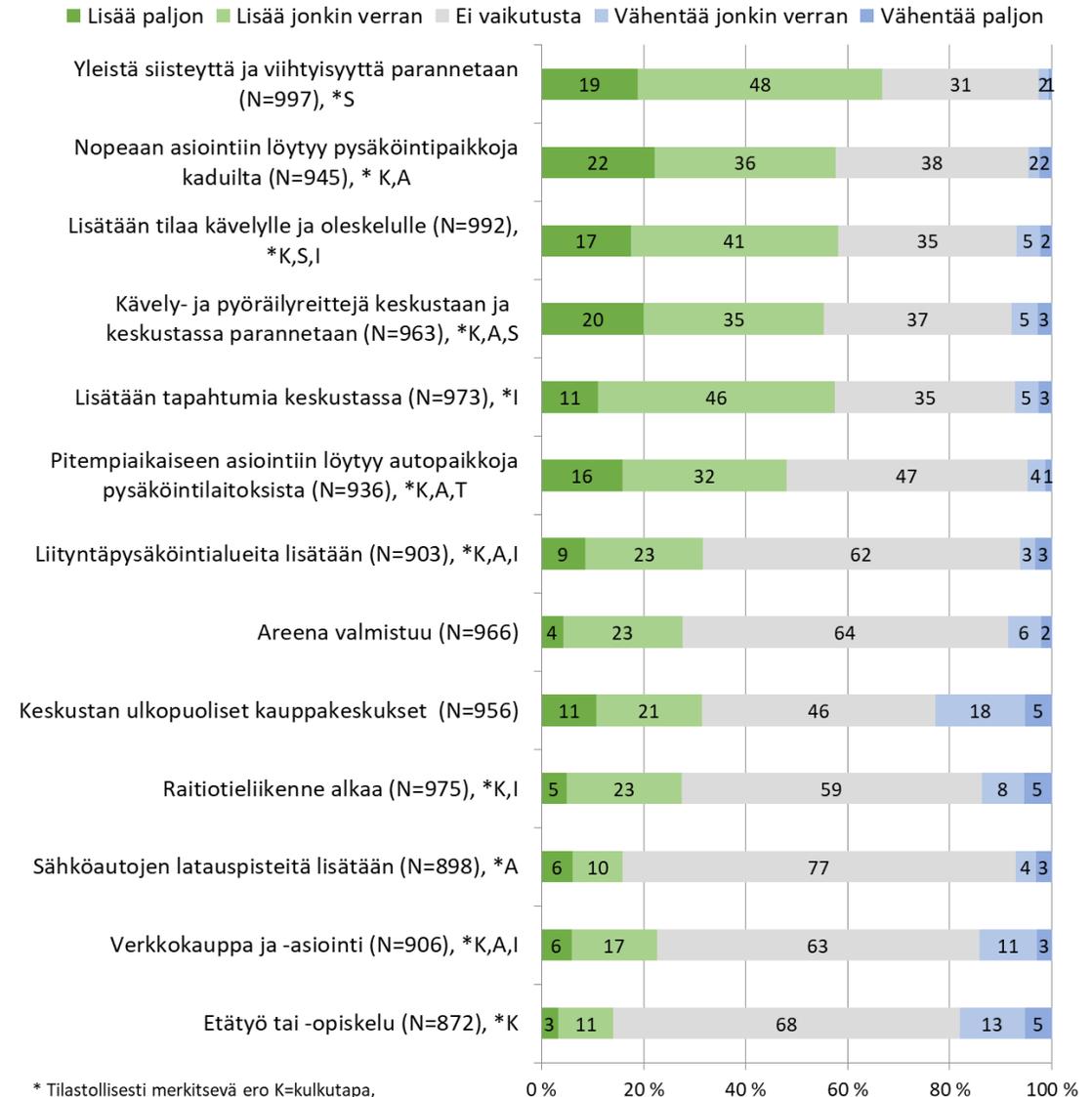
Vastaajia pyydettiin arvioimaan, miten tietyt muutokset vaikuttaisivat heidän käynteihinsä Tampereen keskustassa. Tulevaisuuden toimet on järjestetty kuvaan käyntien määrää lisäävän vaikutuksen mukaan (aleneva keskiarvo).

Keskustakäyntien määrää tai kestoa lisääisi eniten yleisen siisteyden ja viihtyisyyden parantaminen, nopean asiointin kadunvarsipysäköinnin lisääminen sekä tilan lisääminen kävelylle ja oleskelulle. Viihtyisyyttä ja tilaa oleskelulle korostivat naiset, muut kuin autoilijat ja 25-34 -vuotiaat. Kadunvarsipysäköinnin lisäämistä toivat esille erityisesti autoilijat ja kehyskuntalaiset. Kävely- ja pyöräreittien parantaminen toisi keskustaan erityisesti naisia, pyöräilijöitä ja keskustassa tai muualla Tampereella asuvia. Tapahtumien lisääminen taas saisi keskustaan erityisesti 25-34 -vuotiaita. Autoilijat ja kehyskuntalaiset korostivat autopaikkoja myös pysäköintilaitoksiin.

Pääosa vastaajista (59-77 %) kertoi, ettei etätöillä, areenan valmistumisella, verkkokaupalla, sähköautojen latauspisteiden tai liityntäpysäköinnin lisäämisellä eikä raitiotieliikenteen alkamisella olisi vaikutusta heidän keskustakäynteihinsä.

Keskustakäyntejä vähentävää vaikutusta ilmaistiin vähän. Eniten käyntejä vähentäisi keskustan ulkopuoliset kauppakeskukset, etätö tai -opiskelu sekä verkkokauppa ja -asiointi.

Vaikutus käyntien määrään tai keston Tampereen keskustassa tulevaisuudessa

* Tilastollisesti merkitsevä ero K=kulutuspaikka, A=asuinpaikka, S=sukupuoli, I=ikä ja T=talouden koko

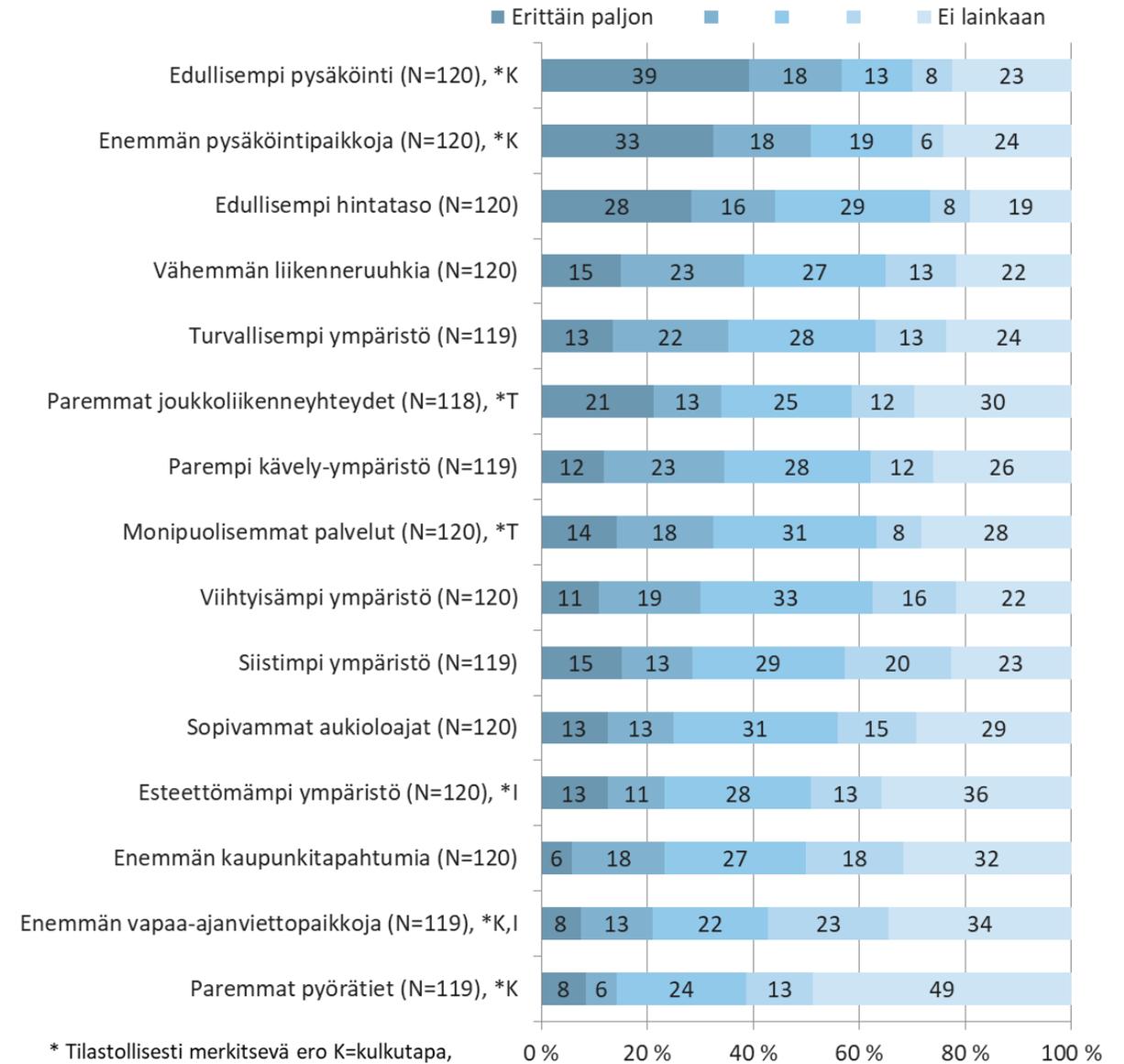
7.2 Harvoin keskustassa käyvien näkemykset

Harvoin tai ei lainkaan Tampereen keskustassa käyiltä kysyttiin, voisiko joillain toimilla vaikuttaa siihen, että he asioisivat jatkossa Tampereen keskustassa useammin. Kysytyt asiat on kuvassa esitetty keskiarvon mukaan vaikuttavimmat ensin. Vaikuttavimmat toimet olivat paljolti samoja kuin syyt olla käymättä keskustassa.

Edullisempi pysäköinti ja pysäköintipaikkojen lisääminen vaikuttaisi parhaiten erityisesti autoilijoiden käyntimääriin. Myös edullisempi hintataso, vähemmän ruuhkia ja turvallisempi ympäristö vaikuttaisivat keskustakäyntejä lisäävästi.

Puolelle vastaajista paremmilla pyöräteillä ei olisi lainkaan vaikutusta, mutta erityisesti pyöräilijöiden käyntimääriin ne vaikuttaisivat. Kaupunkitapahtumien ja vapaa-ajanviettopaikkojen lisäämisellä ei olisi paljoakaan harvoin keskustassa käyvien käyntimääriä lisäävää vaikutusta.

Saisiko seuraavat asiat asioimaan Tampereen keskustassa useammin

7.3 Keskustasta puuttuvat palvelut

Vastaajat saivat kirjata vapaamuotoisesti Tampereen keskustasta puuttuvia palveluja. Vastauksia saatiin 736 vastaajalta. Kun vastaukset ryhmiteltiin teemoittain ja järjestettiin teemojen vastausmäärien mukaan, **saatiin lukumäärältään yleisimmäksi vastaukseksi (200 kpl): Tampereen keskustasta ei puutu mitään!**

Harvoin keskustassa käyvistä kolmannes ei osannut sanoa, mitä puuttuisi ja viidenneksen mielestä keskustasta ei puutu mitään. Muilta harvoin käyviltä saatiin hyvin samantapaisia vastauksia kuin useammin keskustassa käviltäkin.

Eniten keskustaan kaivattiin erikoisliikkeitä, pysäköintimahdollisuuksia, ravintoloita sekä vapaaseen oleskeluun liittyviä paikkoja.

Taustamuuttujien suhteen puuttuvia palveluita tarkasteltaessa esille nousivat juuri vapaan oleskelun kohteet, kuten puistot, torit, penkit, julkiset wc:t. Niitä toivat esille erityisesti keskustassa asuvat, naiset ja yleensä kävellen liikkuvat.

Urheilupaikat ja tietyt ravintolaketjut korostuivat erityisesti nuorten vastauksissa, kun taas iäkkäämmät kaipasivat enemmän päivittäistavarapalveluja, postia ja pankkeja.

Melkein kaikki puuttuvien palvelujen kysymykseen vastatut asiat löytyvät jo Tampereen keskustasta. **Vastaajat ovat pikemminkin toivoneet mainitsemiaan palveluja lisää, niiden monipuolisempaa tai laadukkaampaa tarjontaa tai kommentoineet asian merkitystä ja kehittämistarvetta.** Esimerkiksi pysäköintiä toivottiin helpommaksi ja edullisemmaksi tai ilmaiseksi edes lyhyeksi aikaa. Keskustaan kaivattiin kattavia ja turvallisia pyöriteitä, esteettömyyttä sekä viihtyisiä ulkoalueita oleskeluun kaikenikäisille.

Tampereen keskustasta puuttuvat palvelut

7.4 Keskustan viihtyisyys ja turvallisuus

Tampereen kaupungin aiemmin vuonna 2021 tekemässä Tamperelaisten hyvinvointikyselyssä 2021 saatiin kartalle turvallisia tai viihtyisiä, harrastus- tai kohtaamispaikkoja sekä viher- tai virkistysalueita keskustassa (vasen kuva). Nämä keskittyvät selvästi puistoalueille Sorsapuiston, Tammerkosken ja Näsinkallion luona. Tammelan tori nousi esille ainoana kaupallisena paikkana, Metso ja Ratina harrastuspaikkoina.

Turvattomia tai epäviihtyisiä paikkoina korostuivat hyvinvointikyselyssä Keskustorin ja Tullintorin alueet (oikea kuva). Näillä alueilla on ollut päihteiden käyttäjien ongelmakäyttämistä.

Tässä asukaskyselyssä keskustan siisteyden ja viihtyisyyden parantamisen kerrottiin lisäävän parhaiten keskustassa käyntien määrää ja kestoja. Vapaamuotoisissa vastauksissa kaivattiin viihtyisiä ulkoalueita oleskeluun kaikenikäisille. Keskustan viihtyisyyden ja tunnelman arvosana oli selvemmin hyvän puolella (3,6) kuin ilmanlaadun ja melutason (3,3 asteikolla 1=erittäin huono ja 5=erittäin hyvä) (s. 55). Keskustan turvallisuuden arvosana oli 3,6 asteikolla. Turvattomuus ei isommin noussut tässä asukaskyselyssä esiin vapaamuotoisissa vastauksissa eikä syynä olla asioimatta keskustassa.

